

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปัญญา จันทกิจ

คุษณินพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์)

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

THE DEVELOPMENT OF A PUBLIC MIND TRAINING PROGRAM FOR
THE UNDERGRADUATES AT THE FACULTY OF EDUCATION,
RAJABHAT UNIVERSITIES

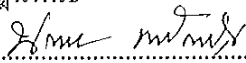
PANYADA CHANTAKIT

A DISSERTATION PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
(HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT)

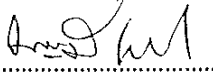
2019

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องคุณิพนธ์ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชื่อผู้เขียน นางสาวปัญญดา จันทกิจ
สาขาวิชา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
คณะกรรมการที่ปรึกษาคุณิพนธ์

..........ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลตะออ แสงสุข)

..........กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย)

..........กรรมการ

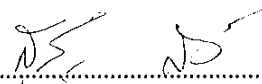
(รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ปานจันทร์)

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้คุณิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

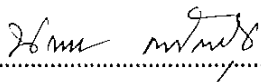
..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ปราบใหญ่)

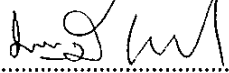
คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

..........ประธานกรรมการ

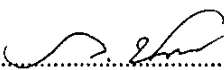
(ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี)

..........กรรมการ

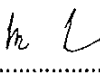
(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลตะออ แสงสุข)

..........กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย)

..........กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ปานจันทร์)

..........กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ทวีศักดิ์ รูปสิงห์)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องคุณิพนธ์ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่อผู้เขียน นางสาวปัญญดา จันทกิจ

ชื่อปริญญา ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ปีการศึกษา 2562

คณะกรรมการที่ปรึกษาคุณุฎิณิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ แสงสุข ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย
3. รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ปานจันทร์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนา
จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
และ (3) ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีขั้นตอนในการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 381 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent) และสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis--CFA)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยนำผลการศึกษาในขั้นที่ 1 มาจัดทำ

โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการประเมิน ความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนา จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ดำเนินการประเมินโดย (1) แบบประเมินความรู้ ด้านจิตสาธารณะของผู้เข้ารับการอบรม และ (2) แบบประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอน ก่อนและหลังการทดลอง (one group pre-test and post-test design) และดำเนินการประเมินความคงทนพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนหลังการฝึกอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะมี 5 องค์ประกอบ คือ (1) ด้านความรับผิดชอบ (2) ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม (3) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (4) ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม และ (5) ด้านการเป็นพลเมืองดี

2. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย (1) สภาพปัญหาและความจำเป็น (2) หลักการของหลักสูตร (3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (4) โครงสร้างของหลักสูตร (5) กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม และ (6) การวัดและการประเมินผล

3. การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีดังนี้

3.1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า โครงร่างหลักสูตรทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร

3.2 การประเมินโดยการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง มีการประเมินผลการทดลองสรุปได้ ดังนี้

3.2.1 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.40-4.77 อยู่ในระดับมากที่สุด

3.2.2 ผลการเปรียบเทียบการวัดความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ สูงกว่าหลังการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ABSTRACT

Dissertation Title The Development of a Public Mind Training Program
for the Undergraduates at the Faculty of Education,
Rajabhat Universities

Student's Name Miss Panyada Chantakit

Degree Sought Doctor of Philosophy

Field of Study Human Resource Development

Academic Year 2019

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Dr. Nounla-or Saengsook	Chairperson
2. Assoc. Prof. Dr. Boonmee Punthai	
3. Assoc. Prof. Dr. Wanchai Panjan	

In this dissertation, the researcher examines (1) the components of the public mind of the undergraduates at the Faculty of Education, Rajabhat Universities; constructs (2) a public mind training program for the students under study; and evaluates (3) the constructed program. The research had the three following steps.

Step One was the study of the components of the public mind of the students under investigation. The research instrument used for collecting data was a questionnaire eliciting the components of the public mind of 381 undergraduates at the Faculty of Education, Rajabhat Universities. The descriptive

statistics used in data analysis were frequency and percentage. The technique of confirmatory factor analysis (CFA) was also employed.

Step Two was the construction of a public mind training program for the students under study. The findings from Step One were used to construct a draft public mind training program. Five experts evaluated the constructed draft program for appropriateness and congruence.

Step Three was the evaluation of the constructed program by trialing the program with thirty members of the sample population. The evaluation was conducted in the following manner: (1) an evaluation form for the participants' public mind knowledge and (2) an evaluation form for their public mind behaviors based on the opinions of their parents and instructors prior to and after the experiment using the method of one group pre-test and post-test design. The retention of their public mind behaviors was evaluated based on the opinions of their parents and instructors twelve weeks after the end of the training program.

Findings are as follows:

1. There were five components of public mind: responsibility; morality and ethics; participation in activities with social benefits; public awareness; and being a good citizen.

2. The constructed training program consisted of (1) the conditions of problems and necessities; (2) the principles of the program; (3) the program objectives; (4) the program structure; (5) activities and training methods; and (6) measurement and evaluation.

3. The evaluation of the training program under study yielded the following results:

3.1 The examination of the quality of the program structure by five experts found that all components exhibited appropriateness at a high level. All components in the program structure exhibited consonance as well.

3.2 The evaluation by trialing the constructed program with the members of the sample population found the following:

3.2.1 The evaluation of the participants' satisfaction found the means from 4.40 to 4.77, at the highest level.

3.2.2 The comparison of the measurement of the public mind knowledge in all five aspects of the students found that their knowledge after the training was higher than prior to the training at the statistically significant level of .01.

3.2.3 The comparison of the opinions of their parents and instructors regarding their public mind behaviors in all five aspects found that their behaviors after the training were higher than prior to the training at the statistically significant level of .01.

3.2.4 The comparison of the opinions of their parents and instructors regarding their public mind behaviors in all five aspects found that twelve weeks after the end of the training program their retention was higher than at the end of the training program at the statistically significant level of .01.

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตา ช่วยเหลือในการให้ความรู้ แนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ในทุกขั้นตอนเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ แสงสุข ประธานกรรมการที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย และรองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ปานจันทร์ กรรมการที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ จนทำให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบป้องกันคุษฎีนิพนธ์ ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี และรองศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ ที่ได้ให้ความเมตตาต่อผู้วิจัยและได้กรุณาให้ข้อชี้แนะเพื่อปรับปรุงคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน รวมทั้งวิทยากร นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านมาเพื่อให้ข้อมูล และให้ความช่วยเหลือเพื่อให้การดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณกัลยาณมิตร พี่น้องทุกคนที่ร่วมการศึกษาปริญญาเอก คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง รุ่นที่ 10 ที่สนับสนุนและช่วยเหลือในทุกด้าน พร้อมทั้งเป็นกำลังใจจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ ช่อม จันทกิจ คุณแม่ ทิตติยา จันทกิจ คุณตา อัด เข้าวารีชัย คุณน้า นิตยา เข้าวารีชัย และน้องชาย ปิยะเมธ จันทกิจ ผู้ที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต ให้การสนับสนุนและผลักดันในทุก ๆ ด้านด้วยความรักเสมอมา

คุณประโยชน์อันพึงมีจากคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตเวทิตาแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ปัญญาดา จันทกิจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(9)
สารบัญตาราง.....	(12)
สารบัญภาพประกอบ	(14)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะ.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	51
ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	70
กรอบแนวคิดในการวิจัย	77
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษา	
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	79
ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา	
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	84

บทที่	หน้า
ชั้นตอนที่ 3 ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	88
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	92
ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	102
ตอนที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	116
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	123
สรุปผลการวิจัย.....	124
การอภิปรายผล	126
ข้อเสนอแนะ.....	141
ภาคผนวก	
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและวิทยากร.....	142
ข ตัวอย่างแบบประเมินเครื่องมือ.....	146
ค แบบสอบถามและแบบทดสอบ	176
ง ผลการประเมินและวิเคราะห์ข้อมูล.....	210
จ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	238
บรรณานุกรม	273
ประวัติผู้เขียน.....	281

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	81
2 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ..	93
3 การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ	95
4 ค่า Initial Eigenvalues เพื่อพิจารณาของกลุ่มของ Factor	96
5 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ	98
6 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ...	99
7 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	100
8 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม	101
9 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี	101
10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงสร้างสูตร ฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน	110
11 ค่าดัชนีความสอดคล้องและความหมายของดัชนีความสอดคล้อง ของโครงสร้างหลักสูตรตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน	113
12 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรม	117
13 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรม จิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรม	117
14 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับ พฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรม	118

ตาราง	หน้า
15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการอบรม ของผู้เข้ารับการอบรม	119
16 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรม จิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษาหลังการอบรมสิ้นสุดกับหลังการอบรม ผ่านไป 12 สัปดาห์.....	121
17 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับ พฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา หลังการอบรมสิ้นสุด กับหลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์.....	121
18 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ แบบสอบถามองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	211
19 ค่าวิเคราะห์รายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามองค์ประกอบ จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม Reliability Statistics.....	216
20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	218
21 ค่าการประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบในโครงสร้างหลักสูตร ฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน	221
22 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจในการอบรมหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	224
23 ค่าวิเคราะห์รายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้หลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม Reliability Statistics	227

24	คะแนนทดสอบระดับความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก แบบทดสอบวัดความรู้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม.....	229
25	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ แบบสอบถามเพื่อประเมินความเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรม จิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนน ระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลอง ใช้หลักสูตรผ่านไป แล้ว 12 สัปดาห์.....	231
26	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ แบบสอบถามเพื่อประเมินความเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรม จิตสาธารณะ 5 ด้าน ของนักศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนระหว่าง ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลองใช้หลักสูตร ผ่านไป 12 สัปดาห์.....	234

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler.....	45
2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Taba	46
3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor, Alexander, and Lewis	47
4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Oliva.....	49
5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Beauchamp.....	50
6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	78

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความเปลี่ยนแปลงของสภาพดินฟ้าอากาศ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ที่รับผลกระทบมาจากความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่ปัญหา การแย่งชิงทรัพยากรก่อให้เกิดสงครามในรูปแบบต่าง ๆ และขยายเป็นวงกว้าง ส่งผลกระทบ ทางตรงด้านความเสื่อมโทรมทางคุณธรรมจริยธรรม ก่อให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบที่เป็น จุดเริ่มต้นของอาชญากรรม ความผิดปกติดำเนินชีวิตของมนุษย์ในด้านของความคิด อารมณ์ และการแสดงออกแตกต่างออกไปในทางลบ ทำให้สถานการณ์การดำรงชีวิตของมนุษย์ ในสังคมปัจจุบันเป็นการดำรงชีวิตแบบสังคมเดี่ยว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เทคโนโลยีสารสนเทศ และวิทยาการที่พัฒนาไปอย่างไม่มีขีดจำกัด ส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองของประเทศชาติ การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมมีความแตกต่าง จากอดีตอย่างสิ้นเชิง การมุ่งแสวงหาแต่ประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น การให้ความสำคัญกับวัตถุ สิ่งของในสังคมปัจจุบันนำมาซึ่งปัญหาพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ต่อการอยู่ร่วมกัน ในสังคม การใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบฟุ้งระว้าง ไม่มีระเบียบแบบแผน หรือคุณลักษณะอันดีที่สามารถเป็นแบบอย่างได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรม ทางสังคมของไทย คือ การมีสภาวะในการดำเนินชีวิตที่ต้องดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอดให้สามารถ ดำเนินชีวิตได้ ขาดความมีน้ำใจ ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน ทำให้สภาพจิตใจและการเอาตัวรอดขาดคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน อย่างปกติสุข (นวละออ แสงสุข, 2553, หน้า 13)

สภาพสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปมากจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหาสังคม ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,121 คน สรุปผล 5 อันดับปัญหาสังคมไทยที่ประชาชนคิดว่าต้องมีการเร่งแก้ไขโดยเร็ว

ดังนี้ (1) การหลอกลวง ล้วงละเมิดทางเพศ และค้ำมนุษย์ (2) การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ การเรียกรับสินบน (3) ความรุนแรงในครอบครัว (4) การปล้นชิงทรัพย์ ลักทรัพย์ และ (5) การหลอกลวงต้มตุ๋น นื้อ โกงทรัพย์สินเงินทอง (สวนดุสิตโพล, 2560) ทั้งนี้ สอดคล้องกับการเร่งแก้ปัญหาที่ได้สรุปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ตอนหนึ่งว่า ด้วยค่านิยมที่ดั้งเดิมของไทยเสื่อมถอย เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกระแสโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ดั้งเดิม ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม พฤติกรรมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิต และความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง ต่างแก่งแย่งเอาเปรียบกัน ทำให้คนไทยขาดความสามัคคี การเคารพสิทธิผู้อื่น และการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) โดยที่ภาพรวมการแก้ปัญหานี้ไม่สามารถตอบสนองพฤติกรรมของคนในชาติได้อย่างเป็นระบบ จึงได้บัญญัติข้อความและสาระสำคัญเพิ่มเติมลงในวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 ฉบับที่ 12 มีใจความสำคัญว่า การวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี จิตสาธารณะ และมีความสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และการทำให้คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบ และทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามตามจิตวิญญาณมีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย ให้ความสำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เนื่องจากทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยที่ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนมากไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ประเด็นที่ถูกนำมาเป็นตัวช่วยในการแก้ปัญหาในด้านพฤติกรรมของคนไทยให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและประเทศ คงจะเป็นในเรื่องจิตสาธารณะที่นำมาซึ่งการช่วยกันดูแลสังคม ความสามัคคี ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น ไม่เบียดเบียนหรือเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มีสติ ใช้วิจารณญาณในการดำเนินชีวิต รู้จักพอเพียง หรืออาจจะใช้คำว่า จิตสาธารณะที่ดีต่อสังคมนำมาซึ่งประโยชน์สุขร่วมกันอย่างเป็นระบบ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ คือ การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียว สำนึกหรือความคิดที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่สังคม หรือคนทั่วไป ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกันกับคำว่า จิตสำนึกสาธารณะ จิตสาธารณะ ประกอบด้วยคำว่า จิตกับสาธารณะ หมายถึง ใจ หรือสิ่งที่ทำหน้าที่คิด นึก และรู้สาธารณะ หมายถึง ทัวไป เพื่อประชาชน เป็นจิตของคนที่มีจิตความเสียสละ ความร่วมมือร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ช่วยกันแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม เช่น การประหยัดทรัพยากร น้ำ ไฟฟ้า สาธารณสมบัติที่เป็นของส่วนรวมโดยใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ตลอดจนช่วยกันดูแลรักษา ซึ่งคำว่า จิตสาธารณะมีความหมายแตกต่างกันกับคำว่า จิตอาสา เนื่องด้วยว่าจิตอาสา หมายถึง บุคคลที่มีจิตใจเป็นผู้ให้และเกิดความเมตตา กรุณา กับผู้อื่น เช่น ให้สิ่งของ ให้ทรัพย์ ให้ความช่วยเหลือ ด้วยกำลังกาย กำลังความคิด เป็นการเสียสละสิ่งที่มีบุคคลดังกล่าวมีเพื่อเผื่อแผ่ให้กับส่วนรวม เป็นการลดอัตราหรือความเป็นตัวตนในด้านใดด้านหนึ่งในตัวบุคคลนั้นให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น (เพชรภี ปิ่นแก้ว, 2554)

การสร้างจิตสาธารณะให้แก่คนในชาติเป็นเรื่องเร่งด่วน เนื่องด้วยทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาชาติ คือ ทรัพยากรมนุษย์ ยังมีความต้องการให้ชาติมีการพัฒนามากเท่าใดในทุก ๆ ด้าน ต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชาติให้มีคุณค่ามากเท่านั้น นักศึกษาจึงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญยิ่งของชาติ เนื่องด้วยนักศึกษาจะไปเป็นผู้ที่จะเป็นผู้ที่มีความรู้และมีทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตของชาติและสามารถมีส่วนร่วมเพื่อบรรลุเป้าหมายการเป็นพลเมืองดีตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปิณา กุตติพารามบิล, 2562)

แต่ในปัจจุบันกลับพบปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่เป็น ทรัพยากรมนุษย์ของชาติ เช่น พฤติกรรมความรุนแรง การพกพาอาวุธ การทำลายทรัพย์สิน การรวมกลุ่มอย่างไม่สร้างสรรค์ การยกพวกตีกัน การทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนถึงแก่ชีวิต เป็นต้น นำมาซึ่งปัญหาและผลกระทบทั้งต่อตนเองและผู้อื่นตามมาอีกมากมาย นอกจากนี้ หากทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกำลังของชาติในอนาคตขาดการปลูกฝังความรู้คุณธรรม ขาดการใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญห และไม่ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมในช่วงชีวิต จะทำให้เป็นปัญหาในอนาคตได้ (กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต, กลุ่มงานประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร, 2562)

สถาบันการศึกษานับเป็นสถาบันหนึ่งที่เลี้ยงไม่ได้ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาการขาดจิตสำนึกของนักศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่ง “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561” (2561) อธิบายว่า ความต้องการตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มุ่งเน้นการพัฒนาคน และสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และทักษะศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎหมาย มีภาวะผู้นำ รู้รักคุณค่า ความเป็นไทย และรู้บริบทสากล โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สร้างวิธีการเรียนรู้ของคนไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยให้มาตรฐานการอุดมศึกษา มีมาตรฐานด้านผลลัพธ์ ผู้เรียน ดังนี้ (1) เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ในการสร้าง สัมมาอาชีพ ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้มีความรู้คุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น และยึดมั่น ในจรรยาบรรณวิชาชีพ (2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคม มีคุณลักษณะ ความเป็นผู้ประกอบการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่า ให้กับตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และ (3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญ ทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักความเป็นไทย ร่วมมือ ร่วมพลัง เพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน

สังคม และประชาคมโลก และสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาให้บัณฑิตให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ที่มีความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ คือ ผู้สอน เป็นผู้ที่มีการปะทะสัมพันธ์กับผู้เรียนโดยตรง ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทและถูกสังคมคาดหวังในการช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ สามารถเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้ (กรรยา พรธนา, 2559)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นของการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ เนื่องด้วยนักศึกษาคณะครุศาสตร์จะเป็นผู้ที่สร้างและพัฒนาการศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้กับทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีความรู้ความเข้าใจ และพร้อมที่จะผดุงมาตรฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และคุณธรรมของสังคม นักศึกษาคณะครุศาสตร์จะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพทางการศึกษาโดยตรง และมีลักษณะที่สำคัญ คือ บทบาทในอนาคตของระบบการศึกษา เพราะเมื่อนักศึกษาคณะครุศาสตร์ออกไปประกอบอาชีพ เช่น อาชีพครู ที่ให้การศึกษาแก่เยาวชน ซึ่งจะมีภาระหน้าที่และความสำคัญในอนาคต เมื่อวางพื้นฐานที่ดีไว้ด้วยการปลูกฝังและสร้างเสริมเยาวชนผู้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญของชาติไว้แล้ว อนาคตของชาติก็จะพัฒนาไปด้วยดี (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2561, หน้า 2-3) พร้อมกับสถาบันการศึกษาที่ได้ชื่อว่าเป็นสถาบันผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู คือ สถาบันการศึกษาที่มีชื่อว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่พัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดครู ตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยครู และได้รับพระราชทานนาม “ราชภัฏ” จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้เป็นชื่อประจำสถาบัน พร้อมทั้งพระราชทานตรามหาวิทยาลัยเป็นพระราชลัญจกรให้เป็นตราประจำมหาวิทยาลัย โดยปัจจุบันมีอยู่ทั้งสิ้น 38 แห่ง ตาม “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547” (2547) มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีพันธกิจสำคัญในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอนวิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยที่ความจำเป็นและความคาดหวังจากสังคมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏถือเป็นภารกิจ คือ การพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่พัฒนาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติในอนาคต (สงบ

ลักษณะ, 2553, หน้า 38) การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ มีความรู้ และคุณธรรม เป็นจุดมุ่งหมายของทุกสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำหน้าที่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นสถาบันการอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในวิชาชีพชั้นสูง มีคุณลักษณะทางสติปัญญา สามารถฝึกฝนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตลอดจนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ตามวัตถุประสงค์ของ “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547” (2547) ที่ระบุว่า ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทำหน้าที่เป็นมหาวิทยาลัยที่พัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยมีวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ในการส่งเสริมการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ สร้างบัณฑิตที่มีความรู้ควบคู่กับความคิด สร้างสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อผลักดันถึงการมีความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักศึกษาที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองโดยใช้องค์ความรู้แบบบูรณาการ ประกอบกับที่นักศึกษานั้นอยู่ในช่วยวัยที่เปิดรับต่ออุดมการณ์ ง่ายต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม และมีการพัฒนาทางสมองสูงที่สุด โดยเฉพาะนักศึกษาในคณะครุศาสตร์ ซึ่งจะเป็นผลผลิตอันเป็นแม่พิมพ์ที่สำคัญของชาติในการประกอบอาชีพที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา และมีความสัมพันธ์กับผู้เรียนโดยตรง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ ระบบความคิด ถ่ายทอดวัฒนธรรม สามารถสร้างความรู้สึกรัก และทัศนคติที่ดีอันเป็นพื้นฐานของทรัพยากรมนุษย์ในสังคมได้ นำมาซึ่งจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการ ได้รับความรู้และตระหนักถึงจิตสาธารณะว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จะศึกษาเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวนทั้งสิ้น 4 แห่ง จากการจัดอันดับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สาขาครุศาสตร์ ด้านการสอนของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ชั้นปีที่ 1-5 จำนวน 7,929 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 381 คน

1.2 ประชากรที่ใช้ในการทดลองหลักสูตรฝึกอบรม คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 30 คน

2. แนวคิดและทฤษฎีจิตสาธารณะ มีแนวคิดพื้นฐานที่ได้จากการประมวลการศึกษา ทบทวนวรรณกรรม และการรวบรวมแนวคิด ดังนี้ องค์ประกอบจิตสาธารณะ เพื่อส่งเสริมด้านการพัฒนาพลเมือง จิตสาธารณะตามหลักกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย และพัฒนาการทางจริยธรรม โดยกำหนดจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis--CFA)

3. การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมโดยเป็นการประเมินแบบวัดก่อนและหลังการฝึกอบรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จากสูตร

R_{ex} O_1 X O_2 O_3

R_{ex} หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

O_1 หมายถึง ผลการทดสอบความรู้ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษา
และผลการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนก่อนการอบรม

X หมายถึง หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

O_2 หมายถึง ผลการทดสอบความรู้ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษา
และผลการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนหลังการอบรม

O_3 หมายถึง ผลการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนหลังการอบรมผ่านไป

12 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่เป็นระบบ มาจากความรู้
และประสบการณ์ เพื่อนำมากำหนดทิศทางของผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้
มุ่งหมายไว้

2. จิตสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม รับผิดชอบ
ในสภาพแวดล้อมรอบตัว มีความเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น โดยมีการเข้าร่วม
กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมถึงการร่วมกันแก้ปัญหา ช่วยเหลือ เอาใจใส่
และยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม
ในการวิจัยครั้งนี้ จะวัดจิตสาธารณะ 2 ด้าน คือ

2.1 ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะ

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอน

3. องค์ประกอบ หมายถึง กลุ่มของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ

4. ประเมิน หมายถึง การนำหลักสูตรไปฝึกอบรมไปใช้กับนักศึกษาแบบ One Group Pre-test and Post-test Design และมีการวัดความคงทน

5. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ช่วงชั้นที่ 1-5

6. คณะครุศาสตร์ หมายถึง คณะศึกษาศาสตร์ และวิทยาลัยการฝึกหัดครู เป็นภาควิชาที่เป็นศาสตร์ว่าด้วยการสร้างพื้นฐานและความรู้ของการเป็นครู โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการและแสวงหาวิธีการพัฒนานุชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสร้างสรรค์สังคมอย่างเป็นระบบตามระเบียบแบบแผนที่ดี เพื่อให้ทันต่อสภาวะการณที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันได้อย่างสมบูรณ์

7. มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมายถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์ประกอบจิตสาธารณะที่ได้ สามารถนำไปสร้างเครื่องมือในการประเมินจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. สามารถพัฒนานักศึกษาให้เกิดความรู้ถึงการมีจิตสาธารณะที่เหมาะสมกับการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศในอนาคต

3. ได้หลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยที่องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำหลักสูตรดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะของบุคคลในองค์กรให้เป็นผู้มีพฤติกรรมและทัศนคติที่เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ใส่ใจในทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สามารถดำเนินชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นปกติสุข สมบูรณ์พร้อมทั้งคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีต่อตนเอง องค์กร สังคม และประเทศชาติ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาของแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร ตำรา บทความต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิด และสมมติฐานในการวิจัย โดยนำเสนอ ตามเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
4. ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

จากการค้นคว้า ศึกษา และรวบรวมความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ และคุณลักษณะของคำว่า จิตสาธารณะ (public mind, public consciousness, public self-consciousness) ซึ่งเป็นคำศัพท์ใหม่ที่มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป เช่น จิตสำนึก ต่อส่วนรวมหรือต่อสาธารณสมบัติ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม ดังนั้น ในบทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอใช้คำว่า จิตสาธารณะ ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกัน ดังมีรายละเอียดที่จะกล่าวตามลำดับ ดังนี้

ความหมายของจิตสาธารณะ

Ferris (1992) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึกทางสังคมที่เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ถึงความไม่ยุติธรรม โดยให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของบุคคลอื่น ๆ และมีการกระทำที่สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพในสังคมได้

Villegas de Posada (1994, p. 951) ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่า เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความยุติธรรมและความเสมอภาคทางสังคม ที่ทำให้แสดงออกถึงความเอาใจใส่รับผิดชอบต่อส่วนรวม นำมาซึ่งความสงบสุขและประโยชน์ส่วนรวมของคนในสังคม

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกที่ต้องการจะช่วยเหลือและแก้ปัญหาภายในสังคม โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ คำนึงถึงความสามารถของตนเองในการร่วมแก้ไขปัญหา และลงมือกระทำเพื่อให้ปัญหาต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคม ประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติด้วยการเอาใจใส่ ดูแล เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากการที่บุคคลหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ถือเป็นหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม เช่น การทำหน้าที่ที่กำหนดของการดูแลความสงบเรียบร้อย การรักษาสาธารณสมบัติ รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการหาแนวทางป้องกันแก้ไข และติดตามประเมินผล รวมถึงการยินดีรับอาสาทำบางอย่างที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวม โดยไม่ปิดกั้นการใช้ของบุคคลอื่น มีการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

อริยา คูหา และสุวิมล นราองอาจ (2553, หน้า 10) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง คุณสมบัติของบุคคลที่มีความใส่ใจให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว รับผิดชอบ เต็มใจช่วยเหลือ ตระหนักรู้ และช่วยแก้ปัญหาภายในชุมชนและสังคม เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ภายในสังคม รับรู้สิทธิและหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมส่วนรวม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, หน้า 13-14) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่ เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบร้อย ประหยัด และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มิได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใด จิตสาธารณะจึงเป็นความรู้สึกร่วมของการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะ ในสิทธิและหน้าที่ที่ดูแลและบำรุงรักษาร่วมกัน

การศึกษาของ สมพล เข้มกำเนิด (2556) สรุปว่า จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมในเชิงสร้างสรรค์หรือพัฒนาบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมด้วยจิตใจที่มุ่งมั่น เสียสละ รวมถึงตระหนักถึงคุณค่าในการร่วมกันใช้สิ่งของและช่วยเหลือดูแลบำรุงรักษาสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณสมบัติของหน่วยงาน องค์กร และสังคม อย่างเต็มใจและมีความสุขอย่างแท้จริง โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งจะส่งผลให้คนในสังคมแสดงพฤติกรรมในการร่วมมือกันทำประโยชน์ เพื่อให้สังคมที่อยู่ร่วมกันดีขึ้น

การศึกษาของ สงคราม มีบุญญา (2558) สรุปความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความคิด ความตระหนักรู้ และการกระทำด้วยจิตใจที่มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความห่วงใยเอื้ออาทรต่อกันโดยที่คำนึงถึงประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นหลัก ตลอดจนหลีกเลี่ยงต่อการกระทำด้วยวิธีการและกระบวนการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กรรยา พรธนา (2559, หน้า 13-14) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน การคิดในสิ่งที่ดี ประพฤติดี ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การรู้จักสิทธิของตนเอง และผู้อื่น การไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติ และสิ่งแวดล้อม

ดวงจันทร์ วรคามิน, ปังปอนด์ รักอำนวยกิจ และยศวีร์ สายฟ้า (2559, หน้า 15) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสังคม มีการกระทำที่เป็นประโยชน์ร่วมกันในสังคม การมีคุณธรรมจริยธรรม และการไม่กระทำการที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคม รวมไปถึงการมีจิตที่คิดสร้างสรรค์และเป็นกุศล

การศึกษาของ วรพนธ์ จันทริระยานนท์ (2559) ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ คือ การรับรู้ เข้าใจ ตระหนัก และกระทำการอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยมีการแสดงออกตั้งแต่ระดับบุคคลสู่สาธารณะ มีความรักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ

สาธารณะร่วมกัน สำนึกเอาใจใส่ และลงมือปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสม ตามสิทธิ บทบาท หน้าที่ และความสามารถของตน เพื่อรักษาสมบัติส่วนรวม ไม่ทำลาย หรือให้เกิดความเสียหายของสมบัติส่วนรวม พร้อมทั้งจะไปสู่ส่วนรวมในกิจการสาธารณะ รับรู้และใส่ใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข รวมทั้งประเมิน ต่อปัญหานั้น ตลอดจนอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวมด้วยความสมัครใจ

สรุปความหมายของจิตสาธารณะตามการสังเคราะห์ของผู้วิจัยได้ดังนี้ จิตสาธารณะ หมายถึง การมีจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมถึงการรับผิดชอบในสภาพแวดล้อม รอบตัว รวมถึงความเข้าใจถึงสิทธิ หน้าที่ ของตนเองและผู้อื่น มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมถึงการร่วมกันแก้ปัญหา ช่วยเหลือ เอาใจใส่ และยึดมั่น ในหลักคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม

ความสำคัญของจิตสาธารณะ

Throne (1997, p. 437) อธิบายว่า สภาพการศึกษาในปัจจุบันนอกเหนือ จากการอ่านออกเขียนได้ รวมทั้งกระบวนการของการท่องจำที่มีมากกว่าการให้ประมวลผล ทางความคิด ประกอบกับวัฒนธรรมที่บ่มเพาะปลูกฝังตั้งแต่บรรพบุรุษให้เคารพและเชื่อฟัง คำสั่งสอนของผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลในสังคมที่เป็นนักศึกษาขาดการพึ่งพา ตนเอง ไม่มีแนวทางที่สมบูรณ์ทางความคิดและการตัดสินใจ ขาดการไตร่ตรองข้อมูลต่าง ๆ เมื่อนักศึกษาขาดในเรื่องดังกล่าวทำให้ขาดจิตสาธารณะ ทำให้เกิดผลด้านการเป็นพลเมือง ที่ดีโดยสมบูรณ์ นักศึกษาเป็นวัยที่สามารถพัฒนาตนเองได้ในทุกด้าน โดยที่จิตสาธารณะ เป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณธรรมประการสำคัญที่จะส่งเสริมทางจิตสำนึกของนักศึกษา ทำให้ มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความเป็น พลเมืองที่ดีของสังคม และเห็นซึ่งความเท่าเทียมของสิทธิมนุษยชน นำมาซึ่งแรงผลักดัน ที่ดีในภาคพลเมือง สามารถขับเคลื่อนให้สังคมไปในทิศทางที่ดี นำมาซึ่งประชาธิปไตย ที่สมบูรณ์ ถ้านักศึกษาขาดคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ คือ ไม่รู้จักสิทธิ หน้าที่ของตนเอง ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ก็จะเจริญเติบโตไปเป็นประชาชนที่ไม่สามารถ พึ่งพาตนเองได้ในอนาคต รวมถึงการแสดงออกซึ่งความคับแค้นทางจิตใจ ขาดการเอื้อเฟื้อ- เผื่อแผ่ ขาดความสามัคคี เกียจคร้านการทำงาน หรือเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทำให้ไม่สามารถพัฒนา

ตนเองได้ และไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่งผลเสียโดยตรงในระดับสังคม ประเทศ และสังคมโลก

เนื่องจากในปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ไม่เพียงแต่เชื่อมโยงระบบธุรกิจและการตลาดเพียงเท่านั้น ยังมีผลกระทบต่อทุกระบบในสังคม ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันของระบบสุขภาพอย่างไม่สามารถแยกกันได้ ทำให้มีผลต่อการดำเนินชีวิต จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ที่มหาวิทยาลัยต้องตระหนักถึง เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ควบคู่ไปกับคุณธรรม มีส่วนร่วมในชุมชน และมีความรับผิดชอบในทุกแง่มุมของสังคม (Mayo, 1996, p. 37) การมีจิตสาธารณะจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนักศึกษาในด้านความเป็นพลเมืองที่ดีในสังคม สามารถออกไปดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต การที่เด็กได้รับการปลูกฝังจิตสาธารณะไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เมื่อเด็กเหล่านั้นเติบโตขึ้นในอนาคต จะทำให้มีความสามารถเผชิญต่อความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมต่างชาติ ส่งผลถึงการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งกายและใจ ตลอดจนเป็นพลเมืองที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติสืบเนื่องต่อไป และหากสังคมใดที่สมาชิกในสังคมขาดซึ่งจิตสาธารณะย่อมส่งผลกับการอยู่ร่วมกันในสังคม จะมีผลกระทบตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศชาติ และระดับโลก เนื่องลักษณะของการอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบของการพึ่งพากัน (อริยา คูหา และสุวิมล นราองอาจ, 2553, หน้า 14)

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553) กล่าวว่า การมีจิตสาธารณะมีความสำคัญต่อนักศึกษาในด้านความเป็นพลเมือง ด้านการออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต การนำไปใช้จึงต้องศึกษารายละเอียดและองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, หน้า 11) กล่าวว่า ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและสภาพเศรษฐกิจที่ต้องแข่งขัน ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อแข่งขันมีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดคุณธรรม

จริยธรรม ขาดสมดุลทางจิตใจและวัตถุ โดยมีความโน้มเอียงไปนิยมวัตถุมากกว่าจิตใจมากขึ้นทุกขณะ โดยการสร้างคนให้มีจิตสาธารณะมีความสำคัญต่อบุคคล องค์กร สังคม และประเทศชาติอย่างมาก ถ้าเราสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้เด็กมีจิตสาธารณะ ด้วยวิธีการต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมร่วมกับผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การทำลายสาธารณสมบัติต่าง ๆ จะลดลง การเห็นประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์พวกพ้อง ก็จะน้อยลง และจะนำมาสู่ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็ง และพัฒนาทันอารยประเทศ รวมทั้งไม่เกิดความขัดแย้งกันระหว่างประเทศ ซึ่งอาจนำมาซึ่งการล่มสลายของชาติต่าง ๆ ในโลกนี้ได้

การศึกษาของ สมพล เข้มกำเนิด (2556) สรุปความสำคัญของจิตสาธารณะว่า จากสภาพจิตใจของคนในสังคมปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ทั้งด้าน คุณและโทษอยู่หลายประการด้วยกัน ผลกระทบนั้นทำให้เกิดสภาพสังคมทั้งทางกายภาพ และทางจิตใจของคน อาจจะสรุปให้เห็นประเด็นต่าง ๆ ของผลกระทบ ดังนี้

1. การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของการแปรรูปและการเปลี่ยนแปลงสภาพอย่างกว้างขวางเพื่อนำไปใช้สำหรับสร้างนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากการขาดแคลนดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเนื่อง คือ เกิดการแย่งแย่งทรัพยากร เกิดปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภายในพื้นที่ และข้ามพื้นที่เพื่อแย่งชิงทรัพยากร

2. การเปลี่ยนแปลงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ ที่มีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น อัตราการเกิดของวัยทารกสูง ทำให้ส่งผลถึงปัญหาการลดประชากรวัยทำงานวัยเจริญพันธุ์และจะส่งผลถึงการสูญพันธุ์ของมนุษย์ในที่สุด

3. ความเป็นอัตลักษณ์ถดถอย เนื่องจากความยินดีในกระแสโลกาภิวัตน์สูง การดำรงชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของปัจจัย 4 และความเป็นตัวตนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์หมดไป เช่น ความพยายามในการกำหนดภาษากลาง ๆ กำหนดค่าของเงินกลาง เป็นต้น

4. สถาบันในสังคมอ่อนแอ จากการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเทคโนโลยีขั้นสูง ที่คนต้องมุ่งแสวงหาเครื่องมือมาบำรุงคนและดำรงสถานะในสังคมจากการวัดตรงวัตถุ ทำให้สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันการเมือง และประเทศอ่อนแอ

5. การอพยพย้ายถิ่น ลัทธิข้ามชาตินิยม ทั้งในด้านการแต่งงาน การดำเนินธุรกิจ เป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบ ต่อการกำหนดลักษณะของสังคม ทั้งนี้ เนื่องด้วยอิทธิพล ของกระแสโลกาภิวัตน์และการแลกเปลี่ยนประชากร เป็นที่นิยมบางพื้นที่ของโลก จึงกลายเป็น ที่รองรับเทคโนโลยีที่ตกฐานและประชากรที่บางประเทศต้องการส่งให้ไปอยู่ในถิ่นฐานอื่น

กล่าวโดยสรุป คือ จากผลกระทบเหล่านี้ จะเห็นได้ว่า มีผลกระทบทั้งทางดีและไม่ดี และอาจเรียกได้ว่า ผลกระทบเป็นปัญหามากกว่าเป็นการพัฒนา ดังนั้น จึงเป็นภาระของ สมาชิกในสังคมที่ต้องช่วยกันหาทางแก้ไข ที่สำคัญที่สุดก็คือ จะต้องช่วยกันสร้างความมี จิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในใจของทุกคน จึงจะทำให้มีผลต่อการหาหนทางแก้ไขปัญหาได้ จิตสาธารณะเป็นการทำงานของจิตที่ปรากฏรูปออกมาเป็นความคิด ซึ่งจะส่งผลให้มีการแสดงออก 2 ทาง คือ ทางวาจา และทางพฤติกรรม

กรรยา พรณมา (2559, หน้า 11-12) กล่าวว่า การที่จะพัฒนาจิตสาธารณะของผู้เรียน นั้น ครู/ผู้สอนจะต้องตระหนักว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะมีทั้งปัจจัยภายนอก เช่น ภาวะแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อม ด้านสื่อสารมวลชน และปัจจัยภายใน เช่น การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลในการพิจารณา ตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติ ถ้าคนในสังคมใด ขาดจิตสาธารณะ จะมีผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน ประเทศ และระดับโลก ดังนี้

1. ผลกระทบต่อบุคคล สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง และสร้างความเดือดร้อน ให้กับคนอื่น

2. ผลกระทบระดับครอบครัว ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง เกิดการแก่งแย่ง ทะเลาะวิวาทภายในครอบครัว

3. ผลกระทบระดับองค์กร การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร เห็นแก่ตัว
แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว องค์กรไม่ก้าวหน้า
เต็มไปด้วยปัญหา ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานด้อยลง

4. ผลกระทบระดับชุมชน ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่
สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไร ก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็มีแต่
เสื่อมทรุดลง อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่
การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาบำเพ็ญการพัฒนา
เพราะกลัวเสียทรัพย์สิน กลัวเสียเวลา และกลัวตนเองเดือดร้อน

5. ผลกระทบระดับชาติ ประเทศเต็มไปด้วยความขัดแย้ง ขาดความสามัคคี แก้ปัญหา
ไม่ได้ เกิดการเบียดเบียน ทำลายทรัพยากรและสมบัติที่เป็นของส่วนรวม ประเทศชาติ
อยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตรการใด
ออกมาใช้ ก็จะใช้ไม่ได้ เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก
เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์กลุ่มของตนและพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

6. ผลกระทบระดับโลก เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาด
ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง มีการกลั่นแกล้งแก่งแย่งหรือครอบงำ
ทางการค้าระหว่างประเทศ เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ หรือ
ต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่นและเผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติ
และเผ่าพันธุ์ของตนเอง ถูกดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น ๆ

การศึกษาของ วรพนธ์ จันทธีระยานนท์ (2559) สรุปว่า คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ
มีความสำคัญมาก เพราะจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง เป็นคุณค่าและจิตสำนึก
เป็นจิตวิญญาณของสังคม บุคคล องค์กร หรือสังคม สังคมที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึก
ทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ เมื่อเกิดจิตสาธารณะ จะทำให้เกิดประชาสังคมก่อให้เกิด
ความเข้มแข็งของสังคม ซึ่งจะทำให้การเมือง เศรษฐกิจ ศิลธรรมดี และทำให้ประเทศชาติ
บ้านเมืองสงบสุข

สรุปความสำคัญของจิตสาธารณะ ตามการสังเคราะห์ของผู้วิจัยได้ว่า สภาพสังคม
ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบทางตรง
ในการใช้ชีวิตของประชากรในสังคม โดยเฉพาะประชากรวัยที่กำลังศึกษาหาความรู้

เพื่อจะไปเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมในอนาคต รวมถึงการประกอบอาชีพในอนาคตที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้ากับตนเองและองค์กร และมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา จากการศึกษาวิเคราะห์ ดัดลีนใจ รับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไป โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุขโดยไม่เบียดเบียนและเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553) กล่าวว่า องค์ประกอบของจิตสาธารณะจะต้องพิจารณา จากความรู้และความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (1) การใช้ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวม การรักษาทรัพย์สินส่วนรวม การดูแลและรักษาความสะอาด การไม่ทำลายให้สาธารณสมบัติในโรงเรียนเสียหาย ทั้งใน และนอกห้องเรียน (2) การถือเป็นที่ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกที่มุ่งปฏิบัติ เพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน ในวิสัย ที่ตนเองสามารถปฏิบัติได้ (3) การเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของการเคารพ สิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ไม่ยึดครองมาเป็นของตนเอง อีกทั้งไม่ปิดกั้นการที่ผู้อื่นจะใช้ของสิ่งนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, หน้า 20) ที่กล่าวว่า เราต้องร่วมกันส่งเสริมให้คนในสังคมเกิดจิตสาธารณะครอบคลุม ในทุกระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ของส่วนรวม และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม และหากทุกคนเข้าใจความหมาย ของจิตสาธารณะได้อย่างถูกต้อง จะนำพาประเทศไปสู่สังคมแห่งจิตสาธารณะที่สมบูรณ์ มากขึ้น ส่งผลให้ชุมชน สังคม และประเทศ มีความสงบสุขและเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ อย่างมั่นคง อีกทั้งยังสอดคล้องที่ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่นับถือศาสนาพุทธ ตามหลักธรรมคำสอนแล้ว สังคมชาวพุทธ การเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือส่วนรวม คือ การคิดถึงประโยชน์สุขของบุคคลอื่น การลดตัวตน เหมือนเป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่ง ในพุทธศาสนา ซึ่งจิตสาธารณะจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรามีความตระหนักว่าเราเป็นส่วนหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อสังคม เพราะจิตสาธารณะไม่ได้มีแค่ความหมายแค่การช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการปฏิรูปสังคมหรือช่วยให้

สังคมดีขึ้น มีจิตสำนึกที่ไม่นิ่งดูดายต่อสังคม หรือความทุกข์ยากของผู้คนและปรารถนาเข้าไปช่วย ไม่ใช่ด้วยการให้ทานให้เงิน แต่ด้วยการสละเวลา ลงแรงเข้าไปช่วย นำมาซึ่งผลโดยตรงให้จิตเป็นสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น (พระไพศาล วิสาโล, 2551, หน้า 11-12)

การศึกษาของ สมพล เข้มกำเนิด (2556) สรุปว่า สิ่งที่สำคัญในองค์ประกอบของผู้ที่มีจิตสาธารณะนั้น ต้องเป็นผู้มีความรู้ในสิ่งที่ทำ ทำแล้วต้องเกิดประโยชน์ มิใช่มีจิตใจที่มุ่งแต่จะทำประโยชน์ แต่ไม่มีความรู้ ขาดปัญญา ซึ่งจะสร้างความเสียหายได้ ต้องเป็นผู้ใส่ใจโดยการเป็นธุระ สร้างสรรค์ หรือพัฒนาสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม มิใช่แต่เพียงการบริจาคทรัพย์หรือแรงกาย ดังนั้น องค์ประกอบของผู้มีจิตสาธารณะจึงต้องประกอบด้วย

1. การเป็นผู้รู้เกี่ยวกับสาธารณประโยชน์ที่จะพัฒนา โดยมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้
 - 1.1 รวบรวมข้อมูลรายละเอียดของสาธารณประโยชน์ที่ชุมชนต้องการ
 - 1.2 ศึกษาความรู้ที่จำเป็นในการลงมือพัฒนา
 2. เป็นผู้พัฒนาสาธารณประโยชน์ มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้
 - 2.1 พัฒนาด้วยความเต็มใจ
 - 2.2 พัฒนาอย่างเต็มความสามารถ
 - 2.3 พัฒนาด้วยความตั้งใจจนสำเร็จ
 3. เป็นผู้ติดตามผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาสาธารณประโยชน์ มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้
 - 3.1 รวบรวมข้อมูลผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนา
 - 3.2 ดำเนินการต่อผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนยิ่งขึ้น
- อนุพนธ์ คำปิ่น, จารุวรรณ สกุลคู, อรรถนพ โพธิสุข และจันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์ (2558, หน้า 303-304) สรุปว่า องค์ประกอบของจิตสาธารณะที่ได้ศึกษานั้น มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีวิสัยทัศน์ ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น หมายถึง การมีแนวคิดร่วมกันรับรู้และตระหนักถึงทิศทางและเป้าหมายในอนาคตเพื่อลดความขัดแย้งในสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

2. ความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกต่อการช่วยเหลือสังคม มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อสังคม ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความรับผิดชอบ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเคารพสิทธิของผู้อื่น

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม หมายถึง การรับรู้ในกิจกรรมของสังคม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้ความร่วมมือเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ การใช้สิทธิและการเคารพสิทธิของผู้อื่นในกิจกรรมเพื่อสังคม การรู้จักคิดริเริ่มกิจกรรม การพิจารณาและการวางแผนในกิจกรรมเพื่อสังคม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดกิจกรรมเพื่อสังคม

4. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ หมายถึง การรับรู้ความรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ

5. การยกย่องและให้เกียรติผู้อื่น หมายถึง การรับรู้ในบทบาทของตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างเสมอภาค การยกย่องผู้อื่นด้วยความจริงใจ

6. การมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน หมายถึง การรับรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการในปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รู้จักเชื่อมโยงปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงแนวทางป้องกันในอนาคต

7. การติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง ความร่วมมือในการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา การเชื่อมโยงปัญหา และวิธีการที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย มีการเรียนรู้ ปฏิบัติร่วมกันอย่างเต็มที่ และติดต่อสื่อสารเพื่อประสานการทำงานอย่างต่อเนื่อง

8. การมีองค์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ หมายถึง การเรียนรู้จากการร่วมกิจกรรม การสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่เพื่อปรับใช้ การเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาคิดวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดเงื่อนไขในการจัดกิจกรรม และการพัฒนาความรู้ในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาของ ภัทรกร สีทองดี (2559) สรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะออกเป็น 11 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันรับรู้ มองอนาคต และเข้าใจเป้าหมายที่มีทิศทางเดียวกัน ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม ตลอดจนร่วมกันตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
2. การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การมีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน ระหว่างกลุ่ม ระหว่างเครือข่ายในการประสานงาน ร่วมมือ เชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การวิเคราะห์ วิพากษ์ และวิจารณ์ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และบ้านเมืองเพื่อให้มีกระบวนการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนหาแนวทางป้องกันและแก้ไข
4. การเห็นคุณค่าของตนเอง หมายถึง การที่นิสิตมีความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการทำงาน การคิด การเรียนรู้ การยอมรับการกระทำ การตัดสินใจของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนบทบาทและความสำเร็จที่เกิดขึ้น
5. ความรับผิดชอบทางสังคม หมายถึง การรับรู้ว่าตนเองในฐานะพลเมือง มีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถแก้ปัญหาสังคมได้ ให้ความสนใจและตื่นตัวที่จะร่วมกิจกรรมกับสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ
6. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง การมีองค์ความรู้และสามารถผลักดัน ตลอดจนการสั่งสมความรู้ กระตือรือร้น หาแนวทางในการทำกิจกรรมแก้ปัญหา เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างต่อเนื่อง
7. ความรักและความสามัคคี หมายถึง การแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ความรัก ความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การรับฟังความคิดเห็น รับรู้สิทธิของตนเองและผู้อื่น เพื่อช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม
8. ค่านิยม หมายถึง ความรู้สึก ความคิด ความภูมิใจ ของนิสิตที่แสดงออกต่อความมีระเบียบวินัยที่เป็นข้อปฏิบัติของสถาบัน การเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ การแสดง

ความช่วยเหลือของสถาบัน การทำกิจกรรมร่วมกันในสถาบัน ความเห็นอกเห็นใจ
ช่วยเหลือเกื้อกูล การแบ่งปันสิ่งของของตนเองได้ยึดถือปฏิบัติตามวิถีของการเป็นนิสิต

9. จริยธรรม หมายถึง การที่นิสิตใช้เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกที่จะปฏิบัติ
อย่างใดอย่างหนึ่งในทางดีและไม่ดีในการเป็นนิสิตของสถาบัน

10. มุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลจากการกระทำ
และเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนในการปฏิบัติเพื่อรับผลดี
และป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

11. เอกลักษณ์แห่งตน หมายถึง การที่นิสิตมีความรู้สึกรักใคร่ที่มีต่อตนเอง
ในด้านความสามารถของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา การเรียนรู้ การคิดและใช้
เหตุผล การคบเพื่อน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมองโลกในแง่ดี การมีมนุษยสัมพันธ์
และการปรับตัวทางอารมณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

วิทย์พัฒน์ สี่หา (2551, หน้า 9) กล่าวว่า องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ
มีดังต่อไปนี้

1. การแสดงความรู้สึกรักและปฏิบัติที่เกี่ยวกับการทำตามหน้าที่ที่ตนเองได้รับผิดชอบ
2. การช่วยเหลือดูแลรักษาสິงต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติ
3. การแสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รวมถึงการเสียสละทรัพย์สินหรือแรงงาน
ของตนเองต่อประโยชน์ส่วนรวม
4. การเข้าร่วมการทำงานที่เป็นส่วนรวม
5. การใช้เหตุผล การคิด การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
6. การมองโลกในแง่ดี
7. มีการปรับตัวทางอารมณ์ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
8. การมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การรับผิดชอบของตนเอง
9. มีการแสดงออกที่ดีกับครอบครัว
10. มีระเบียบวินัย
11. การเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง
12. การแสดงความช่วยเหลืองานของครอบครัว
13. การทำกิจกรรมในครอบครัว แสดงออกด้วยการเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือกัน

14. ใช้เหตุผลในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ดีอย่างใดอย่างหนึ่ง
15. เคารพกฎระเบียบของสังคม
16. ยึดถือแบบอย่างของคุณธรรมและจริยธรรมจากพ่อแม่ และหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา

สรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ตามการสังเคราะห์ของผู้วิจัยได้ดังนี้ องค์ประกอบของจิตสาธารณะเริ่มตั้งแต่การที่บุคคลในสังคมนั้นมีการรู้สึกจากจิตใจ ส่งผลมาสู่พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งมีผลมาจากการรับรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า และนำมาซึ่งลักษณะนิสัยในบุคคลดังกล่าว สิ่งทีกล่าวนำข้างต้นส่งผลมาสู่การแสดงออกในการรับผิดชอบต่อสังคม เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น โดยที่จะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม มีการจัดการองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหา สังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมีความเข้าใจในตนเองรวมทั้งพัฒนาตนเองตลอดเวลา

แนวคิดจิตสาธารณะเพื่อส่งเสริมด้านการพัฒนาพลเมือง

Clark (1999, pp. 18-19) เสนอแนวคิดที่ว่า พลเมืองและจิตสาธารณะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องด้วยนอกจากการพัฒนาความรู้และทักษะการคิดต่าง ๆ ของนักเรียน การให้ความสำคัญกับเรื่องกระบวนการทางการเมืองของประเทศ จะทำให้นักเรียนเข้าใจหน้าที่ความเป็นพลเมืองของตนเอง เนื่องจากเกิดทักษะความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ประกอบด้วย การมีอิทธิพลต่อนโยบาย การปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจและจัดทำนโยบาย การสร้างความร่วมมือ ประนีประนอม และหาทางออกของปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อจัดการกับความขัดแย้งต่าง ๆ ทั้งนี้ ต้องได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนและชุมชนซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับชีวิตความเป็นพลเมืองของนักเรียนตั้งแต่วัยเยาว์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556, หน้า 79-82) กล่าวว่าแนวคิดจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่ดีสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนรวมของประชาชน และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของคำว่า จิตสำนึกพลเมือง โดยที่การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ประชาชนแต่ละคนต้องมีจิตสาธารณะ คือ การตระหนักถึงความสำคัญของ

การเสียสละแบ่งปันทรัพยากรหรือผลประโยชน์ส่วนตนให้กับสังคม เพื่อให้สังคม นำทรัพยากรหรือผลประโยชน์ดังกล่าวมาใช้ก่อให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกในสังคม ตลอดจนตัวของผู้ที่ให้เอง สมาชิกในสังคมจะต้องรู้จักการรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ด้วยกัน ทั้งแบบที่เป็นทางการ ตามกฎกติการอยู่ร่วมกัน เช่น การเสียภาษี การทำหน้าที่ พลเมือง การยึดมั่นในการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย และในแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ใช้สิทธิเสรีภาพ ของตนโดยรับผิดชอบต่อผู้อื่น มีสำนึกในความเป็นเจ้าของสังคมและประเทศร่วมกัน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การมีจิตสาธารณะแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม คือ ประชาชนในสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ แนวทางหนึ่ง ในการสร้างสังคมไทยให้มีจิตสาธารณะ คือ การปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ต้องเริ่ม ตั้งแต่ในวัยเยาว์ โดยเริ่มตั้งแต่การสอนกติการอยู่ร่วมกันในสังคมตามระบอบประชาธิปไตย เช่น เมื่อเกิดความขัดแย้ง ห้ามใช้ความรุนแรง แต่ต้องเรียนรู้ถึงการประนีประนอม ใช้หลักการคิดวิเคราะห์เพื่อหาเหตุผลในการหาทางออกกับความขัดแย้ง เรียนรู้ในการตกลงกัน และเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น โดยที่การดำเนินการนี้ต้องได้รับการสนับสนุนจาก ผู้นำประเทศ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และทุกภาคส่วนในสังคม ที่ต้องมีหน้าที่ในการกระตุ้น จิตสำนึกของการมีจิตสาธารณะ สร้างแรงจูงใจ และผลักดันให้มาร่วมกันทำสิ่งดีเพื่อสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) อธิบายถึง ปัญหาของคนไทยว่ายังขาดความสมบูรณ์ในด้านของคุณธรรมและจริยธรรม และไม่นึกถึง ความสำคัญของระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และการมีจิตสาธารณะ โดยปัญหาที่กล่าวมา นำไปสู่การมีสถานะของค่านิยมในชีวิตที่ไม่พึงประสงค์ กล่าวคือ ต้องมีการวางรากฐาน พัฒนาคนในชาติให้มีความสมบูรณ์เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต ตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ การปรับค่านิยมคนไทย มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และจิตสาธารณะที่เป็นระบบ อาศัยหลักการคิดวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับทักษะทางสมอง และทักษะทางสังคมของผู้เรียน

สุชาติพันธุ์ พิณรัตนกานต์ (2560, หน้า 192-195) กล่าวว่า ในปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จึงเน้นความเป็นพลเมืองไทยที่มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต มีค่านิยมการผลิตและการบริโภคที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ พลเมืองที่ดี คือ ประชาชนที่เป็นสมาชิกของรัฐ มีการประพฤติปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตั้งขึ้นมาในสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของชาติ โดยความสำคัญของพลเมืองดีในสังคมไทยจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อสังคม ดังนี้

1. สังคมและประเทศมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง เจริญก้าวหน้า และยั่งยืน เนื่องด้วยพลเมืองที่ดีจะเป็นผู้ฝึกฝนในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา และอารมณ์ที่สมบูรณ์ มีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีทักษะความสามารถในการประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพเพื่อความมั่นคงในชีวิตให้แก่ตนเองและครอบครัว มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัย เนื่องจากพลเมืองที่ดีจะเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันและทำงานในสังคมกับผู้อื่นได้ เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ใช้คุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เช่น ความเมตตาต่อกัน เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีระเบียบวินัย ร่วมกันสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมให้น่าอยู่ ถูกสุขลักษณะ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัยในสังคม

3. สังคมมีความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ และร่วมมือกันสร้างความสงบในสังคม เห็นความสำคัญของการร่วมมือร่วมใจเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม มีความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาของสังคม

เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง เพื่อให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

4. พลเมืองดีต้องมีแนวทางในการปฏิบัติตนเองในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.1 ความร่วมมือ (cooperation) หมายถึง การยอมรับในกฎกติกา ระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนการรู้จักช่วยเหลือและแบ่งปัน

4.2 การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (empathy) หมายถึง การเห็นอกเห็นใจ รู้จักเคารพ ในความรู้สึกและความคิดของผู้อื่น

4.3 การกล้าแสดงออก (assertion) หมายถึง การรู้จักแสดงความคิดเห็น ยืนยัน ในสิทธิของตนเองที่ควรจะได้รับ โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วย

4.4 การควบคุมตนเอง (self-control) หมายถึง ความสามารถในการดูแลตนเอง ในสถานะของสถานการณ์ที่วิกฤติหรือเกิดความขัดแย้ง

4.5 ความรับผิดชอบ (responsibility) หมายถึง การยอมรับในหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติด้วยการเอาใจใส่ และการติดตามผลงาน

สุทธิวรณ เปี่ยมพิมาน และสุวรรณา นาควิบูลย์วงศ์ (2561, หน้า 376) กล่าวว่า การพัฒนาจิตสาธารณะนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาจิตใจ พัฒนาพฤติกรรมของ บุคคล และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาจิตสาธารณะได้ถูก กำหนดไว้ในแผนพัฒนาผู้เรียนในระดับชาติที่มุ่งเน้นให้แต่ละภาคส่วนนำแผนมาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เป็นบุคคลที่พึงปรารถนาของสังคมและของประเทศชาติ สอดคล้องกับความเป็น พลเมืองของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยพัฒนาให้มี จิตสาธารณะทั้งองค์ประกอบด้านการได้รู้ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเข้าใจ และตระหนัก ถึงปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยสถานการณ์ปัญหาในสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาได้ องค์ประกอบด้านเจตคติ คือ เป็นผู้ที่ให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เคารพสิทธิส่วนบุคคล เคารพต่อกฎระเบียบ เปิดโอกาสให้ผู้อื่น ได้ใช้ของส่วนรวม และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม คือ เป็นผู้ใช้ทรัพย์สินส่วนรวมอย่าง ประหยัดและรู้คุณค่า ช่วยเหลือ แบ่งปัน มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสังคมด้วยความเต็มใจ

สมัครใจ และเสียสละ การกระทำใด ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มุ่งมั่นที่จะพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์แต่สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า แนวคิดจิตสาธารณะเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองนั้นเป็นสิ่งที่พึงประสงค์อย่างยิ่งที่พลเมืองทุกคนต้องปฏิบัติ เนื่องจากพลเมืองทุกคนในประเทศจะได้รับประโยชน์โดยตรงจากการดำเนินชีวิตที่มีปัจจัยที่ดีต่าง ๆ มาประกอบ เช่น การมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ ปฏิบัติตามกฎกติกาที่สังคมตั้งขึ้น ทำให้เกิดระเบียบและความสงบเรียบร้อย ทั้งหมดอยู่บนพื้นฐานของความรู้และทักษะความคิดที่สร้างสรรค์ และเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมกันนี้ ยังเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้ผ่านพ้นไปได้อย่างประนีประนอมและเข้าใจซึ่งกันและกัน ของสมาชิกในสังคมทั้งหมด คือ ภูมิคุ้มกันที่ดีและมีประโยชน์ยังต่อพลเมืองทุกคน สามารถสร้างความเข้มแข็ง มั่นคง และเจริญงอกงามกับประเทศชาติ ในด้านของเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และวัฒนธรรม

แนวคิดการพัฒนาจิตสาธารณะตามหลักกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย

กรรยา พรรณา (2559, หน้า 89) อธิบายว่า การพัฒนาจิตสาธารณะจัดเป็นการพัฒนาจิตพิสัย เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมและลักษณะส่วนบุคคล การพัฒนาจิตพิสัยในด้านการมีจิตสาธารณะของบุคคลนั้น ต้องส่งเสริมและใช้เวลาอย่างยิ่งในการปลูกฝังบุคลากรทางการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะศึกษาทำความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาจิตสาธารณะของผู้เรียนต่อไป

Bloom (1956, pp. 400-402) สรุปกระบวนการพัฒนาจิตพิสัย (affective domain) ที่เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง เป็นหลักการและวิธีการที่สามารถนำมาประยุกต์ได้มีจำนวน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นการรับรู้ (receiving or attending) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้รับรู้ค่านิยมที่ต้องการจะปลูกฝังในตัวผู้เรียน

2. ขั้นการตอบสนอง (responding) หมายถึง การที่ผู้เรียน ได้รับรู้และเกิดความรู้สึกในค่านิยมนั้น แล้วมีโอกาสได้ตอบสนองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

3. ขั้นการเห็นคุณค่า (valuing) หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนได้เลาประสบการณ์เกี่ยวกับค่านิยมนั้น แล้วเกิดเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น

4. ขั้นการจัดระบบ (organization) หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนรับค่านิยมที่ตนเห็นคุณค่านั้นเข้ามาอยู่ในระบบของผู้เรียนเอง

5. ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (characterization) เป็นขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติตามที่ตนรับมาอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติจนกระทั่งเป็นนิสัย

กระบวนการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังค่านิยมใด ๆ ให้แก่ผู้เรียน สามารถดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของวัตถุประสงค์ทางด้านเจตคติได้ ดังนี้ (ทิสนา เขมมณี, 2561, หน้า 237-239)

ขั้นที่ 1 การรับรู้ค่านิยม (receiving/attending) ผู้สอนควรจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ในค่านิยมนั้นอย่างใส่ใจ เช่น เสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นประเด็นปัญหาขัดแย้งเกี่ยวกับค่านิยมนั้น คำถามที่ท้าทายความคิดเกี่ยวกับค่านิยมนั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

1. การรู้ตัว (awareness)
2. การเต็มใจรับรู้ (willingness)
3. การควบคุมการรับรู้ (control)

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อค่านิยม (responding) ผู้สอนควรจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีโอกาสตอบสนองต่อค่านิยมนั้นในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น ให้พูดแสดงความคิดเห็นต่อค่านิยมนั้น ให้ลองทำตามค่านิยมนั้น ให้สัมภาษณ์หรือพูดคุยกับผู้ที่มีความค่านิยมนั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

1. การยินยอมตอบสนอง (acquiescence in responding)
2. การเต็มใจตอบสนอง (willingness to respond)
3. ความพึงพอใจในการตอบสนอง (satisfaction in response)

ขั้นที่ 3 การเห็นคุณค่าของค่านิยม (valuing) ผู้สอนจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น เช่น การให้ลองปฏิบัติตามค่านิยมแล้วได้รับการตอบสนองในทางที่ดี เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตนหรือบุคคลอื่นที่ปฏิบัติตามค่านิยมนั้น

เห็นโทษหรือได้รับโทษจากการละเลยไม่ปฏิบัติตามค่านิยมนั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

1. การยอมรับในคุณค่านั้น (acceptance of a value)
2. การชื่นชอบในคุณค่านั้น (preference for a value)
3. ความผูกพันในคุณค่านั้น (commitment)

ขั้นที่ 4 การจัดระบบค่านิยม (organization) เมื่อผู้เรียนเห็นคุณค่าของค่านิยม และเกิดเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น และมีความโน้มเอียงที่จะรับค่านิยมนั้นมาใช้ในชีวิตของตน ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาค่านิยมนั้นกับค่านิยมหรือคุณค่าอื่น ๆ ของตน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมต่าง ๆ ของตน ในขั้นนี้ ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมสำคัญ ดังนี้

1. การสร้างมโนทัศน์ในคุณค่านั้น (conceptualization of value)
2. การจัดระบบคุณค่านั้น (organization of a value system)

ขั้นที่ 5 การสร้างลักษณะนิสัย (characterization by value) ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามค่านิยมนั้นอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติงาน และให้ข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย ในขั้นนี้ ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

1. การมีหลักยึดในการตัดสินใจ (generalization set)
2. การปฏิบัติตามหลักยึดนั้นจนเป็นนิสัย (characterization)

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า แนวคิดการพัฒนาจิตสาธารณะตามหลักกระบวนการพัฒนาจิตพิสัยนั้น เป็นการพัฒนาพฤติกรรมส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ต่าง ๆ ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน สถานที่ ทั้งในและนอกสถานศึกษา พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีความแตกต่างกันออกไปและเกิดขึ้นจากองค์ประกอบหลายประการ ทั้งในด้านความสนใจ ใส่ใจ ความชอบ ทักษะคติ เป็นต้น โดยที่พฤติกรรมด้านจิตพิสัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 พฤติกรรม คือ (1) การรับรู้ คือ การรับรู้ต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่าง ๆ (2) การตอบสนอง คือ การตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์นั้นด้วยความรู้สึกรับรู้ เต็มใจ และพอใจ (3) การสร้างคุณค่า คือ การแสดงออก และรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น การยอมรับ การชื่นชม การเคารพรับถือ

(4) การจัดระบบ คือ การจัดคุณค่าต่อสิ่งที่ยึดถือให้มีระบบและความสัมพันธ์กันอย่างสำคัญ และ (5) การสร้างลักษณะนิสัย คือ เมื่อจัดระบบของคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่เรียบร้อยแล้ว ก็ยึดสิ่งที่มีคุณค่านั้นให้เป็นลักษณะนิสัยประจำตัว

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

Piaget (1960, p. 107) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ของมนุษย์ มีความสัมพันธ์กับความคิดและความเข้าใจซึ่งมีการพัฒนาตามลำดับขั้นตอน หน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดการทางสังคมในเรื่องที่สนใจและความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะทางสมองและสติปัญญา มีความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

Piaget (1969, p. 22) อธิบายว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้น และขึ้นกับวัย เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคม เด็กเล็กที่มีอายุระหว่าง 5-8 ขวบ จะยอมรับมาตรฐานทางจริยธรรมหรือกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีความเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครู ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมช่วงวัยนี้ เรียกว่า ขั้นเซทเทอร์นอนโนมัส เด็กจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัดและเชื่อว่า กฎเกณฑ์นั้นเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เด็กวัยนี้将有ความเชื่อถือ ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมใดจะถูกต้อนหรือดี ก็ต่อเมื่อผู้แสดงพฤติกรรมได้ปฏิบัติตามเกณฑ์
2. กฎเกณฑ์มีไว้สำหรับปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและแก้ไขไม่ได้
3. ทุกคนมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยเด็ดขาด ถ้าใครทำตามกฎเกณฑ์จะเป็นคนดี และคนที่ไม่ทำตามกฎเกณฑ์คือคนที่ไม่ดี
4. การใช้จรรยาวิพากษ์หรือการประณินตัดสินว่าใคร ผิด ถูก ไม่คำนึงถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

ส่วนเด็กที่มีอายุมากขึ้น คือ ตั้งแต่ 9 ขวบขึ้นไป จะมีความคิดว่ากฎเกณฑ์ คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคลและผู้ที่ใช้กฎเกณฑ์จะต้องมีความร่วมมือและนับถือซึ่งกันและกัน และกฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมในช่วงวัยนี้ เรียกว่า ขั้นอโทโนมัส เด็กวัยนี้将有ความเชื่อ ดังต่อไปนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2559, หน้า 66-67)

1. กฎเกณฑ์ คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคลและกฎเกณฑ์อาจเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากบุคคลที่ใช้กฎเกณฑ์นั้นตกลงกันว่าจะเปลี่ยน

2. กฎเกณฑ์จะมีความหมายหรือมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อบุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามรับกฎเกณฑ์นั้น

3. การร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาการทางจริยธรรม

4. การใช้จรรยาวิพากษ์หรือการประเมินตัดสินว่าใคร ผิด ถูก คำนึงถึงความต้องการแรงจูงใจ หรือเจตนาของผู้กระทำ

Kohlberg (1976, pp. 35-36) ได้ศึกษาทฤษฎีของ Piaget และได้อธิบายเกี่ยวกับเหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์ว่า พัฒนาการเชิงจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา เนื่องจากการที่เด็กวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งไหนที่ดี และสิ่งไหนที่ไม่ดี ต้องอาศัยการใช้เหตุผลและความคิดเชิงนามธรรม ซึ่งเกิดขึ้นแต่วัยเด็กตอนปลายถึงวัยรุ่นตอนต้น เป็นต้นไป ทั้งนี้ ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ระดับ ในแต่ละระดับประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ดังนี้ (อชรา เอิบสุขศิริ, 2561, หน้า 89-91)

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมของตนเอง (preconventional level) การตัดสินจริยธรรมในระดับนี้จะอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของตนเองและกฎเกณฑ์ข้อบังคับของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า

ขั้นที่ 1 จริยธรรมภายนอกหรือก่อนกฎเกณฑ์ในขั้นนี้ พฤติกรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความเกรงกลัวอำนาจของผู้อื่น (อายุ 2-7 ปี)

ขั้นที่ 2 การได้รับผลตอบแทนแลกเปลี่ยนหรือทำความดีเพื่อรางวัล (อายุ 7-10 ปี)

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (conventional level) การตัดสินจริยธรรมในระดับนี้ขึ้นอยู่กับความคาดหวังของครอบครัว การเห็นด้วยของผู้อื่น ค่านิยม กฎเกณฑ์ของสังคมและกฎหมายของบ้านเมือง

ขั้นที่ 3 การยอมรับของสังคม บุคคลจะทำความดีเพื่อให้กลุ่มหรือสังคมให้การยอมรับตน เช่น ทำในสิ่งที่ เป็นข้อตกลงของกลุ่มเพื่อให้ตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (อายุ 10-13 ปี)

ขั้นที่ 4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ขั้นนี้ บุคคลจะคิดว่าการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้คือ ความดี (อายุ 13-16 ปี)

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ เป็นจริยธรรมที่เกิดจากวิจารณญาณ (postconventional moral reasoning) จริยธรรมในระดับนี้ ขึ้นอยู่กับการที่คนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เป็นความดีงามที่เป็นสากล

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมและสิทธิส่วนบุคคล ความดีงามในขั้นนี้เป็นพฤติกรรมที่คนส่วนใหญ่ชื่นชมยอมรับ เช่น อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย หรือครูที่ทุ่มเทเสียสละเวลาอบรมสั่งสอนศิษย์ด้วยความรัก ความเมตตาอย่างจริงใจ (อายุ 16 ปีขึ้นไป)

ขั้นที่ 6 คุณธรรมตามหลักสากลนิยม รู้สึกเกลียดกลัวความชั่ว จะไม่ยอมทำสิ่งที่ผิดเป็นอันเด็ดขาด ความดีงามในขั้นนี้ เป็นพฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติจากจิตสำนึกที่ดีงามของตนเองโดยไม่ต้องการผลตอบแทนใด ๆ และพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่คนทั่วโลกยอมรับว่าเป็นความถูกต้องดีงาม

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมเกิดขึ้นได้ตามลำดับขั้นของสติปัญญาตั้งแต่ในวัยเด็กถึงวัยผู้ใหญ่ การแสดงออกของพฤติกรรมมาจากเหตุผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นผู้กำหนดระดับทางจริยธรรมของพฤติกรรมในวัยเด็กถึงวัยผู้ใหญ่ สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1. วัยเด็ก อยู่ในระดับที่ถูกปลูกฝังว่าพฤติกรรมใดดีและไม่ดี โดยแสดงออกให้รู้ได้ โดยการชมเชย การลงโทษ ถือเป็นการได้รับสิ่งตอบแทนเพื่อให้รำลึกถึงการกระทำ
2. วัยรุ่น อยู่ในระดับที่คำนึงถึงเหตุผลของค่านิยมจากสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น ครอบครัว สังคม จะสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เป็นค่านิยมของสังคมกำหนดขึ้น
3. วัยผู้ใหญ่ อยู่ในระดับที่สามารถแยกหลักของเหตุและผลได้ ว่าค่านิยมทางจริยธรรมนั้นเป็นที่ยอมรับของประชาคมหรือในสังคม เช่น การเมตตาอย่างจริงใจ การอาสาเมื่อยามเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

Cuban (1992, pp. 226-227) ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรว่า ขึ้นอยู่กับมุมมองของชนิดหลักสูตรที่อ้างถึง ซึ่งมี 3 ชนิด คือ หลักสูตรที่พึงปรารถนา หลักสูตรที่ได้สอน และหลักสูตรที่ได้เรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักสูตรที่พึงปรารถนา (intend curriculum) คือ หลักสูตรที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการตามนโยบายของสถานศึกษาต่าง ๆ ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ซึ่งอยู่ในรูปของเอกสารที่สะท้อนถึงทฤษฎีทางการศึกษาหรือคุณค่าของสังคมในขณะนั้น การจัดทำหลักสูตรไม่จำเป็นที่จะต้องทำตามนโยบายจากส่วนกลางเสมอไป มาตรฐานของหลักสูตรอาจจะกำหนดขึ้นโดยใช้เกณฑ์จากผู้เชี่ยวชาญหรือครูผู้สอนในโรงเรียน เช่น ครูในโรงเรียนสามารถตัดสินใจที่จะกำหนดหลักสูตรเกี่ยวกับการสอนทักษะทางด้านภาษาที่จะสอนในแต่ละระดับชั้น หรือกลุ่มโรงเรียนอาจจะกำหนดหลักสูตรตามที่กลุ่มของตนคาดหวัง

2. หลักสูตรที่ได้สอน (taught curriculum) คือ หลักสูตรที่นำเอาแนวคิดของหลักสูตรที่พึงปรารถนามาสู่ปรับเปลี่ยนจากทฤษฎีสู่แนวทางการปฏิบัติ ซึ่งค่อนข้างจะมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนหรือกิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรดังกล่าวยังมีความหมายมากกว่าบทเรียนหรือกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น การถาม การอภิปราย การจัดเวลาในการสอน การจัดกลุ่ม ระเบียบในชั้นเรียน อุปกรณ์การเรียน ตำราเรียน สมุดงาน หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ และความเข้าใจว่าตำราเรียนเปรียบเสมือนหลักสูตรที่ได้สอน แต่ตำราเรียนยังไม่ใช่วัตถุแทนของหลักสูตรดังกล่าวทั้งหมด กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดสรรตามหัวข้อเนื้อหาต่าง ๆ คือ หลักสูตรที่ได้สอน

3. หลักสูตรที่ได้เรียน (learned curriculum) คือ หลักสูตรที่นักเรียนได้เรียนตามความเป็นจริงในชั้นเรียน เป็นปฏิกิริยาจากหลักสูตรที่พึงปรารถนาและหลักสูตรที่ได้สอน หลักสูตรดังกล่าว หมายถึง ทักษะหรือความรู้ที่เด็กได้รับจากการเรียน ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ปรารถนา และหลักสูตรที่ได้สอนหรือไม่ก็ได้ เช่น การที่เด็กมีเจตคติทางลบต่อวิชาคณิตศาสตร์อันเนื่องมาจากตัวครูหรือความรู้สึกการเป็นคนไร้ค่าของนักเรียนที่มีประสบการณ์ล้มเหลวจากโรงเรียน

Wiles (2009, p. 2) สรุปความหมายของหลักสูตรออกเป็นทั้งหมด 4 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกได้ให้ความหมายของหลักสูตรเป็นรายวิชาหรือเอกสารของหลักสูตร ซึ่งถือว่าเป็นความหมายแรกเริ่มที่สาธารณชนทั่วไปเข้าใจ กลุ่มที่สองได้ให้ความหมายในเชิงประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นความหมายที่กว้างกว่ากลุ่มแรก โดยมองว่ากิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือรายวิชา เช่น โครงการพิเศษ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมชมรม เป็นส่วนหนึ่งของความหมายของหลักสูตร

Ornstein and Hunkins (2009, p. 15) ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ (1) แผน (2) ประสบการณ์ของผู้เรียน (3) ระบบที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร กระบวนการจัดการบุคคล และกระบวนการนำระบบไปใช้ (4) สาขาวิชา และ (5) เนื้อหาวิชา

ชาญ สวัสดิ์สาส์ (2552, หน้า 65) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง การกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตร นับตั้งแต่วัตถุประสงค์ หัวข้อวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร ขอบเขตของหัวข้อวิชาต่าง ๆ เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรมที่ใช้ รวมถึงระยะเวลาของแต่ละหัวข้อวิชา และระยะเวลาของการฝึกอบรมตลอดทั้งหลักสูตร เป็นต้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ มีทักษะ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการหลักสูตรนั้น

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2561, หน้า 3) อธิบายว่า หลักสูตร หมายถึง กระบวนการทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และในระดับอุดมศึกษา หลักสูตร จะหมายถึง เนื้อหาสาระที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้กับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2561, หน้า 17) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แนวทางที่แสดงผลประสบการณ์ทั้งปวงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่จะให้แก่ผู้เรียน รวมถึงกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความคิด ความเข้าใจ การพัฒนาความสามารถและทักษะต่าง ๆ การสร้างเจตคติที่ดี ความมุ่งมั่นตั้งใจ การเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ และการพัฒนาเป็นค่านิยม แสดงออกซึ่งพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนด ตลอดจนกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนที่กำหนดและควบคุมโดยผู้พัฒนา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้น ๆ

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2561, หน้า 22) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โครงสร้างเนื้อหา รายวิชา หรือหลักสูตรการศึกษา หรือมวลประสบการณ์ต่าง ๆ โดยมีกระบวนการตั้งแต่ การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกและการจัดเนื้อหา การจัดประสบการณ์ กำหนดวิชาเรียนและการวัดประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนเกี่ยวกับการเรียนรู้ หรือกระบวนการทางการศึกษาที่มาจากความรู้และประสบการณ์นำมาเพื่อกำหนดทิศทาง ของผู้เรียนให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งขึ้น และผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และปฏิบัติ ในด้านต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้ควบคุมการดำเนินงาน ของหลักสูตรจะเป็นควบคุมแผนหรือกระบวนการทางการศึกษาไว้อย่างเป็นระบบ

ความสำคัญของหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2552, หน้า 469) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ทุกระบบ เนื่องจากข้อกำหนดต่าง ๆ ของหลักสูตรจะเป็นมาตรฐานในการจัดการศึกษา ของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งทำให้เป็นแนวทางนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการดำเนินการ จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านความรู้ในเนื้อหาสาระ ทักษะ กระบวนการ เรียนรู้และการคิด ทักษะทางสังคม และที่สำคัญ คือ คุณภาพทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

ชวลิต ชูกำแพง (2559, หน้า 13) อธิบายว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญ ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาระดับใดหรือประเภทใดจะขาดหลักสูตรไปไม่ได้ เพราะหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดแนวทางทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจะ เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดอนาคตทางการศึกษาของสังคมนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยว่า หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งครูจะต้อง ปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหรือมีมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นเครื่องชี้นำทางถึงความเจริญของประเทศ ประเทศใดที่มีหลักสูตรที่เหมาะสม

ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ย่อมนำไปสู่คุณภาพของคนในประเทศนั้น จากความสำคัญข้างต้น สามารถสรุปความสำคัญของหลักสูตรได้ ดังนี้

1. หลักสูตรเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของประชาชนในประเทศ ซึ่งคนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับประเทศ หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของคนที่ยังการศึกษาในระดับนั้น ๆ

2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา ถ้าประเทศหรือการศึกษาใดมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ จะสะท้อนถึงการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามมา

3. หลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษา ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลและติดตามผลของการศึกษาได้ ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกคน

4. หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของครู เนื่องจากตัวหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในระดับมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้สะท้อนและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้

5. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความรู้ ตลอดจนการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนซึ่งการศึกษาในแต่ละระดับจะมีองค์ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป

6. หลักสูตรเป็นเครื่องทำนายอนาคตการศึกษาของชาติ อนาคตการศึกษาของชาติย่อมมาจากหลักสูตรที่มีวิสัยทัศน์ ที่มีการวางกรอบเนื้อหาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2559, หน้า 71-74) อธิบายว่า หลักสูตรมีความสำคัญมากเพราะเป็นเข็มทิศไปสู่การเดินทางไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ และหลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน และนำพาผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติได้

ชรินทร์ มั่งคั่ง (2561, หน้า 11) กล่าวว่า ในการทางศึกษาถือว่าหลักสูตรเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะหลักสูตรจะกำหนดทิศทางของการศึกษาในการให้ความรู้ การถ่ายทอด วัฒนธรรม การเสริมสร้างทักษะ (skill) การปลูกฝังเจตคติและคุณค่า (attitude and value) รวมทั้งการเสริมสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียนในทุกด้าน

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2561, หน้า 20) อธิบายความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรถือเป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ หากคณะหรือสถาบัน-

อุดมศึกษาใดมีหลักสูตรที่ดี ก็ย่อมนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เกิดผลผลิตและเกิดผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดี

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้สามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สมบูรณ์ หลักสูตรเปรียบเหมือนเครื่องมือนำทางให้การจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ให้บรรลุตามจุดหมายปลายทางตามที่กำหนด และยังสามารถกำหนดคุณลักษณะของบุคคลในด้านต่าง ๆ ให้ตรงตามความต้องการของสังคมได้

องค์ประกอบของหลักสูตร

Taba (1962, p. 17) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ประการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป (general objectives) และวัตถุประสงค์รายวิชา (subject objectives) ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนว่าความมุ่งหมายนั้นต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงแต่ละวิชา ซึ่งเป็นสาระความรู้และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน
3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการแปลงวัตถุประสงค์หลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดด้วยวิธีสอนหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย
4. การประเมินผลการสอนตามหลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

Nolet and McLaughlin (2000, pp. 18-20) กล่าวว่า หลักสูตรไม่ว่าจะเป็นระดับใด หรือมีความหมายตามมุมมองใด สิ่งสำคัญที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตรจะต้องประกอบไปด้วย 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรไม่ใช่เพียงเหตุการณ์หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนหรือโรงเรียนเท่านั้น แต่หลักสูตรเปรียบเสมือนแผนหรือกิจกรรมที่ปรารถนาให้เกิดกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาจจะกำหนดขึ้นโดยนโยบายของรัฐหรือครูผู้สอน ประการสำคัญ หลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม

กับนักเรียนแต่ละคน และสอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมนั้น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงเป็นพื้นฐานของหลักสูตรประการแรกในการที่จะเป็นแผนเตรียมความพร้อมต่ออนาคตของเด็ก จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมายในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งอาจจะกำหนดตามแนวนโยบายของรัฐหรือครูผู้สอน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับสภาพของเด็กและบริบทของสังคมเป็นพื้นฐานในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

2. ขอบข่ายของเนื้อหาหลักสูตร ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของหลักสูตร เนื้อหาที่ชัดเจนย่อมมาจากนิยามและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมาก่อน ในทางตรงกันข้าม ถ้ากำหนดจุดมุ่งหมายที่แคบเกินไป ก็ย่อมส่งผลต่อความจำกัดของเนื้อหามากขึ้น ขอบข่ายของเนื้อหาจะถูกกำหนดในความสัมพันธ์แนวราบตามหัวข้อและระดับของกิจกรรมในแต่ละชั้น เช่น วิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตรจะมีการจัดเรียงตั้งแต่การบวกเลขหนึ่งหลัก การบวกเลขสองหลัก การลบเลขสามหลัก ต่อเนื่องในระดับชั้น ซึ่งในแต่ละหัวข้อจะใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน บางเนื้อหาอาจจะใช้ระยะเวลาที่มาก บางเนื้อหาอาจจะเป็นเพียงการแนะนำเท่านั้น ข้อมูลที่นำมาสร้างหรือกำหนดหลักสูตรย่อมมาจากรูปแบบที่มีความหลากหลาย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วข้อมูล ในการสร้างหลักสูตรนำมาจากข้อเท็จจริง (facts) มโนทัศน์ (concept) หลักการ (principle) และระเบียบวิธี (procedures) สิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาสำหรับครู คือ การทำความเข้าใจโครงสร้างของข้อมูลต่าง ๆ ในหลักสูตรนั้น โดยครูจะต้องออกแบบในการจัดการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในเนื้อหานั้น นักเรียนที่ประสบผลสำเร็จจากการเรียนย่อมมาจากความสามารถของครูในการจัดมวลงประสพการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กับเป้าหมาย คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น และครูต้องมีความเข้าใจถึงชนิดของข้อมูลในหลักสูตร ลักษณะความคิดของนักเรียนที่สามารถทำข้อมูลที่ซับซ้อน การใช้ประโยชน์ในการคิดระดับสูง ทักษะการแก้ปัญหาต้องการรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างไป

3. ความสัมพันธ์กับเวลาในหลักสูตร เวลาเป็นพื้นฐานของหลักสูตรอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ประกอบไปด้วย 2 มิติด้วยกัน มิติแรก คือ การจัดสรรเวลา หรือแบ่งเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะที่หลากหลายในหลักสูตร

มิติที่สอง เป็นการเรียงลำดับเวลาของหลักสูตรในการให้ข้อมูลข่าวสารและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การจัดสรรเวลา (allocated time) การจัดสรรเวลาควรมีลักษณะพิเศษเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ถึงแม้ว่าการจัดสรรเวลาอาจไม่จำเป็นโดยตรง แต่ก็เป็นตัวบ่งชี้ถึงโอกาสในการเรียนของนักเรียน การจัดสรรเวลาในหลักสูตรยังเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เป้าหมายของหลักสูตรบรรลุผลตามที่คาดหวัง ถ้าเราได้จัดสรรตามความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งการจัดสรรเวลาในหลักสูตรมีลักษณะที่แตกต่างกันตามลักษณะของนักเรียนแต่ละระดับ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ควรให้เวลาในการอ่านและการเขียนมาก ทั้งนี้ เพราะทักษะดังกล่าวจะเป็นส่วนสำคัญเมื่อเรียนในระดับสูงขึ้นไป ในระดับชั้นถัดไป อาจต้องให้เวลากับเนื้อหาวิชาอื่นมากขึ้น เป็นต้น

การจัดสรรเวลาจะเกิดปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก การให้ความสำคัญกับเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งมากเกินไป (overload) ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาที่มีลักษณะที่กว้าง นักเรียนจึงมีเวลาที่น้อยในการเรียนแต่ละเนื้อหา ทำให้นักเรียนเรียนแต่ละเนื้อหาอย่างผิวเผิน ประการที่สอง การละเลย (omission) ในบางเนื้อหาของหลักสูตรบางครั้งการกำหนดหลักสูตรจะถูกตัดสินใจเอาเฉพาะส่วนสำคัญลงไป ในหลักสูตรจนลืมเนื้อหาอื่น เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการเขียนรายงานวิจัยที่น้อย ถ้านักเรียนไม่เคยได้รับโอกาสในการเรียนว่า การเขียนเอกสารงานวิจัยเป็นอย่างไร การละเลยดังกล่าวก็จะส่งผลต่อไปเมื่อเรียนในชั้นสูงขึ้น

3.2 ความต่อเนื่องของหลักสูตร (curriculum sequence) หมายถึง การเรียงลำดับก่อนหลังของข้อมูลหรือกิจกรรมของหลักสูตรระหว่างปี ความรู้เกี่ยวกับลำดับก่อนหลังของหลักสูตรจะช่วยลดปัญหาของการให้ความสำคัญกับเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งมากเกินไป และการละเลยในบางเนื้อหาของหลักสูตรได้ อาจจะต้องสร้างลำดับก่อนหลังในหลักสูตรโดยใช้ยุทธวิธีในการเรียงลำดับก่อนหลังของหลักสูตร เช่น การเรียงลำดับโดยดูความต่อเนื่องของสาระสำคัญ (thematic sequencing) จากภาพรวมไปสู่ย่อย (whole-to-part sequencing) เป็นต้น

นิรมล ศตวุฒิ (2553) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรระดับใดก็ตาม จะต้องกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

1. หลักการ เป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตรนั้น จะบอกให้รู้ว่าหลักสูตรนั้น ๆ จัดขึ้นเพื่ออะไร ซึ่งกำหนดไว้ในลักษณะเชิงปรัชญาของหลักสูตร

2. จุดมุ่งหมาย แสดงความคาดหวังของสูตรว่าผู้เรียนจบหลักสูตรนี้แล้วจะมีความสามารถและคุณลักษณะอย่างไร

3. จุดประสงค์ของกลุ่มวิชาและรายวิชา ระบุเฉพาะเจาะจงถึงคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อเรียนจบแต่ละกลุ่มวิชา และแต่ละรายวิชา

4. โครงสร้างของหลักสูตรแสดงภาพรวมของหลักสูตรว่าจัดเนื้อหาและประสบการณ์ของหลักสูตรในลักษณะใดหรือรูปแบบใด สัดส่วนของเนื้อหาและประสบการณ์ที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นอย่างไร ระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนแสดงการแบ่งเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ และเวลาโดยรวมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์ และเวลาโดยรวมที่ใช้ในการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร

5. เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย ขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับจากการได้ลงมือทำหรือปฏิบัติ

6. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ

7. แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย แนวทางหรือวิธีการวัดผลหรือประเมินผลว่า ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์รายวิชา จุดประสงค์กลุ่มวิชา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมถึงระยะเวลาการประเมินผล และเกณฑ์การจบหลักสูตร

8. แนวทางการใช้หลักสูตร ให้คำแนะนำแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ให้สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า หลักสูตรต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นผลโดยรวมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนจบหลักสูตร

2. เนื้อหาของหลักสูตร คือ วิชาความรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรม และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะได้รับในลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ตามลำดับที่จัดขึ้น เพื่อให้มีความรู้ความสามารถตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

3. การจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้จากเนื้อหาในหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. การประเมิน เพื่อให้ทราบถึงคุณค่าของหลักสูตรที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

ชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 83) กล่าวว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งมี 2 ขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่ ขั้นพัฒนาร่างหลักสูตร และขั้นประเมินร่างหลักสูตร โดยในขั้นพัฒนาร่างหลักสูตรเป็นการกำหนดองค์ประกอบของร่างหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล จากนั้นจึงจะประเมินร่างหลักสูตรด้วยกระบวนการวิจัยเชิงประเมินซึ่งมีเทคนิคที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ การจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ซักถาม และการใช้แบบสอบถามความคิดเห็น นำเสนอองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรและเทคนิคการประเมินร่างหลักสูตร

ยุทธ ไถยวรรณ (2559, หน้า 1) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเป็นกระบวนการในการกำหนดเนื้อหาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล เพื่อนำไปใช้ฝึกอบรมให้กับบุคลากรหรือบุคคลที่สนใจ ในหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์หลักสูตรฝึกอบรม (2) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือวัตถุประสงค์นำทางของแต่ละหน่วยฝึกอบรม (3) เนื้อหาหรือหน่วยฝึกอบรม (4) กิจกรรมฝึกอบรมหรือเทคนิคการจัดฝึกอบรม (5) สื่อการฝึกอบรม และ (6) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2561, หน้า 23-27) อธิบายถึงการพัฒนาหลักสูตรว่า ฐานความคิดของการพัฒนาหลักสูตรอยู่ที่ความเชื่อ ปรัชญา และโลกทัศน์ของผู้รับผิดชอบในการพัฒนา

หลักสูตร ปัญหาส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากผู้พัฒนาหลักสูตร พัฒนาไปโดยไม่มีปรัชญาพื้นฐานเป็นตัวกำกับ เป็นผลทำให้หลักสูตรขาดจุดเด่น ขาดลักษณะเฉพาะ และขาดแนวทางที่ผสมกลมกลืนกันทั้งระบบ ในการพัฒนาหลักสูตรมี 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ (1) การพัฒนาหรือการสร้างหลักสูตร เมื่อสร้างแล้วก็นำไปใช้ (2) ขั้นตอนการใช้หลักสูตร มีหลายขั้นตอนพอนำไปใช้แล้วต้องมีส่วนแก้ไขและพัฒนา และ (3) การประเมิน การพัฒนาหลักสูตร ผู้สร้างต้องศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจเรื่องแนวคิดพื้นฐานของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเป็นเบื้องต้น และต้องทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและหาหนทางให้เห็นความสำคัญเป็นไปในแนวทางเดียวกันเป็นหลักสำคัญ ผู้พัฒนาหลักสูตรต้องมีความรู้และความเข้าใจประเด็นหลัก ๆ ของการพัฒนาหลักสูตร 7 ประการ คือ

1. การเตรียมความพร้อม ทั้ง 5 ประการ คือ มีหลักคิด มีวิชาการ มีบุคคล มีระบบ และมีเครือข่ายความร่วมมือ
2. กระบวนการหลักในการพัฒนาหลักสูตร คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหาสาระ การกำหนดระเบียบวิธีการสอน และการกำหนดแนวการประเมินผล
3. การกำหนดวัตถุประสงค์โดยภาพรวมจะครอบคลุมคุณลักษณะ ดังนี้
(1) แสดงความมุ่งมั่น (2) แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน (3) ชัดเจน (4) ตรงประเด็น (5) มีความสมบูรณ์ และ (6) ได้รับการยอมรับและมีความเป็นเลิศ
4. สาระของหลักสูตรมี 3 ประการที่สำคัญ คือ (1) สาระต้องสอดคล้องกับเป้าหมายคุณลักษณะ และวิสัยทัศน์ (2) การให้ในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจและต้องการอย่างเหมาะสม โดยจัดให้สอดคล้องกับการพัฒนาของผู้เรียน และ (3) สาระต้องตรงตามหลักเกณฑ์ของแต่ละวิชา
5. กระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องเป็นผู้สร้างให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ต้องมีเครื่องมือต่าง ๆ ที่ครอบคลุมความรู้และความเข้าใจในตัวของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรม เทคโนโลยี เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด
6. การบูรณาการเป็นกระบวนการที่จัดเป็นภาพรวมในเชิงแนวคิด
7. การสร้างรูปแบบในการศึกษา เป็นการพัฒนาความคิดในเรื่องต่าง ๆ ที่มี
ความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน

ทั้งนี้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561, หน้า 73) กล่าวเพิ่มเติมว่า การพัฒนาหลักสูตรสามารถกระทำได้ในสองลักษณะ คือ ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่ที่ไม่มียุทธศาสตร์เดิมอยู่ก่อน ในการพัฒนาหลักสูตร นักพัฒนาหลักสูตรต้องทำอย่างมีหลักการ มีระบบ พัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และควรให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งมีการพัฒนาครูและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรให้มีสมรรถนะในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรต้องดำเนินการให้ครบทั้ง 3 ระบบ คือ ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร จะประกอบด้วย ขั้นตอนหลัก ๆ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การคัดเลือกเนื้อหาสาระ การกำหนดแนวทางการวัดผลการประเมินผล การทดลองใช้หลักสูตรและการปรับปรุงแก้ไข การนำหลักสูตร ไปใช้ และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรทันสมัยต่อการเปลี่ยนของโลกอยู่ตลอดเวลา (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, หน้า 74)

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรมีลักษณะที่เป็นกระบวนการที่มีหลักการ ระบบ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรสามารถพัฒนาอย่างเท่าทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันของโลก ทุกองค์ประกอบต้องมีความสัมพันธ์และดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังกล่าว และการพัฒนาหลักสูตรต้องดำเนินการให้ครบทั้ง 3 ระบบ คือ ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร โดยที่หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคอย่างเป็นวัฏจักรของการพัฒนา

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

Tyler (1949, p. 1) เสนอว่า แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ คือ (1) มีความมุ่งหมายของการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรแสวงหา (2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (3) จัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ และ (4) ทราบได้

อย่างไรว่าความมุ่งหมายที่กำหนดไว้บรรลุแล้ว หลักการและเหตุผล 4 ประการจะต้องตอบคำถามเรียงกันตามลำดับ ความมุ่งหมายจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะกำหนดรายละเอียดในข้ออื่น ๆ ตามมา โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสังคม ผู้เรียน และความคิดเห็นของนักวิชาการ จากนั้นเลือกจุดมุ่งหมายถาวรโดยผ่านการกลั่นกรองเพื่อคัดเอาเฉพาะสิ่งที่สำคัญด้วยการพิจารณาจากจิตวิทยาการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษา และปรัชญาสังคม เพื่อเป็นจุดมุ่งหมายขั้นสุดท้ายหรือจุดมุ่งหมายถาวรที่นำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

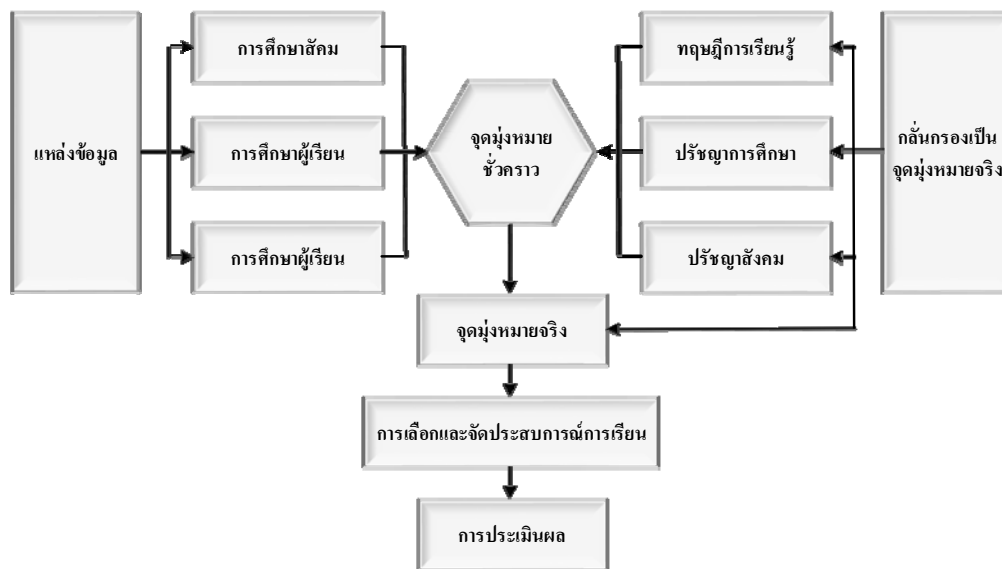
ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์ในการเรียนรู้ มีสิ่งที่ต้องพิจารณา ได้แก่

1. ผู้เรียนควรได้ฝึกกิจกรรมและเรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย
2. กิจกรรมและประสบการณ์ควรจะทำให้ผู้เรียนพอใจที่จะได้ปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย
3. กิจกรรมและประสบการณ์อยู่ในขอบข่ายที่ปฏิบัติได้
4. กิจกรรมและประสบการณ์หลาย ๆ ด้านอาจนำไปสู่จุดมุ่งหมายเพียงข้อเดียวหรือกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้เพียงหนึ่งอย่างอาจตอบสนอง จุดมุ่งหมายหลาย ๆ ข้อได้

ขั้นที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดประสบการณ์ให้เป็นหน่วย ต้องมีการสำรวจความสัมพันธ์ทางด้านเวลาและเนื้อหา โดยมีเกณฑ์ในการจัดอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ความต่อเนื่อง (continuity) การเรียงลำดับขั้นตอน (sequence) และการบูรณาการ (integration)

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่พิจารณาว่า ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1949) ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler

ที่มา. จาก การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร: แนวคิดและกระบวนการ (หน้า 24), โดย ชวลิต ชูก่าแพง, 2559, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Taba (1962, pp. 422-425) มีแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรจากล่างขึ้นบน (grassroots approach) โดยใช้วิธีอุปนัย (inductive approach) และเสนอว่า หลักสูตรควรมาจากครูผู้สอนมากกว่าผู้บริหารระดับสูงและมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา สำรวจความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม การพัฒนาของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ และธรรมชาติของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก ควรเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง และเป็นแนวทางในการเลือกจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ ต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่คัดเลือกบรรจุลงในหลักสูตรจะต้องมีความสำคัญและถูกต้อง

ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนหลัง ซึ่งต้องมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการศึกษาค้นคว้ากระบวนการเรียนรู้ และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ จะต้องวางแผนเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และผู้เรียน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้เลือกแล้ว เป็นการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อย เพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962) ในแต่ละขั้นตอนสรุปได้ ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Taba

ที่มา. จาก การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร: แนวคิดและกระบวนการ (หน้า 26), โดย ชวลิต ชูก่าแพง, 2559, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Saylor, Alexander, and Lewis (1981, pp. 30-33) เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นเชิงระบบที่มีขั้นตอนสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังนี้

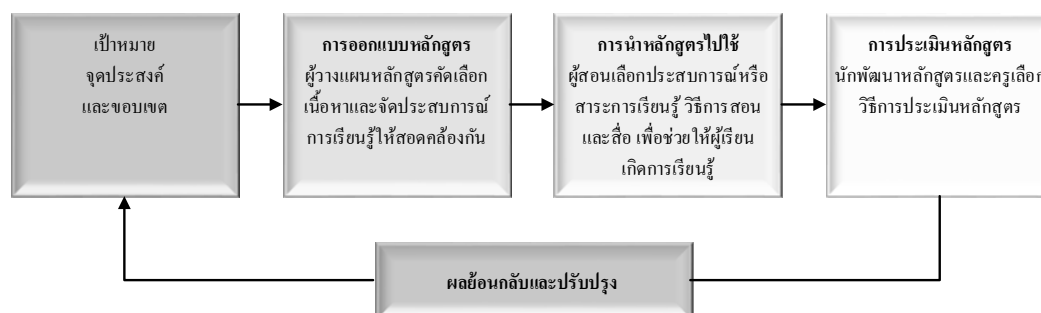
ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต โดยกำหนดขอบเขตของเป้าหมายไว้ 4 ประการ คือ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ และความชำนาญเฉพาะด้าน

ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตร เป็นการตัดสินใจโดยใช้เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต พร้อมทั้งพิจารณาข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ เช่น ธรรมชาติของวิชา ความสนใจของผู้เรียน และสังคม

ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำวิธีสอนต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบไว้ไปปฏิบัติ วิธีการสอน รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ที่นำไปใช้ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอน

ขั้นที่ 4 การประเมินหลักสูตร ผู้สอนจะต้องเลือกใช้วิธีประเมินผลแบบต่าง ๆ เพื่อบอกความก้าวหน้าของผู้เรียน รวมทั้งประสิทธิภาพการสอน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor et al. (1981) ในแต่ละขั้นตอน สรุปได้ดังแสดงในภาพ 3

ภาพ 3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor, Alexander, and Lewis

ที่มา. จาก การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 7, หน้า 83), โดย ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วี พรินท์ (1991).

Oliva (1982) เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ 12 ขั้นตอน โดยสามารถอธิบายแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมาย โดยการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรที่คาดหวังไว้ให้เกิดกับผู้เรียน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน โดยวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

ขั้นที่ 3 และ 4 กำหนดรายละเอียดของจุดหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมายใหญ่ ความเชื่อ และความต้องการในขั้นที่ 1 และ 2 ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 5 จัดการและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดโครงสร้างที่จะให้มีการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร

ขั้นที่ 6 และ 7 เขียนรายละเอียดเพิ่มเติม เกี่ยวกับจุดหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 8 เลือกเทคนิควิธีการสอนที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ขั้นที่ 9 เสนอแนะแนวทางในการประเมินผลการเรียนของนักเรียน

ขั้นที่ 10 นำเทคนิคการสอนไปปฏิบัติ เป็นการนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติ การสอนในชั้นเรียน

ขั้นที่ 11 ประเมินผลการสอน เมื่อสอนแล้วจึงมีการติดตามประเมินผลผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้

ขั้นที่ 12 ประเมินผลการสอนแบบครบวงจร เป็นการประเมินผลการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทุกเรื่องที่หลักสูตรกำหนดไว้

รูปแบบที่กล่าวมา สามารถนำไปใช้ได้หลายทาง เป็นต้นว่า เป็นการนำเสนอกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร ได้ครบถ้วน ผู้ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรของแต่ละวิชาสามารถนำไปวางแผนหลักสูตร และออกแบบตั้งแต่ต้นจนถึงการประเมินผล การเรียน ในขณะเดียวกัน ก็สามารถนำมาพัฒนาหลักสูตรร่วมกันทั้งโรงเรียน หรืออาจให้มีการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกัน เช่น การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ การแนะแนว และกิจกรรมนอกห้องเรียน นอกจากนี้ รูปแบบนี้ ยังมุ่งประเด็นไปที่ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจและยังช่วยให้ผู้พัฒนาหลักสูตรหันมาให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการสอนมากขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, หน้า 84-85)

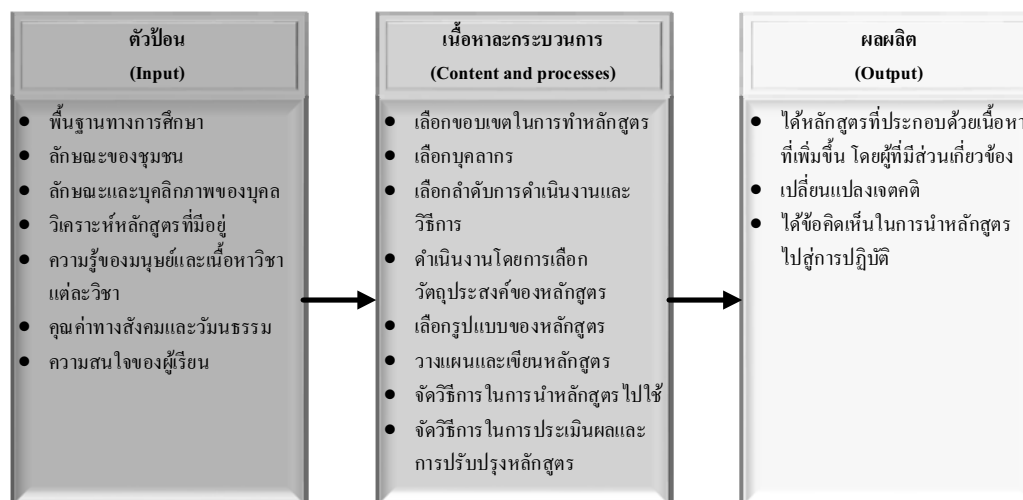
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Oliva (1982) ดังแสดงในภาพ 4

ภาพ 4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Oliva

ที่มา. จาก การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 7, หน้า 84), โดย ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วี พรินท์ (1991).

Beauchamp (1981, pp. 145-146) เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบเชิงระบบ (model of curriculum system) ซึ่งระบบประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ ตัวป้อน เนื้อหาและกระบวนการ และผลผลิต โดยสามารถสรุปได้ ดังแสดงในภาพ 5

ภาพ 5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Beauchamp

ที่มา. จาก การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 7, หน้า 86), โดย ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วี พรินท์ (1991).

จากภาพ 5 จะเห็นได้ว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Beauchamp (1981) เริ่มจากการวิเคราะห์ตัวป้อนเข้าของระบบหลักสูตร โดยพิจารณาถึงพื้นฐานของการศึกษาลักษณะของชุมชน ลักษณะและบุคลิกภาพของบุคคล รวมทั้งยังได้วิเคราะห์หลักสูตรที่มีอยู่ ความรู้ของมนุษย์ และเนื้อหาวิชาแต่ละวิชา คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม และความสนใจของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มากำหนดขอบเขตในการทำหลักสูตร เลือกบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เลือกลำดับการดำเนินงานและวิธีการดำเนินงาน โดยเลือกวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเลือกรูปแบบของหลักสูตร วางแผนและเขียนหลักสูตร จัดวิธีการในการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนวิธีการประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร สำหรับด้านผลผลิตนั้นจะได้หลักสูตรที่ประกอบด้วย เนื้อหาที่เพิ่มขึ้นโดยอาศัยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ช่วยกันสร้างขึ้นมา มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และได้ข้อคิดเห็นในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, หน้า 86-87)

ตามความเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่น่าเสนอแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ข้างต้นมีความคล้ายคลึงในส่วนที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ

หลักสูตรที่ต้องดำเนินการอย่างมีหลักการ มีระบบ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนและช่วยในการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องดำเนินการให้ครบและเป็นระบบ คือ ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เป็นการพัฒนาแบบไม่หยุดยั้งเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ความหมายของการประเมินหลักสูตร

Worthen, Sanders, and Fitzpatrick (2004) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตร (curriculum evaluation) ว่าเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลและพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับหลักสูตร 3 ประเด็น คือ (1) การกำหนดมาตรฐานเพื่อใช้ตัดสินคุณภาพโดยเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด (2) การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และ (3) การใช้มาตรฐานเพื่อตัดสินคุณค่า คุณภาพ คุณประโยชน์ ประสิทธิภาพของหลักสูตร

Oliva (2009, p. 409) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการค้นหาข้อมูลเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยอาศัยผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของหลักสูตร เพื่อนำมาพิจารณาว่ามีผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ สมควรที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาไว้ใช้ต่อไปหรือไม่ ซึ่งการประเมินหลักสูตรจะมีขอบข่ายกว้างกว่าการทดลองใช้หลักสูตร ผลของการทดลองหลักสูตรเป็นเพียงผลส่วนหนึ่งของการประเมินหลักสูตร การเตรียมการ กระบวนการ และผลของหลักสูตร

มารุต พัฒนาผล (2558) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในลักษณะการตัดสินคุณค่าประเด็นต่าง ๆ ว่ามีคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554) ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า เป็นกระบวนการหนึ่งของหลักสูตร ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

ให้มีคุณภาพและเหมาะสมมากขึ้น โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การบริหารจัดการ ตลอดจนผลสัมฤทธิ์มาพิจารณาคุณภาพของหลักสูตร

ชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 116) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่าเป็นกระบวนการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล จุดเด่น จุดด้อย ของตัวหลักสูตร และกระบวนการของหลักสูตรเพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีค่าน้อยเพียงใด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561, หน้า 278) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่าการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาคุณค่าของหลักสูตรต่อผู้เรียนว่ามีค่าน้อยเพียงใด หลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้จริงหรือไม่ ซึ่งข้อมูลการประเมินหลักสูตรจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการเพื่อพิจารณาคุณค่าของหลักสูตรเชิงประจักษ์ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ทางหลักสูตรตั้งขึ้น เพื่อเป็นการพิจารณาประกอบกับการตัดสินใจในการปรับปรุงและพัฒนาให้หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

Wiles (2009, pp. 104-105) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการเพื่อหาข้อเท็จจริงของหลักสูตร โดยทั่วไปแล้วมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยพิจารณาว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถตอบสนองตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ เพื่อตัดสินใจว่า การวางเค้าโครงและระบบของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารงาน และการสอนตามหลักสูตร เป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่ และพิจารณาผลผลิต คือ ผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าการประเมินหลักสูตรควรครอบคลุมทั้งหมดของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรจึงสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

1. เพื่อทราบความจำเป็นและความต้องการของประชากรที่เป็นเป้าหมายหลักสูตร จุดมุ่งหมายดังกล่าวจะใช้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร ในงานวิจัยทางการพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาบางครั้ง เรียกว่า การประเมินความจำเป็น (need assessment) ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวจะนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรหรือหลักสูตร (program design) ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษา

2. เพื่อทราบแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการของหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนด หลักการ กำหนดจุดมุ่งหมาย และกำหนดโครงสร้างเนื้อหาวิชาหรือลักษณะความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติต่าง ๆ ที่ควรบรรจุในหลักสูตรที่สนองหลักสูตรที่จะสนอง หลักการและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายต่าง ๆ

3. เพื่อทราบผลการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น การบริหารหลักสูตร การสร้างความพร้อม ก่อนใช้หลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนา สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการใช้หลักสูตรให้บรรลุผลครบตามวัตถุประสงค์หลักสูตร

4. เพื่อทราบเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรหรือประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร ของผู้เรียน เช่น การใช้ความรู้ในการศึกษาต่อ และการทำงาน จุดมุ่งหมายของการประเมิน ดังกล่าวนำไปสู่การตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอย่างใดอย่างหนึ่ง

ผลการประเมินหลักสูตรจะมีประโยชน์ช่วยให้มีการกลั่นกรองหลักสูตรเพื่อให้ ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง มีความเหมาะสมสมบูรณ์ก่อนนำไปปฏิบัติ ช่วยให้มีความรู้เพียงพอและตรงต่อการปรับปรุงตัวหลักสูตร ลักษณะการใช้หลักสูตร และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร และช่วยเผยแพร่หลักฐานความสำเร็จของผลการใช้หลักสูตรสู่สังคม (Wiles, 2009, p. 105)

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2556, หน้า 17-18) สรุปจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร มักจะประเมินในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ โดยพิจารณาความสอดคล้อง ความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาวิชา การวัดและประเมินผล เป็นต้น ว่าสามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการทดลองใช้หรือในขณะนี้

การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนกำลังดำเนินการอยู่ได้มากน้อยเพียงใด และมีปัญหาหรืออุปสรรคใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรให้มีคุณภาพได้ทันทั่วถึง

2. เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การประเมินในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้ ทำให้ได้แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. เพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตร โดยพิจารณาว่ามีคุณภาพดีหรือไม่ดี บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ตอบสนองความต้องการของสังคมเพียงใด เหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อหรือไม่ การประเมินในลักษณะนี้ จะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง และจึงประเมินเพื่อสรุปผลเมื่อจบโครงการหรือเมื่อการนำไปใช้ครบถ้วนตามวงจรหลักสูตร

4. เพื่อติดตามผลผลิตของหลักสูตร โดยพิจารณาที่คุณภาพของผู้เรียนว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตร หลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้ว การประเมินในลักษณะนี้ จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้หรือหลังจากที่ใช้ไปแล้วระยะหนึ่ง

ชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 117) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรว่า ผลการประเมินหลักสูตรเมื่อได้รับการพิจารณาแล้วจะนำไปสู่การตัดสินใจในเชิงปฏิบัติที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1. การปรับปรุงหลักสูตร คือ การประเมินในระหว่างการพัฒนาหลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ผลการประเมินนั้นให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เป็นระยะ ๆ ในระหว่างการพัฒนาหลักสูตร แล้วนำผลจากการวัดมาประเมินว่าแต่ละขั้นตอนหลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ดีเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่นักพัฒนาหลักสูตรในการปรับปรุงส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรได้ถูกต้องก่อนที่จะนำไปใช้จริงต่อไป

2. การสรุปผลว่าคุณค่าของการพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมหรือไม่ หลักสูตรตอบสนองความต้องการของผู้เรียนของสังคมเพียงใด ควรจะใช้ได้ต่อไปหรือควรยกเลิกทั้งหมดหรืออาจจะยกเลิกบางส่วนและปรับแก้ไขในส่วนใด

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ ว่ามีค่าน้อยเพียงใด เพื่อประกอบในการพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลที่ตรงกับคุณค่าของหลักสูตรในการพัฒนา เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ให้หลักสูตรมีคุณภาพทันสมัย เหมาะกับบริบทสถานการณ์ของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบัน

ประเภทของการประเมินหลักสูตร

ชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 118-119) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรแบ่งออกได้หลายประเภท ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์และแนวคิดในการแบ่งประเภท ซึ่งมีประเภทของการประเมินหลักสูตร 3 ประเภทที่สำคัญ ดังนี้

1. แบ่งตามหลักยึดของการประเมิน โดยใช้เกณฑ์ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลักยึดมี 2 แบบ คือ

1.1 การประเมินผลตามจุดมุ่งหมาย (goal-based evaluation) เป็นการประเมินผลตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ว่าผลผลิตที่ได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด

1.2 การประเมินผลทั้งหมด (goal-free evaluation) เป็นการประเมินที่ครอบคลุมผลที่เกิดขึ้นจริงทั้งหมด (total effects) ซึ่งประกอบด้วย ผลทางตรงและผลทางอ้อม หรือผลกระทบโดยไม่ยึดติดกับจุดมุ่งหมายเดิมของหลักสูตร

2. แบ่งตามลำดับเวลาประเมิน

2.1 การประเมินก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตร เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรและคุณภาพของเอกสารสามารถชี้แนะทางไปสู่การจัดการเรียนการสอนได้มากน้อยเพียงใด ระบบการบริหารจัดการ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของกระบวนการใช้หลักสูตร รวมทั้งการนิเทศกำกับดูแลทรัพยากร เพื่อศึกษาด้านความพร้อมเกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณ สถานที่ และวัสดุหลักสูตรอื่นที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2 การประเมินขณะใช้หลักสูตร เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับระบบบริหารและจัดการหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนการสอน การประเมิน และระบบบริหาร

และวิธีการนิเทศเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะอธิบายความก้าวหน้าและนำมาแก้ไขจุดบกพร่องของการใช้หลักสูตร ซึ่งต้องใช้วิธีการประเมินทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ มุ่งประเมินทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอน ฝ่ายบริหาร สื่อโสตทัศนวัสดุการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน มีเครื่องมือวัดให้ผลการประเมินที่สามารถอธิบายความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนและเครื่องบ่งชี้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน รวมทั้งประเมินภาพรวมความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนการสอนกับหลักสูตร

2.3 การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร หลังจากการใช้หลักสูตรมาแล้วระยะหนึ่งครบกระบวนการ ควรจะประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ได้แก่ การประเมินองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของหลักสูตรทั้งหมด คือ เอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับติดตาม การจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นต้น เพื่อสรุปผลการตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมานั้นจะดำเนินการใช้ต่อไปหรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นหรือควรยกเลิก

3. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน

3.1 การประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) เป็นการประเมินในขณะที่ดำเนินการใช้หลักสูตรหรือเป็นการประเมินระหว่างทาง เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับปรับปรุงกระบวนการบริหารและการใช้หลักสูตร

3.2 การประเมินสรุปรวม (summative evaluation) เป็นการประเมินสรุปรวมของหลักสูตรหรือการประเมินเมื่อครบวงจรของหลักสูตร เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับตัดสินผลสำเร็จของหลักสูตร

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2561, หน้า 41-44) กล่าวว่า ประเภทของการประเมินหลักสูตรเป็นการจำแนกประเภทของการประเมินหลักสูตร โดยขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก ได้แก่ (1) ยึดจุดมุ่งหมายและลักษณะการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเป็นเกณฑ์ และ (2) การจำแนกตามช่วงเวลาของการดำเนินหลักสูตร ดังนี้

1. จำแนกโดยยึดจุดมุ่งหมายและลักษณะการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเป็นเกณฑ์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 การประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นตรวจสอบข้อเด่น ข้อด้อยในส่วนประกอบของหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการแก้ไขปรับปรุงเป็นสำคัญ เช่น การจัดทำหลักสูตรอบรมเรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนให้กับครูในสถานศึกษา การประเมินความก้าวหน้าในการอบรมวันแรก จะนำไปสู่การปรับปรุงกิจกรรมในวันที่สอง หรือวันถัดไปของการอบรม ซึ่งจะช่วยลดโอกาสความสูญเปล่าในการอบรม รวมทั้งช่วยให้กิจกรรมการอบรมในวันถัด ๆ ไป มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 การประเมินเพื่อสรุปรวม (summative evaluation) เป็นการประเมินเพื่อการประมวลผลโดยสรุปรวมทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นตรวจสอบผลลัพธ์ หรือผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการหรือจากหลักสูตรว่า เกิดผลดีหรือสัมฤทธิ์ผลตามความคาดหวังของหลักสูตรหรือไม่ การประเมินเพื่อสรุปรวมนี้อาจนำไปสู่การตัดสินใจในการยกเลิกหรือจะขยายผลหลักสูตรในวงกว้างมากขึ้นในอนาคต

2. การจำแนกตามช่วงเวลาของการดำเนินการหลักสูตร แบ่งการประเมินหลักสูตรออกเป็น 3 ช่วงระยะเวลา คือ

2.1 การประเมินก่อนการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินความพร้อมก่อนนำหลักสูตรไปใช้หลังจากได้วางแผนพัฒนาหลักสูตรแล้ว ดังนี้

2.1.1 การประเมินก่อนพัฒนาหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรหรือโครงการทางการศึกษา พิจารณาสภาพปัญหาและความจำเป็นมีการพัฒนาหลักสูตรว่าหลักสูตรที่จะพัฒนานั้นมีความสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือไม่ อย่างไร ซึ่งอาจจะใช้วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น (need assessment) หรือการศึกษาความเป็นไปได้ (feasibility study) เช่น การประเมินความต้องการจำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนสำหรับผู้สูงวัยหรือการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำนโยบายการประกอบคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษา เป็นต้น

2.1.2 การประเมินร่างหลักสูตรหรือการนำร่อง เป็นการตรวจสอบ

ความเหมาะสม ความชัดเจน และความสมบูรณ์ของตัวหลักสูตร หรือเอกสารประกอบหลักสูตร หรือโครงการทางการศึกษา รวมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นต้น

โดยผู้เชี่ยวชาญทางหลักสูตรและการสอนหรือนักการศึกษา (expert judgment) ประเมินความพร้อมด้านปัจจัยเกื้อหนุนหรือทรัพยากรในการใช้หลักสูตร เช่น ความพร้อมด้านบุคลากรทั้งจำนวนและคุณลักษณะความพร้อมด้านเอกสารหลักสูตร ความพร้อมด้านระบบการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น หรือโดยวิธีการศึกษานำร่อง (pilot study) เช่น ในปี พ.ศ. 2559 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้รายงานผลการทดลองนำร่องการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการสอนของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เป็นต้น

2.2 การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรระหว่างการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน โดยพิจารณาผลที่เกิดจากกระบวนการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตรเป็นช่วง ๆ ว่า การดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นไปตามแผนดำเนินงานที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างในแต่ละช่วงของการใช้หลักสูตรข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินจะนำมาใช้เพื่อปรับปรุงการบริหารหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เช่น สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

2.3 การประเมินหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินที่ดำเนินการภายหลังเสร็จสิ้นการใช้หลักสูตรแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่า ผลการดำเนินการใช้หลักสูตรได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนการติดตามตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นหรือเป็นการประเมินผลสรุปรวมของหลักสูตรทั้งหมด คือ การประเมินตั้งแต่การวางแผนหลักสูตร การใช้หลักสูตร และผลผลิตของหลักสูตร

เช่น การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรม หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) เป็นต้น

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า ประเภทของการประเมินหลักสูตร การประเมินหลักสูตรมีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้แบ่งหลักสูตร โดยอาศัยหลักการในการประเมิน ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการประเมิน หรืออาจจะประเมินในรูปแบบเชิงปริมาณ หรือเลือกตามประเด็นที่สนใจและสามารถแก้ไขได้

รูปแบบการประเมินหลักสูตร

ชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 119-124) อธิบายว่า กิจกรรมและขอบข่ายของการประเมินหลักสูตรขึ้นอยู่กับนิยามของหลักสูตร คือ กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน การประเมินหลักสูตรจะเริ่มตั้งแต่การประเมินจุดหมายโครงการ และเนื้อหาในตัวหลักสูตรจนถึงการประเมินสื่อในรูปแบบ รูปแบบการประเมินหลักสูตรเป็นกรอบความคิดที่เป็นระบบ มีขั้นตอนของการประเมินชัดเจน ซึ่งรูปแบบการประเมินหลักสูตรแต่ละรูปแบบมีข้อดีและข้อจำกัด ผู้ประเมินหลักสูตรจะต้องพิจารณาเพื่อนำมาปรับประยุกต์ให้เข้ากับวัตถุประสงค์และขอบข่ายการประเมินหลักสูตร รูปแบบของการประเมินที่นิยมนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินหลักสูตร สามารถจัดจำแนกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (goal-based model) รูปแบบการประเมินนี้เน้นการตัดสินคุณค่าตามจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงาน โครงการ หรือหลักสูตร การประเมินจึงมีลักษณะของการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับผลที่คาดหวังไว้

2. รูปแบบการประเมินที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (criterion-based models) การประเมินรูปแบบนี้เน้นการตัดสินคุณค่าตามเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก ที่มาของเกณฑ์หรือมาตรฐานอาจกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงาน หรือองค์กรวิชาชีพอันเป็นที่ยอมรับ

3. รูปแบบการประเมินที่ยึดความต้องการตัดสินใจเป็นหลัก (decision-based model) รูปแบบการประเมินนี้ ต้องการเสนอสารสนเทศเพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเล็กต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมโดยเน้นความต้องการให้สารสนเทศของผู้บริหารเป็นหลักในการประเมิน

4. รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่เน้นการตอบสนอง (responsive evaluation)

รูปแบบการประเมินนี้ เน้นการประเมินที่ตอบสนองต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยการบอกกล่าว สิ่งที่เกี่ยวข้อง ประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นมุมมองในลักษณะการสร้างสรรค์นิยม

รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ประเมินในหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้เลือกการประเมินของ Stake (1967) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีกระบวนการ ที่เกี่ยวกับการบรรยาย และตัดสินคุณค่าของหลักสูตร หรือเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ จุดมุ่งหมายของการประเมินมี 2 ประการ คือ เพื่อต้องการได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาบรรยายเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น และเพื่อต้องการที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตร โดยวิธีการประเมินได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ เมตริกซ์บรรยาย (description matrix) และเมตริกซ์การตัดสินคุณค่า (judgement matrix) และก่อนที่จะบรรยาย หรือตัดสินคุณค่าของหลักสูตรใด ผู้ประเมินควรทำการวิเคราะห์หลักการและเหตุผล ของหลักสูตรนั้น ๆ ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแท้จริง เนื่องจากแหล่งข้อมูล มีมากมายและวิธีการเก็บข้อมูลมีหลายวิธี ข้อมูลที่ต้องการ คือ ข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อการอธิบาย และการตัดสินใจ ตามรูปแบบประเมิน สามารถจำแนกสิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมิน ออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. สิ่งนำหรือปัจจัยเบื้องต้น (antecedent) หมายถึง สภาพเงื่อนไขหรือปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินหลักสูตร

2. กระบวนการหรือการปฏิบัติ (transaction) หมายถึง กิจกรรมดำเนินตามกิจกรรม ที่กำหนด พฤติกรรมระหว่างบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับอาจารย์ นักเรียนกับนักเรียน เป็นต้น

3. ผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงาน (outcome) หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากหลักสูตร การเก็บข้อมูล ผู้ประเมินต้องบันทึกข้อมูลทั้ง 3 ชนิดนี้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) ความคาดหวังหรือแผนงาน เป็นสิ่งที่คาดหวังเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลการดำเนินงานหลักสูตร (2) สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือ สภาพที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลการดำเนินงานหลักสูตร (3) มาตรฐาน คือ แนวทาง

ในการดำเนินงาน คุณลักษณะที่ควรมีหรือควรที่จะได้รับเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลการดำเนินงานหลักสูตร และ (4) การตัดสินใจ คือ ผลการพิจารณาการตัดสินใจ เป็นการพิจารณาสรุปเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลการดำเนินงานหลักสูตร (Stake, 1967)

ในการประเมิน ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อการบรรยายก่อน คือ ต้องมีการศึกษา ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลลัพธ์ เมื่อได้ผลอย่างไรแล้ว จึงนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้และมาตรฐานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นแล้วตัดสินใจ (Stake, 1967)

ทั้งนี้ สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2561, หน้า 68-69) กล่าวว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตร ของ Stake (1967) ได้มุ่งเน้นการตัดสินใจคุณค่าตามเกณฑ์หรือมาตรฐานกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงาน หรือองค์กรวิชาชีพ แนวทางการประเมินจะประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1. การบรรยาย สามารถบรรยายตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น ความถนัด สภาพแวดล้อม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์ของรายวิชาต่าง ๆ และประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น วิธีสอน สื่อ บุคลิกภาพของครู คุณลักษณะของผู้เรียน เป็นต้น

2. การตัดสินใจ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าส่วนใดที่ดี ส่วนใดที่ไม่ดี หรือมีจุดเด่นและจุดด้อยจุดใด เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการบรรยายเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

การประเมินตามแนวคิดของ Stake (1967) จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่ง และวิธีการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบรรยายและการตัดสินใจ ลักษณะของข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น เป็นเงื่อนไขที่มีอยู่ก่อนที่จะส่งผลกระทบต่อผล เป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนการใช้หลักสูตร เช่น นักเรียน คุณลักษณะของครู หลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สถานศึกษา ชุมชน เป็นต้น

2. กระบวนการ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นช่วงการใช้หลักสูตร ครอบคลุมปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ผู้ปกครองกับครู ผู้บริหารกับครู ผู้บริหารกับนักเรียน เป็นต้น

3. ผลผลิต เป็นผลจากการใช้หลักสูตรหรือหลังจากที่มีการเรียนการสอนไปแล้ว เช่น ความรู้ความสามารถของนักเรียน เจตคติของนักเรียน ตลอดจนผลกระทบจากการสอน ของครู ผู้บริหาร การเสื่อมสภาพของวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Stake (1967) มีการกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินที่ชัดเจน และการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการบรรยายหรืออธิบาย และการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลัก ได้แก่ สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต และพิจารณาถึงสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้น มาตรฐานและการตัดสินใจ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2558, หน้า 142-145) ได้ยกตัวอย่างการประเมินผลหลักสูตร เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรที่ได้ทดลองใช้แล้วของ Stake (1967) ว่า ข้อมูลในแต่ละรายการประเมิน แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของสิ่งที่ต้องประเมิน และในขณะเดียวกัน จะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานหลักสูตร ทำให้ช่วยประเมินผลในด้านความสอดคล้องกับความสัมพันธ์ของตัวแปรในหลักสูตรได้มากเป็นพิเศษ และการตั้งเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรได้เสนอไว้ 3 ข้อ คือ เรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่มีมาก่อน กระบวนการในการสอน และผลที่เกิดขึ้น เกณฑ์ที่ตั้งขึ้นนี้แตกต่างกว่ารูปแบบการประเมินของผู้อื่น เนื่องจากไม่ได้พิจารณาเพียงแค่ผลผลิตที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว เพราะการประเมินผลจากผลที่ได้รับ ไม่เพียงพอที่จะประเมินว่าหลักสูตรที่จัดนั้นดีหรือไม่เพียงใด เนื่องจากผลที่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอีกหลายอย่าง เป็นต้นว่า หากผู้เรียนไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ก็มิได้หมายความว่าหลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรที่ไม่ดี การที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนตามที่ต้องการ อาจมาจากองค์ประกอบทางด้านเวลา เช่น การให้เวลาแก่ผู้เรียนน้อยเกินไป เวลาที่จัดให้ไม่เหมาะสม เป็นต้น ดังนั้น การที่จะดูผลที่ได้รับ และนำมาประเมินค่าหลักสูตรนั้นเป็นการไม่เพียงพอ และอาจจะไม่สามารถช่วยชี้ช่องทางของการปรับปรุงหลักสูตรนั้นแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ Stake (1967) จึงได้เสนอว่า ควรมีการพิจารณาข้อมูลเพื่อประเมินผลหลักสูตร 3 ด้านด้วยกัน คือ

1. ด้านสิ่งที่มีมาก่อน หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับผลที่ได้รับจากหลักสูตร ที่มีอยู่ก่อนแล้ว ก่อนจะมีการเรียนการสอนเกิดขึ้น เช่น บุคลิกและนิสัยของนักเรียน บุคลิก และนิสัยของครู เนื้อหาในหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น

2. ด้านกระบวนการในการสอน หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ครูและผู้ปกครอง เป็นต้น นับว่าเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการศึกษตามหลักสูตรนั้น ๆ ในด้านนี้ ได้จำแนกหัวข้อย่อยออกเป็น 5 หัวข้อ คือ การสื่อสาร เวลาที่จัดให้ ลำดับของเหตุการณ์ การให้กำลังใจ และบรรยากาศ

3. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร เช่น สัมฤทธิ์ผลของนักเรียน ทักษะของนักเรียน ทักษะต่าง ๆ ของนักเรียน ผลที่เกิดขึ้นกับครู และผลที่เกิดขึ้นกับสถาบัน

การหาข้อมูลมาประกอบ หลังจากที่ตั้งเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการประเมินผลหลักสูตรแล้ว ผู้ประเมินหลักสูตรจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่มาประกอบการพิจารณา ข้อมูลที่นำมาพิจารณามีอยู่ด้วยกัน 4 หมวด คือ (Stake, 1967)

1. ผลที่ต้องการหรือผลที่คาดหวัง ได้แก่ วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ
2. ผลที่เกิดขึ้น ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากการสังเกต การทดสอบ การสัมภาษณ์ จากแบบสอบถาม จากรายงาน และการติดตามผลวิธีต่าง ๆ
3. มาตรฐานที่ใช้ ได้แก่ เกณฑ์ต่าง ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ เช่น ครู นักบริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น
4. ที่มาของหลักการตัดสินใจ เช่น ค่านิยมต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ของ Stake (1967) เนื่องด้วยรูปแบบการประเมินดังกล่าวแบบตอบสนองที่เน้นในเรื่องของการรับรู้ของผู้ประเมิน โดยมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการสังเกตกิจกรรมหรือการดำเนินงานของหลักสูตรที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่มีความแม่นยำสูง โดยที่จุดมุ่งหมายของการประเมิน คือ การรับรู้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมจริงรูปแบบการประเมินนี้ช่วยให้สามารถประเมินความสำเร็จของการจัดหลักสูตรได้หลายมิติและมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันของรายละเอียดของการประเมินในสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

เกณฑ์การประเมินหลักสูตร

ชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 132-134) กล่าวว่า ผลการประเมินหลักสูตรจะมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับเกณฑ์สำหรับการใช้ในการพิจารณาตัดสินการประเมิน โดยมีเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาสำหรับการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงภายใน หมายถึง การออกแบบการประเมินเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ประเมินผลของการประเมินตรงตามปรากฏการณ์ที่เป็นตัวแทนภายในขอบข่ายของการพิจารณาถูกต้องและเป็นจริง

2. ความเที่ยงตรงภายนอก หมายถึง ผลการประเมินหลักสูตรที่ได้ สามารถนำไปอ้างอิงสรุปได้กว้างขวางเพียงใด เกี่ยวกับเรื่องเวลา สิ่งแวดล้อม ภูมิภาค และบุคคลที่มีสภาพความคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ประเมิน

3. ความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการใช้เครื่องมือวัดหลายอย่าง ผู้ประเมินหลักสูตรควรคำนึงถึงความเพียงพอของการเก็บหรือวัด หรืออาจจะทำการวัดหลายอย่าง ๆ ครั้ง หรือวัดครั้งเดียวด้วยเทคนิคการวัดแบบต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความคงที่ของคำตอบ เรื่องนี้ผู้ประเมินหลักสูตรเข้าไปเกี่ยวข้องกับการวัดค่อนข้างมาก และมีความละเอียดรอบคอบและมีความรับผิดชอบ

4. ความเป็นปรนัย หมายถึง คนส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อมูลที่ได้จากการวัดตรงกันมากน้อยเพียงไร ผู้ประเมินรวบรวมข้อมูล รายละเอียด และตัดสินใจ แปรผลตรงกับบุคคลที่ร่วมประเมินด้วยความเป็นปรนัยของการประเมินจึงจะเกิดขึ้น

5. ความสอดคล้องสัมพันธ์ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมินเพียงไร การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินไว้ชัดเจน จะช่วยให้ผู้ประเมินมีความระมัดระวังในการเก็บข้อมูลและตรวจสอบตนเองได้เสมอ ทำกิจกรรมการประเมินสอดคล้องกับประเด็นที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย

6. ความสำคัญ หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักสูตรที่จะประเมิน การวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลว่า ข้อมูลส่วนใดมีประโยชน์มากกว่ากัน เพราะการประเมินหลักสูตรบางครั้งต้องทำการประเมินหลักสูตร บางครั้งต้องทำการประเมินที่มีลักษณะกว้างและลึก การเก็บรวบรวมข้อมูล ถ้าไม่มีการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักสูตรที่จะประเมิน จะทำให้การเก็บข้อมูลในเรื่องเดียวกันจำนวนมาก

ซึ่งต่อมาอาจพบว่า ข้อมูลที่มีความสำคัญน้อย มีจำนวนมากที่ใช้ในการสรุป ส่วนการเก็บข้อมูล บางองค์ประกอบของหลักสูตรที่เก็บข้อมูลมาจำนวนน้อย แต่กลับมีความสำคัญ ผู้ประเมินหลักสูตรต้องถือเป็นความรับผิดชอบที่ต้องจัดลำดับความสำคัญให้กับข้อมูล ที่จะเก็บรวบรวม

7. ขอบข่ายของการประเมิน หมายถึง ระบบและแบบแผนของการประเมินที่จะ เอื้ออำนวยให้ทำการศึกษาได้กว้างและลึก ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และไม่ควร หยิบยืมวิธีการประเมินเพียงอย่างเดียวหนึ่งมาใช้ในการประเมินหลักสูตร

8. ความเชื่อถือและการยอมรับ หมายถึง ผู้ที่ต้องการใช้ผลการประเมินมีความเชื่อถือ ในผู้ประเมิน และยอมรับข้อมูลจากผลการประเมินได้มากน้อยเพียงใด เพราะความสัมพันธ์ ของผู้ประเมินหลักสูตรกับผู้ใช้การประเมินหลักสูตรจะมีอิทธิพลต่อการประเมินหลักสูตรมาก

9. เวลา หมายถึง การรายงานผลการประเมินจะทันใช้เวลาที่ต้องการหรือไม่ การใช้ เวลาสำหรับกิจกรรมการประเมิน การเขียนรายงานการประเมิน เป็นรายละเอียดจะต้อง ใช้เวลามาก อาจจะทำให้พลาดโอกาสที่จะใช้ผลการประเมินซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติ หลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร รวมทั้งการตัดสินใจหลักสูตร ดังนั้น การเสนอรายงาน อาจจะเป็นระยะ โดยนำเสนอแบบไม่เป็นทางการ ก็สามารถจะช่วยเหลือปัญหาเกี่ยวกับการ รายงานผลที่ช้าเกินกว่ากำหนด และไม่ทันนำมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจ

10. ขอบเขตของการใช้ผลการประเมิน หมายถึง การนำผลการประเมินหลักสูตร ไปใช้อย่างกว้างขวางและมีการเผยแพร่อย่างไร การเขียนรายงานประเมินหลักสูตรจะต้อง กำหนดเป้าหมายที่จะนำเสนอให้ถูกต้อง เช่น ผู้บริหาร ศิษยานิเทศก์ ครู และคณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตรต้องการทราบและใช้ผลการประเมินกว้างและลึกในลักษณะที่แตกต่างกัน

11. ประสิทธิภาพ หมายถึง การพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติเมื่อการประเมิน เสร็จเรียบร้อยแล้ว ทางเลือกนั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงาน ค่าใช้จ่าย ประโยชน์ที่ได้รับ จากการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ มีทรัพยากรอะไรบ้างที่สูญเสียโดยเปล่าประโยชน์ ทั้ง ๆ ที่การสูญเสียนั้นสามารถหลีกเลี่ยงได้ มีสถานการณ์หรือเหตุการณ์อะไรที่เกี่ยวข้อง กับการประเมินแต่ไม่ได้นำมาใช้ศึกษา การดำเนินการประเมินส่วนมากจะพบข้อจำกัดต่าง ๆ ผู้ประเมินหลักสูตรต้องมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อจุดมุ่งหมายของการประเมิน หลักสูตรให้มาก

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561, หน้า 322) สรุปว่า การประเมินหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่ซับซ้อนซึ่งต้องมีความเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของการประเมินหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร ลักษณะของการประเมินหลักสูตร และระยะเวลาในการประเมินหลักสูตร ซึ่งแบ่งเป็นการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร การประเมินหลังการใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ โดยในการดำเนินการประเมินนั้น ผู้ประเมินต้องใช้ความประณีต ละเอียด และมีทักษะอันกว้างขวาง จะทำการประเมินตรงจุดใดและในรูปแบบใด และระลึกเสมอว่า การประเมินหลักสูตรจะต้องกำหนดลงไปอย่างชัดเจนว่าจะประเมินอะไรให้แน่นอน การหาข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการประเมินหลักสูตร ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลมาเพื่อกำหนดเกณฑ์และกำหนดเครื่องมือในการประเมินจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ รวมทั้งการวิเคราะห์ผลของการประเมินจะต้องกระทำอย่างระมัดระวังและมีความเที่ยงตรง เพื่อให้ได้ผลการประเมินหลักสูตรที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย สรุปได้ว่า เกณฑ์การประเมินหลักสูตรนั้น ผู้ประเมินจะต้องมีทักษะกว้างขวางและมีการหาข้อมูลอย่างเป็นระบบและชัดเจนว่าจะทำการประเมินในจุดใด เพื่อเป็นการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร เพื่อให้ผลการประเมินออกมาเป็นที่น่าเชื่อถือและนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่พัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดครู ตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยครู เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ได้รับพระราชทานนาม “ราชภัฏ” จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มีความหมายว่า คนของพระราชาหรือข้าราชการ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2554) โดยนัยยะมีความหมายที่สำคัญและลึกซึ้งอย่างยิ่ง เปรียบเสมือนว่าได้เป็นผู้ที่ถวายงานเพื่อสนองพระราชกรณียกิจของพระองค์ในเรื่องที่สำคัญ ๆ พัฒนาประชากรทุกหมู่เหล่าให้มีโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาตนเอง

ในทุก ๆ ด้าน ช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกสถานที่ รวมถึงชุมชน สังคม ที่ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ยังเข้าไปไม่ถึง หรือละเลยในการพัฒนา คนราชภัฏทุกคนต้องมีจิตสำนึก ที่ต้องอุทิศตน ทำงานด้วยความจงรักภักดี โดยคำนึงถึงประชาชนเป็นที่ตั้ง รวมทั้งปฏิบัติ ภารกิจต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยให้เปรียบเสมือนเป็นการถวายงานเพื่อพระองค์ทุกกรณี ต่อมาเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2538 ได้มีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้อัญเชิญตราราชลัญจกรส่วนพระองค์ เป็นตราประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จากนั้นในปี พ.ศ. 2547 สถาบันราชภัฏ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มหาวิทยาลัย-ราชภัฏ” ตาม “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547” (2547) โดยในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีอยู่ทั้งสิ้น 38 แห่ง ทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษา วิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยใน ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏมีทั้งหมด 38 แห่ง แบ่งกลุ่มตามการจัดงานพิธีรับพระราชทาน-ปริญญาบัตร ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มภาคกลาง

- 1.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- 1.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- 1.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 1.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- 1.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- 1.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- 1.7 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- 1.8 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- 1.9 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- 1.10 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- 1.11 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- 1.12 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- 1.13 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- 1.14 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. กลุ่มภาคเหนือ

- 2.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- 2.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- 2.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- 2.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- 2.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏพินุลสงคราม
- 2.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- 2.7 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- 2.8 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

3. กลุ่มภาคใต้

- 3.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- 3.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- 3.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 3.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- 3.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4. กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 4.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
- 4.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- 4.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- 4.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- 4.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
- 4.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- 4.7 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- 4.8 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- 4.9 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- 4.10 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- 4.11 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จาก “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547” (2547) อธิบายว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547” (2547) ได้กำหนดในมาตรา 7 ไว้ว่า ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรม ผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู และในมาตรา 8 ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนี้

1. แสวงหาความจริงสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล
2. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรัก และความผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยใ้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องมีจำนวนและคุณภาพ สอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ
3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
4. เรียนรู้เสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา นักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงาน พัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
5. เสริมสร้างความรู้ความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง
6. ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

7. ศึกษาและแสวงหาแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

8. ศึกษาวิจัย ส่งเสริม และสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุดิมา ไชยสิทธิ์ (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และความรับผิดชอบต่อชุมชน โดยนักเรียนในเมืองและนอกเมืองมีความรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โมเดลเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรที่ในโมเดลอธิบายความแปรปรวนความรับผิดชอบต่อสังคมได้ร้อยละ 82 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านนักเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.08 ส่วนปัจจัยด้านสังคมและสื่อมวลชนมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมต่อความรับผิดชอบต่อสังคมโดยส่งผ่านปัจจัยด้านนักเรียนด้วยขนาดอิทธิพล 0.48

นางลักษณ์ เขียนงาม และสมพร เมธีวัฒนากุล (2553) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้มีจิตสำนึก รู้จักเสียสละ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมที่จะเรียกว่า พัฒนาจิตสาธารณะนั้น ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ นักศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการคาดหวังจากสังคมว่า น่าจะมีพัฒนาจิตสาธารณะ แต่ยังไม่ทราบแน่ชัด จึงได้สำรวจจำนวนนักศึกษาที่มีพัฒนาจิตสาธารณะ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักศึกษามหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

และนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 580 คน ระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีพัฒนาจิตสาธารณะอยู่ในระดับดี ร้อยละ 75.30 มีความรับผิดชอบต่อกิจกรรม ร้อยละ 98.30 มีความรับผิดชอบต่อสังคม ร้อยละ 94.50 และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ร้อยละ 78.10 สถาบันครอบครัวเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะ ทั้งด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แนวทางปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านจิตสาธารณะให้แก่ศึกษานั้น สถาบันครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาคน ถ้าทุกครอบครัวช่วยเหลือหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดี มีจิตเอื้ออาทร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตาแก่บุคคลอื่น มีความรับผิดชอบในการทำงานหรือการเรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้ และคิดแก้ปัญหาในครอบครัว โดยมีแบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่ แล้วเด็กจะกลายเป็นบุคคลที่มีพัฒนาจิตสาธารณะได้

นันทรัตน์ ปริยดิษฐ์ (2553) ศึกษาเรื่อง การศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับการศึกษานานาชาติที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของจิตอาสาที่มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การช่วยเหลือผู้อื่น (2) การเสียสละต่อสังคม และ (3) มุ่งมั่นพัฒนาสังคม พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักงานทรัพย์สินฯ หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเป็นครั้งคราว ด้านปัจจัยภายใน คือ ทักษะเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนทางสังคมจากคนในครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และเพื่อน ได้รับการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับมาก การศึกษาพฤติกรรมจิตอาสา ประกอบด้วย การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม การมุ่งมั่นพัฒนาสังคม และจิตสำนึกสาธารณะอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประสิทธิภาพการเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน มีระดับพฤติกรรมจิตอาสาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับพฤติกรรมจิตอาสา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกสามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมจิตอาสาได้ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยภายนอกการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนสามารถอธิบายพฤติกรรมจิตอาสาได้ดีที่สุด

เบญจวรรณ รอดแก้ว (2553) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จากการทำโครงการกิจกรรมพัฒนาสังคม” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จากการจัดทำโครงการ กิจกรรมพัฒนาสังคม การดำเนินงานวิจัยเป็นการวิจัยประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (participation action research) กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษามาจากการสุ่ม-แบบเจาะจง จำนวน 31 คน ประกอบด้วย นักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิชาเอกเทคนิคการสัตวแพทย์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร จำนวน 15 คน และวิชาเอกคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 16 คน ปีการศึกษา 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด ได้แก่ (1) โครงการ พัฒนาสังคมเพื่อช่วยแก้ปัญหาในมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และ (2) แบบวัดจิตสาธารณะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะก่อน-หลังดำเนินโครงการ พัฒนาสังคม คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t test dependent samples) ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยใช้การนำเสนอผลงานโครงการพัฒนาสังคม และการพรรณนา พบว่า (1) หลังดำเนินโครงการพัฒนาสังคม นักศึกษามีจิตสาธารณะสูงกว่า ก่อนดำเนินโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) นักศึกษารู้สึกภูมิใจ ในผลงานที่มีส่วนช่วยเหลือพัฒนามหาวิทยาลัย และอยากทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มากยิ่งขึ้น

สุรางคณา ฌ นคร (2555) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเชื่อมร้อยจิตสำนึกสาธารณะ ขององค์กรภาคธุรกิจกับภาคประชาชน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มองค์กรภาคธุรกิจ มีความเข้าใจว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” เป็นเรื่องที่มีนัยยะเดียวกับ “ความรับผิดชอบต่อสังคม” ที่เป็นหน้าที่ที่องค์กรธุรกิจพึงกระทำในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคม และเป็นการให้ เพื่อสังคม ส่วนภาคประชาชนเข้าใจว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” คือ การรู้สึกรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลและทำประโยชน์หรือช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวัง ผลตอบแทนด้วยการเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เช่น การบริจาคเงิน/เลือด และการอาสาสมัคร โดยรูปแบบการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกที่องค์กรธุรกิจใช้เพื่อเชื่อมร้อยจิตสำนึก-สาธารณะกับภาคประชาชน จะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นทั้ง การสื่อสารทางเดียว/สองทาง แนวตั้ง/แนวนอน จากบนลงล่าง/ล่างขึ้นบน เป็นทางการ/ไม่เป็นทางการ ใช้ภาษาพูดและลายลักษณ์อักษร ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

โดยเฉพาะสื่อบุคคลและกิจกรรม ส่วนปัจจัยสนับสนุนและที่เป็นอุปสรรคของการสื่อสาร มีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร

มาเรียม นิลพันธุ์, ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย, อุบลวรรณ ส่งเสริม และชัยวัฒน์ แก้วพินงาม (2556) ศึกษาเรื่อง *การประเมิน โครงการพัฒนา ครูภาษาอังกฤษ ของสถาบันภาษาอังกฤษ ตามโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงาน-คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมูลนิธิเทมาเส็ก และ SEAMEO RELC ประเทศ-สิงคโปร์* กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 43 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ จำนวน 43 คน ศึกษาในเทศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 43 คน ครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่ผ่านการอบรม 43 คน นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษ ที่เรียนกับครูภาษาอังกฤษที่ผ่านการอบรม จำนวน 1,815 คน ครูเครือข่ายในการขยายผล การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่ผ่านการอบรม จำนวน 509 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ครูภาษาอังกฤษมีการพัฒนาด้านการสอนและมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการปฏิบัติงานของตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการอบรม (2) สมรรถนะการสอน ภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษที่ผ่านการอบรมมีความสามารถในการเขียนหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด มีพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือสื่อ/นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (3) สมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษ ของครูภาษาอังกฤษที่ผ่านการอบรมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้า-กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พบว่า ครูมีความเป็นมืออาชีพ มีเทคนิคและวิธีการสอน ที่หลากหลายขึ้น และ (4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า อยู่ในระดับดี มีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ภาษาอังกฤษดีขึ้นมาก และนักเรียนคิดว่าครูจัดกิจกรรมการเรียน การสอนดีมาก มีเทคนิคที่น่าสนใจเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และนักเรียนสามารถนำความรู้ ในการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ทวนทอง เขาวงกิตพิงส์ (2558) ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชน ในสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนา จิตสาธารณะของเยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก แบ่งการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. สร้างรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ (1) การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบฯ รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (2) การยกร่างรูปแบบฯ รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน และการประชุมเชิงปฏิบัติการกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 22 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และ (3) การตรวจสอบรูปแบบฯ โดยการจัดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2. การประเมินรูปแบบฯ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ารูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ หลักการของรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะ จิตสาธารณะที่ควรพัฒนา การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ และกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะ ผลการประเมินรูปแบบฯ พบว่า รูปแบบฯ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

นิจมานันท์ จารุวัฒนาศิริ (2558) ศึกษาเรื่อง *การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้ช่วยพยาบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของบุคลิกภาพของผู้ช่วยพยาบาล เพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมการเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้ช่วยพยาบาล และเพื่อประเมินโปรแกรมฝึกอบรมการเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้ช่วยพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพที่มีความเหมาะสมสำหรับนำมาพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรม ได้แก่ การแต่งกาย ทรงผมและผิวพรรณ กิริยาท่าทาง มารยาทการเข้าสังคม ทักษะการพูด มนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ และความสามารถทางอารมณ์ ผลการประเมิน โปรแกรมทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบ และผลการประเมินโปรแกรมโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน มีการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินของ Kirkpatrick (1998) พบว่า (1) ผู้เข้ารับการอบรมพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดต่อการอบรม*

- (2) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล ทั้งด้านความรู้เจตคติ และความสามารถหลังทดลองใช้โปรแกรมรวมทั้งภายหลังการอบรม 12 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- (3) ผลการประเมินคะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้ช่วยพยาบาลหลังการอบรม 12 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (4) ผลลัพธ์ ที่เกิดต่อองค์กรจากการประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้ช่วยพยาบาลหลังจากได้รับการฝึกอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยมาก

ปรีชา คำมาดี และประสพชัย พสุนนท์ (2558) ศึกษาเรื่อง *มูลเหตุจูงใจในการมี จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์การมีจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดระยอง โดยประชากร ที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดระยอง จำนวน 350 คน ใช้วิธี การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) ผลการศึกษา พบว่า ภายนอกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00, SD = 0.339$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและปัจจัยภายในมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31, SD = 0.206$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การรับรู้ด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการศึกษาความสัมพันธ์การมีจิตสาธารณะ พบว่า ปัจจัยภายใน ($R = -0.272$) มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่ เหมาะสมในการนำมาพิจารณาให้เกิดจิตสาธารณะ คือ การรับรู้ด้านความสามารถของตนเอง และการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม*

Smith (1990) ศึกษาเรื่อง “Characteristics of Effective School Systems in Georgia” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม นอกหลักสูตรของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาการด้านจิตสาธารณะของนักศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาความเป็นอิสระทางวิชาการ (2) ความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย และ (3) การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญา ภาควิชาที่มหาวิทยาลัยเคมสัน ในแคลิฟอร์เนีย ตอนใต้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ

แบบสำรวจการมีส่วนร่วมของนักศึกษา และแบบวัดงานพัฒนาการและชีวิต แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนชั่วโมงในการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับคะแนนที่ใช้ในแบบพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า (1) การพัฒนาด้านความเป็นอิสระทางวิชาการสูงขึ้น เมื่อระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการสร้างเป้าหมายทางด้านการศึกษาและการสร้างอาชีพในกลุ่มนักศึกษาปีที่ 4 และ (3) มีความสัมพันธ์ทางลบในนักศึกษาบางคน เช่น นักศึกษาชายที่มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง C-B

Warburton and Terry (2000) ศึกษาเรื่อง “Volunteer Decision Making by Older People: A Test of a Revised Theory of Planned Behavior” เครื่องมือที่ใช้ในเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม (questionnaire) โดยผู้ตอบแบบสอบถามนั้นจะต้องทำการทดสอบทั้งหมด 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นการวัดปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการพัฒนามาตรวัดปัจจัยในบริบทต่าง ๆ ของการอาสาสมัครขึ้น และทำการเก็บข้อมูลอีกครั้งในเวลาหนึ่งเดือน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเจตนา นั้น สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้จริง นอกจากนี้ ยังพบว่า ปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม และปัจจัยจริยธรรมนั้น สามารถทำนายเจตนาของบุคคลในการอาสาสมัครได้ ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของปัจจัยอื่น ๆ นอกจากแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเป็นอาสาสมัครเช่นกัน

Pardun-Johannsen (2004) ศึกษาเรื่อง “Social Issue Drama and Its Impact on the Social Consciousness of Preadolescent School Children” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้บทละครเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้ความสำคัญในประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบต่าง ๆ ของละคร ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาความคิด การแสดงออก ความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น การปฏิบัติทางสังคมมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้คือ นักเรียนจำนวน 30 คน จากอาสาสมัคร 47 คน เป็นชาย 18 คน หญิง 12 คน โดยเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ การสังเกต การแจกสอบถาม การสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ละครรูปแบบต่าง ๆ สามารถพัฒนาจิตสาธารณะ

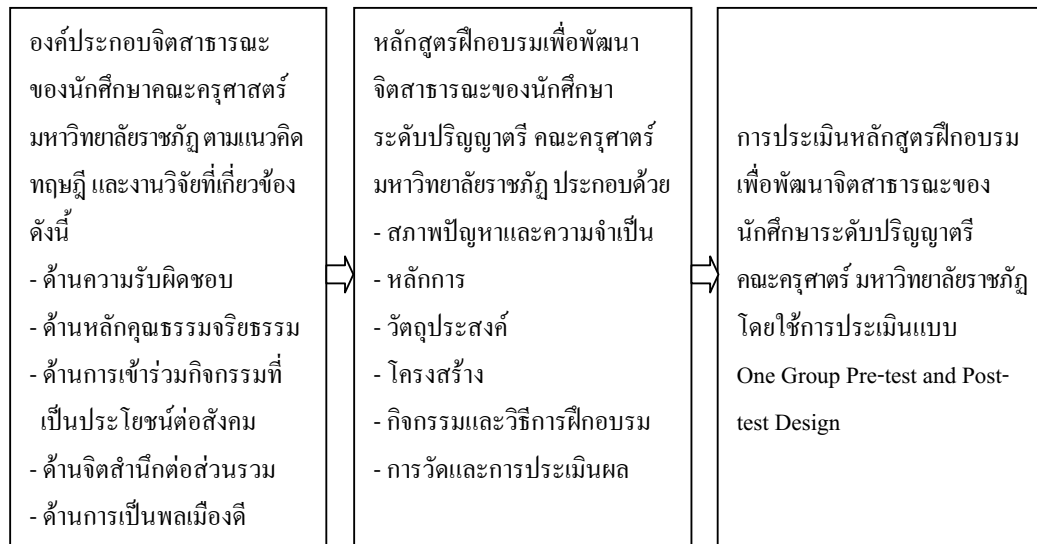
ของนักเรียนในลักษณะของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเคลื่อนไหวสู่ปฏิบัติการทางสังคมได้จริง

Shigetomi (2007) ศึกษาเรื่อง *Publicness and Taken-for-Granted Knowledge: A Case Study of Communal Land Formation in Rural Thailand* ผลการศึกษาพบว่า การขาดจิตสำนึกสาธารณะเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาชีวิตประจำวันของคนในสังคมไทย การแสดงออกพฤติกรรมด้านความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ประจำวันของคนในสังคมจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการนำเอาความรู้ที่มีนำมาใช้ในชุมชน ซึ่งจะต้องมีเหตุผลสอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และความต้องการของคนในชุมชนในปัจจุบันด้วย

Crawford and Novak (2012) ศึกษาเรื่อง “The Effects of Public Self-Consciousness and Embarrassability on College Student Drinking: Evidence in Support of a Protective Self-Presentational Model” กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนขนาดกลาง จำนวน 118 คน และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขนาดเล็ก จำนวน 195 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามและตัวชี้วัดทางจิตวิทยาสังคม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีจิตสำนึกสาธารณะอยู่ในระดับสูง เชื่อว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการดื่มเพื่อเข้าสังคมเท่านั้น ในขณะที่เดียวกัน กลุ่มนักศึกษาที่มีจิตสาธารณะต่ำ จะมีความรู้สึกละอายใจในระดับต่ำ จะมีแนวโน้มการละเมิดสิทธิของตนเองและผู้อื่นในสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 6

ภาพ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (2) เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ (3) เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการศึกษาโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เนื้อหาองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 1 มีดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 4 แห่ง จากการจัดอันดับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สาขาครุศาสตร์ ด้านการสอน ของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ชั้นปีที่ 1-5 จำนวน 7,929 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามในขั้นตอนที่ 1 มีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05 ได้ขนาดตัวอย่าง และระดับความเชื่อมั่น 95% โดยกำหนดได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 381 คน จากประชากร 7,929 คน

2.2 กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัยโดยการกำหนดแบบโควตา (quota sampling)

2.3 สุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ เฉพาะมหาวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และนักศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ได้จำนวนตัวอย่าง ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่อมหาวิทยาลัย	คณะ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
1. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	ครุศาสตร์	2,038	95	24.93
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	ครุศาสตร์	2,134	95	24.93
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	ครุศาสตร์	2,077	95	24.93
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	ครุศาสตร์	1,680	96	25.21
รวม		7,929	381	100.00

ที่มา. จาก จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ, โดย สำนักงาน-คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561, ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2561, จาก <http://www.mua.go.th/>

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวัดเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่แน่นอนและชัดเจนเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล
 - ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม หลักคุณธรรมจริยธรรม การเป็นพลเมืองดี จิตสำนึกต่อส่วนรวม และความรับผิดชอบ
3. สร้างข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

ระดับคะแนน

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

4. ตรวจสอบข้อคำถามแต่ละข้อว่าสามารถตอบตามมาตรวัดได้หรือไม่

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อนำมาซึ่งแบบสอบถามที่มีคุณภาพ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แม่นยำ และความเหมาะสมของเครื่องมือ
2. กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมด้านเนื้อหา และวัดความครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์ของการวัด ให้ได้ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ (สุวิมล ติรภานันท์, 2550, หน้า 140)

2.1 เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์การทำงานด้านจิตสาธารณะ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หรืออยู่ในระดับผู้บริหาร

2.2 อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีผลงานและประสบการณ์ด้านจิตสาธารณะ

2.3 คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence--IOC) คือ ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3. นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน (โดยคัดเลือกนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้) เพื่อนำไปหาค่าอำนาจจำแนก แบบ Item-total Correlation โดยกำหนดเกณฑ์ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ถือว่าค่าอำนาจจำแนกที่สามารถยอมรับได้ ปรากฏผลของค่าอำนาจจำแนก

.344-.769 หาค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลทั้งฉบับ ตามวิธีของ Cronbach's Alpha มีค่าเท่ากับ .962 ถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ (สุวิมล ติรกันันท์, 2550, หน้า 175)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. จัดส่งแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามโดยผ่านไปยังเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปฝ่ายวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 4 แห่ง ตามที่ได้กำหนดไว้เบื้องต้น โดยผู้วิจัยระบุระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามได้ดำเนินการตอบแบบสอบถามเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถส่งผ่านเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปฝ่ายวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือส่งกลับมายังผู้วิจัยได้โดยตรง
2. เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับมาคืนได้ตามจำนวนที่ต้องการ และตรวจสอบความสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้หลักสูตรคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

1. สถิติพรรณนา หาค่าการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percent)
2. สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยนำผลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis--CFA) เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของจำนวนองค์ประกอบที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยปัจจัยร่วม (common factor) โดยใช้วิธีสกัดปัจจัยแบบวิธีตัวประกอบหลักปัจจัย (principal components factoring) หาค่า Communalities เป็นค่าความผันแปรของแต่ละฉบับ แบ่งให้กับแต่ละองค์ประกอบร่วมกับตัวแปรอื่นเล็กน้อยเพียงใด โดยที่ค่า Eigenvalues แสดงค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมด

ในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดย Factor หรือ Eigenvalue คือ ผลบวกของค่า Factor Loading ยกกำลังสองของแต่ละตัวแปรใน Factor หนึ่ง ๆ ซึ่งต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 1 จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่แท้จริง และหาค่า KMO (Keiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) ที่มีค่าเข้าสู่ 1 แสดงว่า สามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยในการแบ่งกลุ่มได้ แต่ถ้าค่าออกมามีค่าน้อยเข้าใกล้ศูนย์ ซึ่งน้อยกว่า .05 ไม่สมควรนำเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยมาใช้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560, หน้า 204-209)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (สภาพปัญหาและปรัชญาของหลักสูตร) ที่ได้จากการศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยการศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

2. กำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมโดยยึดตามข้อมูลพื้นฐาน (สภาพปัญหาและปรัชญาของหลักสูตร) จากข้อที่ 1

3. กำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักศึกษาควรจะได้รับให้สอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ และข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากข้อที่ 1 และข้อที่ 2

4. จัดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับเนื้อหา หลักการ และวัตถุประสงค์

5. วางแผนการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้การประเมินผลการฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดของ Stake (1967) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) การประเมินสิ่งที่มียู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น (2) การประเมินกระบวนการ และ (3) การประเมินผลผลิต มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 การประเมินสิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น คือ ความพึงพอใจ จากความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม ทั้งในด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม ด้านวิทยากร ด้านกิจกรรมและวิธีการสอน ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรม ด้านสถานที่ และระยะเวลาฝึกอบรม และด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรม โดยแสดงความคิดเห็นในแบบประเมิน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์ คือ คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.51

5.2 การประเมินกระบวนการ คือ (1) คะแนนที่ได้จากการวัดความรู้เกี่ยวกับ จิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา ก่อนเข้ารับการอบรมและหลังการอบรม และ (2) คะแนนความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา ก่อนเข้ารับการอบรมและหลังการอบรม

5.3 การประเมินผลผลิต คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอน เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา หลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์

6. ประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นการประเมินก่อนการนำไป ทดลองใช้เพื่อศึกษาข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

6.1 สิ่งที่จะต้องประเมิน

6.1.1 ความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการประเมิน ว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมเพียงใด หากดำเนินการ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาได้หรือไม่

6.1.2 ความสอดคล้องกันระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการประเมินว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของโปรแกรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกัน หรือไม่

6.2 ผู้ประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

6.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

6.3.1 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม คือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก

เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด องค์กรประกอบของการประเมิน ประกอบด้วย สภาพปัญหาและปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เนื้อหาการอบรม คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม ระยะเวลา เทคนิคการฝึกอบรม การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม วิทยากร สถานที่ฝึกอบรม ผลที่คาดว่าจะได้รับ กำหนดการฝึกอบรมพิจารณาความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตร โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละท่านที่ตอบมา ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เหมาะสมมาก ให้ 4 คะแนน

เหมาะสมปานกลาง ให้ 3 คะแนน

เหมาะสมน้อย ให้ 2 คะแนน

เหมาะสมน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยน้ำหนักและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

ความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญและแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด ช่วงคะแนน 4.50-5.00

เหมาะสมมาก ช่วงคะแนน 3.50-4.49

เหมาะสมปานกลาง ช่วงคะแนน 2.50-3.49

เหมาะสมน้อย ช่วงคะแนน 1.50-2.49

เหมาะสมน้อยที่สุด ช่วงคะแนน 1.00-1.49

การกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสม คือ ถ้าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมมีคุณภาพเหมาะสมในเบื้องต้น ไม่ต้องการปรับปรุง สำหรับในข้อที่มีคะแนนต่ำกว่า 3.50 ให้พิจารณาถึงเหตุผลเป็นรายข้อ โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเพื่อนำข้อเสนอมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป และหากข้อเสนอด่าง ๆ นอกเหนือจากข้อคำถามในแบบประเมินเมื่อมีผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 ท่านขึ้นไป ความเห็นที่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยพิจารณาเพิ่มเติมข้อเสนอแนะไว้ในหลักสูตร โดยคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียน

6.3.2 แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร
โดยการนำค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปลงเป็น
คะแนน ดังนี้

มีค่าเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น 1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

จากนั้นนำมาแทนค่าสูตรดัชนีหาความสอดคล้องโดยใช้สูตร ดังนี้

(พิสนุ พองศรี, 2553, หน้า 286-287)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

7. การพัฒนาโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความสอดคล้อง
ขององค์ประกอบของหลักสูตรที่ได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ข้อมูล
โดยคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียนเป็นสำคัญ โครงสร้างที่พัฒนา ประกอบด้วยองค์ประกอบ
ที่สำคัญ ดังนี้

7.1 สภาพปัญหาและปรัชญาของหลักสูตรฝึกอบรม

7.2 หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม

7.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม

7.4 โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม

7.5 เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม

7.6 กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม

7.7 สื่อประกอบการฝึกอบรม

7.8 วัน เวลา

7.9 สถานที่

7.10 จำนวนผู้เข้าอบรม

7.11 การวัดและการประเมินผล

7.12 รายนามวิทยากร

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental) มีขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ-สวนสุนันทา จำนวน 30 คน
2. สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ด้านจิตสาธารณะก่อนและหลัง โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้ นำองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 คือ องค์ประกอบจิตสาธารณะ ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคม ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม และด้านการเป็นพลเมืองดี ให้มีความครอบคลุม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม และนำแบบวัดความรู้ไปหาค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ (item total correlation) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป เป็นระดับค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้ซึ่งถือว่ามีคุณภาพสูงสามารถนำมาใช้ได้ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (สุวิมล ตรีภานันท์, 2550, หน้า 175) สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่า 0.7 ขึ้นไป เป็นระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น พบว่า ค่าความยากง่าย (p) รายข้อเฉลี่ย เท่ากับ 0.96 ค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อเท่ากับ 1.52 และค่าความเชื่อมั่นมีระดับคะแนนเฉลี่ย 0.953 แสดงว่า แบบทดสอบดังกล่าวมีระดับที่ยอมรับได้ซึ่งถือว่ามีคุณภาพสามารถนำมาใช้ได้ (ดูภาคผนวก ง)

3. สร้างแบบประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏ-สวนสุนันทา

5. นำแบบประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและและภาษาที่ใช้ จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมโดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปใช้ในการประเมิน (สุวิมล ติรกันนท์, 2550, หน้า 140)

6. กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายความพึงพอใจ ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง ความพึงพอใจมาก

2.50-3.49 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย

1.00-1.49 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

7. การดำเนินการทดลองใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pre-test and Post-test Design โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

R_{ex} O_1 X O_2 O_3

R_{ex} หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

O_1 หมายถึง ผลการทดสอบความรู้ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษา

และผลการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนก่อนการอบรม

X หมายถึง หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

O₂ หมายถึง ผลการทดสอบความรู้ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษา
และผลการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนหลังการอบรม

O₃ หมายถึง ผลการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนหลังการอบรมผ่านไป
12 สัปดาห์

8. ก่อนการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้เกี่ยวกับ
จิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน และให้ผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนประเมินพฤติกรรม
ด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา

9. ทดลองหลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง

10. หลังการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้เกี่ยวกับ
จิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน และให้ผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนประเมินพฤติกรรม
ด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา

11. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ภายหลังจากที่การอบรมสิ้นสุดลง

12. ให้ผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนของผู้เข้ารับการอบรมประเมินพฤติกรรม
ด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา หลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์

13. เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ของนักศึกษาก่อนกับหลังการอบรม
สิ้นสุด

14. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรม
ด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษาก่อนกับหลังการอบรมสิ้นสุด และหลังการอบรม
ผ่านไป 12 สัปดาห์

15. กำหนดเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนี้

15.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษาหลังการอบรมสิ้นสุดจะต้องสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

15.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา หลังการอบรมสิ้นสุดจะต้องสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

15.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา หลังการอบรมสิ้นสุดจะต้องสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

15.4 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อยู่ในระดับมากขึ้นไป (ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป) ทุกข้อที่สอบถามความพึงพอใจ

15.5 การทดสอบความคงทน นั่นคือ ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง หลังการอบรมสิ้นสุดกับการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ อย่างน้อยจะต้องไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน หลังการอบรมสิ้นสุดกับการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ อย่างน้อยจะต้องไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (2) เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ (3) เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ เพื่อศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวัดซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 50 ข้อ โดยศึกษาจากนักศึกษาจำนวน 381 คน เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยนำผลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	126	33.10
หญิง	255	66.90
รวม	381	100.00
สถาบันการศึกษา		
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	95	24.90
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	95	24.90
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	95	24.90
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	96	25.30
รวม	381	100.00
ชั้นปีที่ศึกษาอยู่		
ชั้นปีที่ 1	76	19.90
ชั้นปีที่ 2	74	19.40
ชั้นปีที่ 3	75	19.70
ชั้นปีที่ 4	78	20.50
ชั้นปีที่ 5	78	20.50
รวม	381	100.00

จากตาราง 2 พบว่า นักศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 381 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 66.9 และเพศชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 สถาบันการศึกษามากกว่าครึ่ง เป็นนักศึกษา

มาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 และชั้นปีของนักศึกษาส่วนใหญ่ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ 5 จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 รองลงมา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.9 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ตามลำดับ

**การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

ผู้วิจัยได้ทดสอบการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธีการประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis--CFA) เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของจำนวนองค์ประกอบที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยปัจจัยร่วม (common factor) โดยใช้วิธีสกัดปัจจัยแบบวิธีตัวประกอบหลักปัจจัย (principal components factoring) หาค่า Communality เป็นค่าความผันแปรของแต่ละฉบับ แบ่งให้กับแต่ละองค์ประกอบร่วมกับตัวแปรอื่นมากน้อยเพียงใด โดยที่ค่า Eigenvalues แสดงค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดย Factor หรือ Eigenvalue คือ ผลบวกของค่า Factor Loading ยกกำลังสองของแต่ละตัวแปรใน Factor หนึ่ง ๆ ซึ่งต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 1 จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่แท้จริง และหาค่า KMO (Keiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) ที่มีค่าเข้าสู่ 1 แสดงว่า สามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยในการแบ่งกลุ่มได้ แต่ถ้าค่าออกมามีค่าน้อยเข้าใกล้ศูนย์ ซึ่งน้อยกว่า .05 ไม่สมควรนำเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยมาใช้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560, หน้า 204-209) ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ค่านำหน้าองค์ประกอบจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 3)

ตาราง 3

การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ

แบบสอบถาม	จำนวน ข้อคำถาม (ตัวแปร)	KMO	Bartlett's Test of Sphericity		
			Approx. Chi-square	df	Sig.
ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	50	.929	10815.146	1225	.000**

** $p < .01$

จากตาราง 3 พบว่า การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ค่า KMO มีค่าเท่ากับ .929 ค่า Bartlett's Test of Sphericity ได้นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000 ซึ่งเป็นค่าที่น้อยกว่า .01 แสดงว่า จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้

จากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงในปัจจัยรวมเพียงปัจจัยเดียว และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (standardized factor loading) ต่ำมากหรือใกล้ ๆ 0 ในปัจจัยรวมอื่น โดยเลือกวิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก "PAC" (Principal Component Analysis) และหมุนแกนแบบตั้งฉาก (orthogonal rotation) ด้วยวิธี (varimax rotation) เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เป็นอิสระ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ 3 ข้อ ดังนี้ องค์ประกอบนั้นต้องมีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) มากกว่า 1 ขึ้นไป ตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบนั้น ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (standardized factor loading) เท่ากับ .40 ขึ้นไป และมีองค์ประกอบในตัวแปร 3 ตัวแปรขึ้นไป (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2560) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percentage of

variance) และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (accumulative percentage of variance) ของแต่ละองค์ประกอบ ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 4)

ตาราง 4

ค่า Initial Eigenvalues เพื่อพิจารณากลุ่มของ Factor

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
				Loadings			Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	17.837	45.674	45.674	17.837	45.674	45.674	8.989	28.457	28.457
2	3.722	7.444	53.118	3.722	7.444	53.118	7.892	15.865	44.322
3	3.007	6.514	59.632	3.007	6.514	59.632	6.895	9.988	54.310
4	2.883	5.765	65.397	2.883	5.765	65.397	5.486	8.750	63.060
5	1.716	3.452	68.849	1.716	3.452	68.849	4.875	5.789	68.849
6	0.990	2.973	53.302						
7	0.998	2.778	56.079						
8	0.990	2.625	58.704						
9	0.980	2.389	61.092						
10	0.975	2.246	63.338						
11	0.970	1.996	65.335						
12	0.960	1.979	67.314						
13	0.918	1.836	69.150						
14	0.849	1.697	70.847						
15	0.808	1.617	72.464						
16	0.786	1.571	74.035						
17	0.753	1.507	75.542						
18	0.701	1.401	76.943						
19	0.666	1.332	78.275						
20	0.642	1.284	79.559						
21	0.593	1.185	80.744						
22	0.552	1.104	81.848						
23	0.534	1.068	82.916						

ตาราง 4 (ต่อ)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared			Rotation Sums of Squared		
				Loadings			Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
24	0.531	1.061	83.977						
25	0.499	0.998	84.976						
26	0.481	0.962	85.938						
27	0.465	0.930	86.867						
28	0.450	0.900	87.767						
29	0.432	0.864	88.631						
30	0.425	0.851	89.481						
31	0.401	0.801	90.283						
32	0.386	0.771	91.054						
33	0.366	0.732	91.786						
34	0.340	0.680	92.466						
35	0.329	0.658	93.124						
36	0.302	0.604	93.729						
37	0.297	0.594	94.322						
38	0.289	0.579	94.901						
39	0.282	0.564	95.465						
40	0.269	0.537	96.003						
41	0.259	0.518	96.521						
42	0.234	0.469	96.990						
43	0.228	0.456	97.446						
44	0.215	0.431	97.877						
45	0.208	0.416	98.293						
46	0.202	0.405	98.697						
47	0.182	0.365	99.062						
48	0.165	0.331	99.393						
49	0.157	0.315	99.708						
50	0.146	0.292	100.00						

Extraction Method: Principal Component Analysis

จากตาราง 4 แสดงถึงค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) ต้องมีค่ามากกว่า 1 ขึ้นไป มีตัวแปรในองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป และตัวแปรแต่ละตัวต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (standardized factor loading) เท่ากับ .40 ขึ้นไป จึงได้้องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม และด้านการเป็นพลเมืองดี รายละเอียดดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 5-9)

ตาราง 5

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ

องค์ประกอบ	ข้อที่	จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	น้ำหนัก ขององค์ประกอบ
1. ด้านความรับผิดชอบ	5.3	คำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/องค์กร/สังคม	.796
	5.2	เมื่อออกไปประกอบอาชีพจะประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียน ผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต	.775
	5.1	รู้จักเก็บของที่เป็นส่วนรวมเข้าที่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรือการช่วยกันรักษาความสะอาดห้องน้ำสาธารณะ	.755
	5.5	ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ของสถานศึกษา หรือที่สังคมตั้งขึ้น	.684
	5.4	รู้จักรักษาสาธารณสมบัติหรือทรัพยากร เช่น ถนน แม่น้ำ ไฟฟ้า เป็นต้น	.645
	5.6	เมื่อถึงเวลาเข้าเรียนแล้วอาจารย์ผู้สอนยังไม่มาก็จะนั่งรอ และตามอาจารย์ผู้สอน โดยไม่ถือว่าเป็นเวลาที่ไม่ต้องเรียน	.635
	5.7	ไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและคิดหาทางออก อย่างสร้างสรรค์จนประสบความสำเร็จ	.630
	5.8	การทุ่มเทและตั้งใจอย่างเพียรพยายามนำมาสู่ความสำเร็จ	.608
	5.9	การรู้จักเสียสละเวลาหรือความสะอาดสบายบางขณะ เช่น ยอมเสียสละที่นั่งบนรถเมล์ให้กับผู้ที่ชรา หรือหญิงมีครรภ์	.558

จากตาราง 5 พบว่า จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ องค์กรประกอบที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ มีทั้งหมด 9 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบ

ตาราง 6

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์กรประกอบที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

องค์กรประกอบ	ข้อที่	จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	น้ำหนัก ขององค์กรประกอบ
2. ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม	2.6	การเคารพเชื่อฟังและกตัญญูต่อบิดา มารดา เป็นสิ่งที่น่ายกย่อง	.857
	2.7	เชื่อว่าการทำความดีย่อมได้ผลดีตอบ	.835
	2.4	การมีเมตตา เช่น การช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน การช่วยเหลือ สัตว์ที่ถูกทำร้าย	.786
	2.8	การเชื่อฟังและปฏิบัติตามสิ่งที่บิดา มารดา หรือคนในครอบครัว เป็นสิ่งที่พึงกระทำ	.756
	2.9	การคำนึงถึงผลที่ตามมาในทุก ๆ พฤติกรรมช่วยทำให้มี คุณธรรมและจริยธรรม	.689
	2.10	การอบรมสั่งสอนจากอาจารย์มีผลต่อการเกิดคุณธรรม และจริยธรรมที่มากขึ้น	.674
	2.3	การใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต	.672
	2.2	การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคมเป็นสิ่งที่ยึดถือ	.650
	2.5	การแบ่งปัน เช่น การบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า	.598
	2.1	ยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรม เช่น การประกอบพิธี ในวันสำคัญของศาสนา	.576
	3.1	ต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ และพัฒนาตนเอง อยู่ตลอดเวลา	.558

จากตาราง 6 พบว่า จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ องค์กรประกอบที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม มีทั้งหมด 11 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

ตาราง 7

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

องค์ประกอบ	ข้อที่	จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	น้ำหนักขององค์ประกอบ
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	1.5	รับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เช่น สถานการณ์น้ำท่วมรอบรอบเนื่องจากการทิ้งขยะลงในท่อระบายน้ำ	.857
	1.4	สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคม เป็นตัวกำหนดในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การร่วมใจทำกิจกรรมจิตอาสาในการทำความสะอาดในสถานที่ต่าง ๆ	.830
	1.6	มีการตอบสนองสถานการณ์ที่เข้ามาในกรณีฉุกเฉินด้วยความเต็มใจ เช่น การช่วยเหลือในกรณีที่มีรถเสีย เพื่อให้การจราจรดำเนินไปอย่างสะดวก	.813
	1.7	การเผยแพร่ข่าวสาร ตามความคิดหรือทัศนคติที่เป็นระบบผ่านการกลั่นกรองด้วยหลักเหตุผล เช่น การให้ข้อมูลในกรณีที่มีการระดมทุนช่วยเหลือที่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก	.784
	1.3	การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เช่น การทำฝ่ายชะลอน้ำ การปลูกป่าทดแทน	.765
	1.1	ความรู้ที่มีของท่านสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันแก้ไข และหาทางออกกับปัญหาของสังคมได้	.682
	1.2	ช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เช่น การบริจาคทรัพย์สินหรือเสื้อผ้าให้ผู้ที่ยากไร้	.665
	1.8	มีความชอบและมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่นเกมดนตรีเพื่อรับเงินบริจาคให้กับผู้ยากไร้หรือเด็กด้อย	.576

จากตาราง 7 พบว่า จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีทั้งหมด 8 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ตาราง 8

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม

องค์ประกอบ	ข้อที่	จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	น้ำหนัก ขององค์ประกอบ
4. ด้านจิตสำนึก	4.7	จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีโดยอัตโนมัติ	.785
ต่อส่วนรวม	4.6	การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณี เป็นสิ่งที่ดีที่พึงกระทำ	.765
	4.8	การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ต้องระลึกเป็นครั้งแรกเมื่อจะกระทำการใด ๆ	.697
	4.9	มีความมั่นใจในตนเองและแสดงออกถึงพฤติกรรม	.665
	4.10	การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันมีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ส่วนรวม	
			.597

จากตาราง 8 พบว่า จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ องค์ประกอบที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีทั้งหมด 5 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม

ตาราง 9

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี

องค์ประกอบ	ข้อที่	จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	น้ำหนัก ขององค์ประกอบ
5. ด้านการเป็นพลเมืองดี	3.4	การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ รวมถึงการลงมือทำอย่างตั้งใจ เป็นหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์	.769
	3.5	รู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองก่อนที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี	.728
	3.6	ประโยชน์ของส่วนรวมคือสิ่งที่ทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน	.696
	3.3	มีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดา มารดา ศิลปิน ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น	.642
	3.7	การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมืองจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญ	.582
	3.8	รู้จักการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น	.545

จากตาราง 9 พบว่า จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ องค์กรประกอบที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี มีทั้งหมด 6 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะด้านการเป็นพลเมืองดี

ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการร่างหลักสูตรฝึกอบรม ได้สาระของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมฯ ดังนี้

สภาพปัญหาและความจำเป็น

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง นำมาสู่การเกิดค่านิยมใหม่ ๆ จนทำให้เกิดปัญหาสังคมที่มาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในลักษณะที่ผู้คนในสังคมยอมรับไม่ได้ที่เกิดจากความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจของมนุษย์ หรือเกิดจากปัจจัยทางสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติที่ไม่เหมาะสม ผู้คนในสังคมเกิดการเบี่ยงเบนความสัมพันธ์ไปจากเดิม และสถาบันทางสังคมไม่สามารถทำหน้าที่ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางกฎหมาย เป็นต้น สมาชิกในสังคมบางกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ เกิดความขัดแย้งระหว่างกฎเกณฑ์และอุดมการณ์ของตนเอง เกิดความล้มเหลวของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หรือสมาชิกบางกลุ่มสร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม อีกทั้งเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทกับชีวิตความเป็นอยู่ในชีวิตมากขึ้น สมาชิกในสังคมก็จะยึดติดกับสิ่งที่ตนเองต้องการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วัตถุนิยม การมีส่วนได้ส่วนเสียส่วนบุคคล เกิดการขาดจิตสำนึกที่ดีทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวม จนกลายเป็นปัญหาระดับสังคมทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายต่อส่วนรวม และหากต้องการให้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การพัฒนาสมาชิกในสังคมมีจิตสาธารณะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากผู้ที่มีจิตสาธารณะนั้น

เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกที่ดี รู้จักหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ เสียสละ พร้อมด้วยคุณธรรม และจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

การปลูกฝังให้สมาชิกในสังคมเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็น ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น จนกระทั่งวัยผู้ใหญ่ เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐาน ที่สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย เกี่ยวเนื่องกับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยที่การปลูกฝังหรือเสริมสร้าง จิตสาธารณะตั้งแต่ในวัยเด็ก ควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อที่เด็กจะได้มีแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง หลักสูตรฝึกฝีกอบรมเพื่อพัฒนา จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ออกแบบ มาเพื่อเสริมสร้างการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ให้เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งจะ นำไปพัฒนาตนเองและถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก ๆ ในอนาคต เนื่องด้วยคณะครุศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาและวิชาชีพครู โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการ และแสวงหาวิธีการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในการสร้างสรรค์สังคม นักศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงทางสังคม จะมีโอกาสพัฒนา เปลี่ยนแปลง และแก้ปัญหาของสังคมในแบบที่เหมาะสม มีเหตุผล เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในระบบการศึกษา โดยตรงทราบถึงภาวะแวดล้อมรอบตัวและรับรู้เรื่องราวของสังคมได้เป็นอย่างดี เป็นบุคคล ที่มีโอกาสดีในการแสดงออกทางความคิดมีคุณค่ากับทุกคนและทุกสายอาชีพ เป็นพลังสำคัญของชาติซึ่งต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

ผู้วิจัยได้ออกแบบหลักสูตรฝีกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยสำรวจองค์ประกอบจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 381 คน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis--CFA) เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของจำนวนองค์ประกอบ ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยปัจจัยร่วม (common factor) โดยใช้วิธีสกัดปัจจัยแบบวิธีตัวประกอบหลักปัจจัย (principal components factoring)

ผู้วิจัยออกแบบหลักสูตรตามผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า 5 องค์ประกอบ เกี่ยวกับจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยจะนำมาพัฒนาความรู้ของผู้เข้ารับได้อบรม คือ

1. ด้านความรับผิดชอบ
2. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
4. ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม
5. ด้านการเป็นพลเมืองดี

จากปัญหาและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และเจตคติที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อเพิ่มความรู้ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับจิตสาธารณะได้อย่างถูกต้องพร้อมที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นในอนาคต

หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม

1. เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อเน้นเนื้อหาสาระในการพัฒนาความรู้และเจตคติของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในองค์ประกอบเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม และด้านการเป็นพลเมืองดี
2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมแบบการใช้ปัญหาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้และเจตคติของผู้เข้ารับการอบรม โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อคิดเห็น และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ารับการอบรมกับวิทยากร โดยมีแนวทางในการจัดกิจกรรมจากกรณีศึกษาและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของสมาชิกในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีการพัฒนาความรู้และเจตคติที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์กับการดำเนินชีวิตในสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมตระหนัก สร้างเสริม และอนุรักษ์ค่านิยมที่ดีตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ

3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้และเจตคติที่สมบูรณ์ในการดำเนินชีวิต ให้เป็นผู้ที่พร้อมทั้งความรู้และความดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ

4. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคตเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปโดยที่ยังจะยึดถือหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองเป็นหลักเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้ออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมได้ดำเนินการร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบปัจจัยเชิงยืนยัน ประกอบด้วย เนื้อหาการฝึกอบรม 5 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ

หน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

หน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

หน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม

หน่วยที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี

โดยแต่ละหน่วยการฝึกอบรมจะประกอบด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็นในการฝึกอบรม มีความมุ่งหมายทางการศึกษาด้านความรู้และสติปัญญา ด้านเจตคติ และด้านทักษะ ซึ่งมีผลเชิงพฤติกรรมของผู้ที่ได้เข้ารับการอบรม แผนการอบรมที่กำหนดประกอบด้วยเนื้อหาด้านข้อเท็จจริง ทฤษฎีหรือหลักการ แนวคิดพื้นฐาน มโนทัศน์ ทักษะ ค่านิยม และกิจกรรมของการอบรมในแต่ละหน่วยการอบรม ใช้ระยะเวลา 2 วัน รวม 13 ชั่วโมง ในแต่ละแผนการอบรม ประกอบด้วย เนื้อหารายวิชา กิจกรรม สื่อประกอบการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรมและการวัดและการประเมินผลการอบรม

เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม

เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย รายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละหน่วยการอบรม ดังนี้

แผนการอบรมหน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง 15 นาที)

ประกอบด้วย

1. การคำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/องค์กร/สังคม
2. การออกไปประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
3. การเก็บของที่เป็นของส่วนรวมเข้าที่
4. การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ของสถานศึกษาหรือสังคม
5. การรักษาสาธารณสมบัติและทรัพยากร
6. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง
7. การคิดหาทางออกของปัญหาอย่างสร้างสรรค์และไม่ย่อท้อ
8. ความทุ่มเท ตั้งใจ เพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ
9. ความเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น

แผนการอบรมหน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง 15 นาที)

ประกอบด้วย

1. ความกตัญญู
2. การเชื่อมั่นในการทำมาดีต้องได้ผลดีตอบสนอง
3. การมีเมตตา
4. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามครูอาจารย์และผู้ปกครอง
5. การคำนึงถึงผลที่ตามมาจากการกระทำ
6. การอบรมสั่งสอนจากอาจารย์
7. การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
8. การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม
9. การแบ่งปันให้แก่ผู้อื่น
10. การยึดมั่นและเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม
11. การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา

แผนการอบรมหน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

(ระยะเวลา 2 ชั่วโมง) ประกอบด้วย

1. การรับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม
2. สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคม เป็นตัวกำหนดในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. มีการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามาในกรณีฉุกเฉินด้วยความเต็มใจ
 4. การเผยแพร่ข่าวสาร ตามความคิดหรือทัศนคติที่เป็นระบบผ่านการกลั่นกรองด้วยหลักเหตุผล
 5. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
 6. ความรู้ที่มีใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกัน แก้ไข และหาทางออกกับปัญหาของสังคม
 7. การช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
 8. ความชอบและสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
- แผนการอบรมหน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง)

ประกอบด้วย

1. จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีโดยอัตโนมัติ
2. การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณีเป็นสิ่งที่พึงกระทำ
3. การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ต้องนึกถึงก่อนจะกระทำการใด ๆ
4. ความมั่นใจในตนเองและแสดงออกทางพฤติกรรมที่ถูกต้อง
5. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันมีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ต่อส่วนรวม

แผนการอบรมหน่วยที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที)

ประกอบด้วย

1. การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ การลงมือทำอย่างตั้งใจ หน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์
2. การรู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองก่อนที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี
3. ประโยชน์ของส่วนรวมคือสิ่งที่ทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน
4. การมีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดา มารดา ศิลปิน ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น
5. การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมืองจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญ
6. การรู้จักเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น

5. การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมืองจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญ

6. การรู้จักเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น

กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้ ใช้วิธีการในการจัดกิจกรรมการอบรม แบบการตระหนักรู้ถึงปัญหาเป็นฐานหลักในการจัดกิจกรรมการอบรม โดยใช้การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้สึกรู้สึกในด้านของการรู้จัก ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรมที่มีต่อจิตสาธารณะ สร้างเสริมเป็นลักษณะนิสัยที่พึงปรารถนาของสมาชิกในสังคมที่พึงกระทำให้การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข รวมถึงการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับบุคคลอื่นที่ปะทะสัมพันธ์กันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กิจกรรมในการฝึกอบรม ประกอบด้วย การสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาดจิตสาธารณะ การบรรยายจากวิทยากร เรียนรู้จากสื่อส่งเสริมจิตสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วิดิทัศน์ ภาพยนตร์ กรณีศึกษา กิจกรรม เป็นต้น การอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การนำเสนอแนวคิดจากกลุ่ม การวิเคราะห์ และศึกษากรณีตัวอย่าง

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. PowerPoint ประกอบการบรรยาย
2. กรณีศึกษา ประกอบการฝึกอบรม
3. แบบทดสอบก่อน-หลัง หน่วยละ 10 ข้อรวมทั้งสิ้น 50 ข้อ
4. กระดาษ ปากกา ไวท์บอร์ด
5. วิดิทัศน์

วัน เวลา

วันที่ 28-30 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

สถานที่

ห้องสุพรรณิการ์ ชั้น 2 โรงแรมวังสวนสุนันทา

จำนวนผู้เข้าอบรม

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 30 คน

การวัดและการประเมินผล

การวัดและประเมินผลใช้การตัดสินคุณค่าตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้ลักษณะของการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับผลที่คาดหวังเป็นเกณฑ์ หน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 ส่งผลต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม ตลอดจนติดตามประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเป็นระยะอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดของ Stake (1967) โดยมีวิธีการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ 3 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินสิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น คือ ความพึงพอใจจากความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม ทั้งในด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม ด้านวิทยากร ด้านกิจกรรม และวิธีการสอน ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรม ด้านสถานที่และระยะเวลา ฝึกอบรม และด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรม โดยแสดงความคิดเห็นในแบบประเมิน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
2. การประเมินกระบวนการ คือ คะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้ด้านจิตสาธารณะของผู้เข้ารับการอบรม และคะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนของผู้เข้ารับการอบรมหลังการฝึกอบรม เพิ่มขึ้นจากก่อนการอบรม
3. การประเมินผลผลิต คือ คะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนของผู้เข้ารับการอบรมหลังการอบรม ผ่านไป 12 สัปดาห์

รายนามวิทยากร

1. รองศาสตราจารย์ ดร. นันทิยา น้อยจันทร์
คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. อาจารย์ ดร. กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์
รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. อาจารย์วีรพจน์ รัตนवार
อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้วิจัยนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้แบบประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 10)

ตาราง 10

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงหลักสูตรฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับความเหมาะสม
1. สภาพปัญหาและปรัชญาของหลักสูตรฝึกอบรม	3.6	0.89	มาก
2. หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม	3.8	0.83	มาก
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม	4.2	0.83	มาก
4. โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม	4.2	0.83	มาก
5. เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม	3.8	0.83	มาก
6. กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม	4.0	0.70	มาก
7. สื่อประกอบการฝึกอบรม	4.0	0.70	มาก
8. วัน/เวลา	4.0	1.00	มาก
9. สถานที่	3.8	0.83	มาก
10. จำนวนผู้เข้าอบรม	3.6	0.54	มาก
11. การวัดและการประเมินผล	4.2	0.83	มาก
12. แผนการอบรมหน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ			
12.1 สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.2	0.83	มาก
12.2 เนื้อหาการเรียนรู้	4.2	0.83	มาก
12.3 วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 1	4.4	0.89	มาก
12.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.2	0.83	มาก
12.5 ความเหมาะสมของวิทยากร	4.0	0.70	มาก
12.6 กำหนดการฝึกอบรม	4.0	0.70	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ ความเหมาะสม
12.7 รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	3.8	0.83	มาก
12.8 สื่อและอุปกรณ์	4.0	0.70	มาก
12.9 การวัดและการประเมินผล	4.0	0.70	มาก
13. แผนการอบรมหน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม			
13.1 สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.2	0.83	มาก
13.2 เนื้อหาการเรียนรู้	4.2	0.83	มาก
13.3 วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 2	3.8	0.83	มาก
13.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.0	0.70	มาก
13.5 ความเหมาะสมของวิทยากร	3.6	0.89	มาก
13.6 กำหนดการฝึกอบรม	4.2	0.83	มาก
13.7 รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	4.2	0.83	มาก
13.8 สื่อและอุปกรณ์	4.4	0.89	มาก
13.9 การวัดและการประเมินผล	4.4	0.89	มาก
14. แผนการอบรมหน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม			
14.1 สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.4	0.89	มาก
14.2 เนื้อหาการเรียนรู้	4.0	1.00	มาก
14.3 วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 3	4.2	0.83	มาก
14.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.4	0.89	มาก
14.5 ความเหมาะสมของวิทยากร	4.0	0.70	มาก
14.6 กำหนดการฝึกอบรม	4.2	0.83	มาก
14.7 รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	4.0	0.70	มาก
14.8 สื่อและอุปกรณ์	4.0	1.00	มาก
14.9 การวัดและการประเมินผล	4.0	1.00	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ ความเหมาะสม
15. แผนการอบรมหน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม			
15.1 สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.0	0.70	มาก
15.2 เนื้อหาการเรียนรู้	4.4	0.89	มาก
15.3 วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 4	4.2	0.83	มาก
15.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.0	0.70	มาก
15.5 ความเหมาะสมของวิทยากร	4.2	0.83	มาก
15.6 กำหนดการฝึกอบรม	4.0	0.70	มาก
15.7 รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	4.2	0.83	มาก
15.8 สื่อและอุปกรณ์	4.0	0.70	มาก
15.9 การวัดและการประเมินผล	4.2	0.83	มาก
16. แผนการอบรมหน่วยที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี			
16.1 สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.0	0.70	มาก
16.2 เนื้อหาการเรียนรู้	4.2	0.83	มาก
16.3 วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 5	3.8	0.83	มาก
16.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	3.8	0.83	มาก
16.5 ความเหมาะสมของวิทยากร	3.8	0.83	มาก
16.6 กำหนดการฝึกอบรม	3.6	0.89	มาก
16.7 รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	4.2	0.83	มาก
16.8 สื่อและอุปกรณ์	3.8	0.83	มาก
16.9 การวัดและการประเมินผล	4.2	0.83	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบ
 โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.60-4.40
 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.54-1.00 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ทุกองค์ประกอบ
 ของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมได้ค่าดัชนี-
ความสอดคล้องและการแปลความหมายค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังข้อมูลที่ปรากฏ
(ดูตาราง 11)

ตาราง 11

ค่าดัชนีความสอดคล้องและความหมายของดัชนีความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร
ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

รายการประเมิน	ดัชนี ความสอดคล้อง	ความหมาย
แผนการอบรมหน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ		
1. การคำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/องค์กร/สังคม	1.00	สอดคล้อง
2. การออกไปประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และซื่อสัตย์สุจริต	1.00	สอดคล้อง
3. การเก็บของที่เป็นของส่วนรวมเข้าที่	0.60	สอดคล้อง
4. การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ของสถานศึกษาหรือของสังคม	1.00	สอดคล้อง
5. การรักษาสาธารณสมบัติและทรัพยากร	0.80	สอดคล้อง
6. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง	1.00	สอดคล้อง
7. การคิดหาทางออกของปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และไม่ย่อท้อ	1.00	สอดคล้อง
8. ความทุ่มเท ตั้งใจ เพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ	0.80	สอดคล้อง
9. ความเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น	1.00	สอดคล้อง
แผนการอบรมหน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม		
1. ความกตัญญู	1.00	สอดคล้อง
2. การเชื่อมั่นในการทำความดีต้องได้ผลดีตอบสนอง	1.00	สอดคล้อง
3. การมีเมตตา	1.00	สอดคล้อง
4. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามครูอาจารย์ ผู้ปกครอง	0.80	สอดคล้อง
5. การคำนึงถึงผลที่ตามมาจากการกระทำ	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ดัชนี ความสอดคล้อง	ความหมาย
6. การรับฟังการอบรมสั่งสอนจากอาจารย์	0.80	สอดคล้อง
7. การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต	1.00	สอดคล้อง
8. การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม	0.80	สอดคล้อง
9. การแบ่งปันให้แก่ผู้อื่น	1.00	สอดคล้อง
10. การยึดมั่นและเห็นความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรม	1.00	สอดคล้อง
11. การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา แผนการอบรมหน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	0.80	สอดคล้อง
1. การรับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม	0.80	สอดคล้อง
2. สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคม เป็นตัวกำหนด ในการเข้าร่วมกิจกรรม	0.80	สอดคล้อง
3. มีการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามาในกรณี ฉุกเฉินด้วยความเต็มใจ	0.80	สอดคล้อง
4. การเผยแพร่ข่าวสารตามความคิดเห็นหรือทัศนคติ ที่เป็นระบบผ่านการกลั่นกรองด้วยหลักเหตุผล	1.00	สอดคล้อง
5. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก	1.00	สอดคล้อง
6. การใช้ความรู้ที่มีเป็นเครื่องมือในการป้องกัน แก้ไข และหาทางออกกับปัญหาของสังคม	0.80	สอดคล้อง
7. การช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	1.00	สอดคล้อง
8. มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์	0.80	สอดคล้อง

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ดัชนี ความสอดคล้อง	ความหมาย
แผนการอบรมหน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม		
1. จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีโดยอัตโนมัติ	1.00	สอดคล้อง
2. การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณี เป็นสิ่งที่พึงกระทำ	0.80	สอดคล้อง
3. การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งแรก ที่ต้องนึกถึงก่อนการกระทำใด ๆ	0.80	สอดคล้อง
4. ความมั่นใจในตนเองและแสดงออกทางพฤติกรรม ที่ถูกต้อง	0.80	สอดคล้อง
5. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน มีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	1.00	สอดคล้อง
แผนการอบรมหน่วยที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี		
1. การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ การลงมือทำอย่างตั้งใจ หน้าที่ของพลเมือง ที่พึงประสงค์	1.00	สอดคล้อง
2. การรู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองก่อนจะประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี	1.00	สอดคล้อง
3. ประโยชน์ของส่วนรวมคือสิ่งที่ทุกคนในสังคม ได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน	1.00	สอดคล้อง
4. การมีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดา มารดา ศิลปิน ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น	0.80	สอดคล้อง
5. การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมือง จากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ	1.00	สอดคล้อง
6. การรู้จักเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์ และฟื้นฟู ประเพณีประจำท้องถิ่น เป็นต้น	1.00	สอดคล้อง

จากตาราง 11 พบว่า ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น

การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปทดลองใช้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คือ การปรับสำนวนภาษาให้ชัดเจนในแต่ละหน่วยฝึกอบรม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ-สวนสุนันทา จำนวน 30 คน ระหว่างวันที่ 28-30 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 13 ชั่วโมง โดยให้มีการทดสอบและประเมินผล ดังนี้

ผลการประเมินจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนการอบรม (O_1) กับหลังการอบรม (O_2) โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน และผลการประเมินพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนก่อนการอบรม และหลังการอบรม ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 12)

ตาราง 12

ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับจิตสาธาณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา ก่อนการอบรม และหลังการอบรม

องค์ประกอบจิตสาธาณะ	N	ก่อนอบรม		หลังอบรม		t
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ด้านความรับผิดชอบ	30	7.57	2.47	9.50	.73	3.89**
2. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม	30	9.50	.73	9.57	.57	4.57**
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	30	7.37	2.22	9.63	.56	5.10**
4. ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม	30	9.30	.57	9.57	.54	4.77**
5. ด้านการเป็นพลเมืองดี	30	7.73	2.59	9.80	.49	4.25**

** $p < .01$

จากตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับจิตสาธาณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธาณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรม

องค์ประกอบจิตสาธาณะ	N	ก่อนอบรม		หลังอบรม		t
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ด้านความรับผิดชอบ	30	3.52	.10	4.53	.07	24.72**
2. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม	30	3.57	.10	4.49	.08	26.67**
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	30	3.61	.07	4.52	.06	48.44**
4. ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม	30	3.50	.05	4.49	.10	16.86**
5. ด้านการเป็นพลเมืองดี	30	3.54	.10	4.58	.11	21.37**

** $p < .01$

จากตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรม

องค์ประกอบจิตสาธารณะ	N	ก่อนอบรม		หลังอบรม		t
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ด้านความรับผิดชอบ	30	3.93	.09	4.54	.06	12.09**
2. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม	30	3.47	.14	4.51	.09	10.96**
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม						
ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	30	3.49	.06	4.22	.06	18.91**
4. ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม	30	4.03	.07	4.45	.10	6.86**
5. ด้านการเป็นพลเมืองดี	30	4.01	.07	4.52	.09	7.99**

** $p < .01$

จากตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 15

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการอบรมของผู้เข้ารับการอบรม

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม			
1. เนื้อหาในหน่วยการอบรมสอดคล้องกับหน่วยการอบรม	4.57	.504	มากที่สุด
2. หน่วยการอบรมมีเนื้อหาที่เหมาะสม	4.57	.504	มากที่สุด
3. การจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.63	.490	มากที่สุด
4. เนื้อหาครอบคลุมกับหน่วยการอบรม	4.70	.466	มากที่สุด
5. เนื้อหาในหน่วยการอบรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้	4.73	.450	มากที่สุด
6. เนื้อหาในหน่วยการอบรมมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้	4.77	.430	มากที่สุด
ด้านวิทยากร			
1. ความรู้ ความชำนาญ ในการถ่ายทอดความรู้	4.73	.450	มากที่สุด
2. ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจง่าย	4.60	.498	มากที่สุด
3. การบรรยายสอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการอบรม	4.60	.498	มากที่สุด
4. การใช้ภาษาเหมาะกับระดับผู้อบรม	4.60	.498	มากที่สุด
5. มีน้ำเสียงชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย	4.67	.479	มากที่สุด
6. ให้คำปรึกษา แนะนำผู้อบรมในการเรียนได้ทั่วถึง	4.67	.479	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมและวิธีการสอน			
1. สอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการอบรม	4.57	.504	มากที่สุด
2. ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	4.57	.504	มากที่สุด
3. กระตุ้นให้ผู้อบรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน	4.43	.626	มาก
4. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้	4.40	.621	มาก
5. ผู้อบรมมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.33	.661	มาก
6. ผู้เข้าอบรมสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับ	4.50	.509	มากที่สุด

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรม			
1. ครอบคลุมเนื้อหาในหน่วยการอบรม	4.67	.479	มากที่สุด
2. การเรียงลำดับเนื้อหาต่อความเข้าใจ	4.63	.490	มากที่สุด
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย	4.57	.504	มากที่สุด
4. มีความเหมาะสมกับระดับของผู้อบรม	4.67	.479	มากที่สุด
5. มีความชัดเจนและเหมาะสม	4.57	.504	มากที่สุด
ด้านสถานที่และระยะเวลาการฝึกอบรม			
1. มีความสะอาดไม่คับแคบ	4.67	.479	มากที่สุด
2. มีแสงสว่างเพียงพอ	4.73	.450	มากที่สุด
3. มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.60	.498	มากที่สุด
4. มีความเหมาะสมต่อการอบรม	4.63	.490	มากที่สุด
5. ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.43	.504	มาก
การวัดและการประเมินผล			
1. วิธีการวัดประเมินผลมีความเหมาะสม	4.43	.504	มาก
2. การวัดและการประเมินก่อนการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.73	.449	มากที่สุด
3. การวัดและการประเมินหลังการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.70	.466	มากที่สุด
4. เกณฑ์ในการประเมินมีความเหมาะสม	4.70	.466	มากที่สุด

จากตาราง 15 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม
อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกประเด็น

ตาราง 16

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน
ของนักศึกษาหลังการอบรมสิ้นสุดกับหลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์

องค์ประกอบจิตสาธารณะ	N	หลังอบรม		หลังอบรมผ่านไป		t
		สิ้นสุด		12 สัปดาห์		
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ด้านความรับผิดชอบ	30	4.53	.07	4.87	.02	8.62**
2. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม	30	4.49	.08	4.86	.03	13.51**
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม						
ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	30	4.52	.06	4.83	.07	10.78**
4. ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม	30	4.49	.10	4.82	.06	8.05**
5. ด้านการเป็นพลเมืองดี	30	4.58	.11	4.82	.03	4.59**

** $p < .01$

จากตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา หลังการอบรมผ่านไปแล้ว 12 สัปดาห์สูงกว่าหลังการอบรมสิ้นสุดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั่นคือ หลักสูตรฝึกอบรมทำให้จิตสาธารณะของนักศึกษามีความคงทน

ตาราง 17

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน
ของนักศึกษา หลังการอบรมสิ้นสุดกับหลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์

องค์ประกอบจิตสาธารณะ	N	หลังอบรม		หลังอบรมผ่านไป		t
		สิ้นสุด		12 สัปดาห์		
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ด้านความรับผิดชอบ	30	4.54	.06	4.93	.03	12.48**
2. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม	30	4.51	.09	4.92	.07	6.26**

ตาราง 17 (ต่อ)

องค์ประกอบจิตสาธารณะ	N	หลังอบรม		หลังอบรมผ่านไป		t
		สิ้นสุด		12 สัปดาห์		
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม						
ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	30	4.22	.06	4.87	.05	18.68**
4. ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม	30	4.45	.10	4.93	.06	6.93**
5. ด้านการเป็นพลเมืองดี	30	4.52	.09	4.87	.06	7.25**

** $p < .01$

จากตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา หลังการอบรมผ่านไปแล้ว 12 สัปดาห์สูงกว่า หลังการอบรมสิ้นสุดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั่นคือ หลักสูตรฝึกอบรมทำให้จิตสาธารณะของนักศึกษา มีความคงทน

สรุป หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในบทที่ 3 ขั้นตอนที่ 3 ข้อ 15

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ (3) ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวัดซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 50 ข้อ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis--CFA)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 จากนั้นแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้น คือ (1) การสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและปรัชญา กำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ คัดเลือกเนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม วางแผนการวัดและประเมินผล (2) การประเมินโครงสร้างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพหลักสูตร พิจารณาทั้งความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงสร้างหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้

ในการประเมิน คือ แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จากนั้นนำมาวิเคราะห์
หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเหมาะสม และค่าดัชนีความสอดคล้อง

(3) ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความสอดคล้องของของแบบประเมินความพึงพอใจ
ของผู้เข้ารับการอบรม และแบบประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับ
พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง
และ (4) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน นำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย
ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการประเมินโดยการนำหลักสูตร
ฝึกอบรมไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
จำนวน 30 คน โดยใช้ระยะเวลา 13 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 28-30 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมในการใช้หลักสูตร
แบบแบบวัดความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของกลุ่มตัวอย่าง และแบบประเมิน
ความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน
ของนักศึกษา

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังกล่าว สามารถสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล
และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มี 5 องค์ประกอบ ยืนยันตามทฤษฎี ได้แก่

ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคม ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม และด้านการเป็นพลเมืองดี

2. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่า ทุกองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ผู้วิจัยปรับปรุงสำนวนภาษาให้ชัดเจนในแต่ละหน่วยการอบรมก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ผู้เชี่ยวชาญเห็นตรงกันว่าแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมและแบบประเมิน ความคิดเห็นของผู้ปกครองและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษามีค่าสอดคล้องกัน สามารถนำแบบสอบถามไปใช้ประเมินในหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวได้ ส่วนแบบวัดความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน พบว่า ระดับความยากง่ายรายข้อเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อเฉลี่ยเท่ากับ 1.52 และค่าความเชื่อมั่นมีระดับคะแนนเฉลี่ย 0.953

3. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย

3.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.40-4.77 อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกประเด็น

3.5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ สูงกว่า

หลังการอบรมสิ้นสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ หลักสูตรฝึกอบรมทำให้จิตสาธารณะของนักศึกษามีความคงทน

3.6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา พบว่า หลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ สูงกว่าหลังการอบรมสิ้นสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ หลักสูตรฝึกอบรมทำให้จิตสาธารณะของนักศึกษามีความคงทน

การอภิปรายผล

การศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากการวิเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis--CFA) พบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นในหลักสูตรควรได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มความรู้และเจตคติให้กับผู้เข้ารับการอบรม คือ

1. ด้านความรับผิดชอบ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนรู้จักการพิจารณาตนเอง เป็นจุดเริ่มต้นในลำดับแรก ๆ ที่จะนำพาและบ่มเพาะนิสัยอื่น ๆ ในทางที่ดีและประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านของหน้าที่การงานหรือการประกอบอาชีพ และชีวิต อีกทั้งยังเป็นเครื่องผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนเอง การส่งเสริมเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศให้มีความรับผิดชอบด้วยกระบวนการทางการศึกษาผ่านบุคคล ผู้ซึ่งในอนาคตจะเป็นผู้ที่ให้ความรู้และเผยแพร่คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบที่เป็นคุณสมบัติของพลเมืองที่พึงประสงค์ ทำให้ลดปัญหาและเพิ่มความสุขให้เกิดขึ้นได้ในสังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, หน้า 20) สุทธิวรรณ เปี่ยมพินาน และสุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์ (2561) และอ้อมใจ วงษ์มณฑา (2553) ที่กล่าวว่า ความรับผิดชอบ

เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้กับบุคคลทุกระดับในสังคมเริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม เริ่มจากการที่ทุกคนคำนึงถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่น โดยถือว่าเป็นหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ การเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยสถานการณ์ปัญหาในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาได้ โดยความรับผิดชอบ จะประกอบไปด้วย เจตคติ คือ การรับผิดชอบต่อผู้อื่น การเคารพสิทธิส่วนบุคคล การเคารพ ต่อระเบียบ การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม คือ เป็นผู้ใช้ทรัพย์สินส่วนรวมอย่างประหยัดและรู้คุณค่า ช่วยเหลือ แบ่งปัน มีส่วนร่วม กับกิจกรรมของสังคมด้วยความเต็มใจ สมควรใจ เสียสละ กระทำการใด ๆ จากใจและไม่หวัง สิ่งตอบแทน มุ่งมั่นที่จะพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์และคำนึงถึงความเจริญ-ก้าวหน้าแก่ตนเอง สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ชูติมา ไชยสิทธิ์ (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อน โรงเรียน และชุมชน ของบุคคลที่มีความแตกต่างกันด้านปัจจัยภายนอกนั้น ความรับผิดชอบต่อสังคมไม่มีความแตกต่างกัน และการศึกษา ของ สุรางคณา ฌ นคร (2555) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเชื่อมร้อยจิตสำนึกสาธารณะ ขององค์กรภาคธุรกิจกับภาคประชาชน ผลการศึกษาพบว่า มีความเข้าใจว่า จิตสาธารณะ เป็นเรื่องที่มีนัยเดียวกับความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การรู้สึกรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ที่ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลและทำประโยชน์ และช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน สอดคล้องกับการศึกษาของ Crawford and Novak (2012) ศึกษาเรื่อง “The Effects of Public Self-Consciousness and Embarrassability on College Student Drinking: Evidence in Support of a Protective Self-Presentational Model” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักศึกษา ที่มีจิตสำนึกสาธารณะอยู่ในระดับสูงเชื่อว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการดื่ม เพื่อเข้าสังคมเท่านั้น ต่างกันกับนักศึกษาที่มีจิตสาธารณะต่ำ จะไม่มีความรู้สึกละอายใจ และมีแนวโน้มในการละเมิดสิทธิของตนเองและผู้อื่นในสังคม

2. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม จากการศึกษาพบว่า สถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน เกิดความเสื่อมถอยอย่างชัดเจน และกำลังจะแผ่ขยายวงกว้างออกไปปัญหาด้านวิกฤตเศรษฐกิจ รวมถึงความการขาดซึ่งคุณธรรมจริยธรรมในระดับนักการเมือง ข้าราชการ และสาขางาน

การอาชีพอื่น ๆ เริ่มเห็นเป็นภาพชัดเจน เช่น การทุจริตคอร์ปชั่น การก่ออาชญากรรม การเสพและการค้ายาเสพติด ตลอดจนการแต่งตัวล่อแหลม การทะเลาะวิวาท การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือแม้กระทั่งการขายบริการทางเพศ สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบโดยตรงกับเยาวชนนำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ อีกหลากหลาย ทั้งนี้ กล่าวกันว่าเป็นผลอันเนื่องมาจากการขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่ไม่สามารถกระทำการได้โดยถาวร การขาดคุณธรรมจริยธรรม เสมือนการขาดการประมวลผลทางพฤติกรรมที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจ ก่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ไม่ดีทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม คุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ สอดคล้องกับที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพของการพัฒนาเยาวชนไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีความรู้ควบคู่กับสติปัญญาที่มีคุณธรรมจริยธรรมสอดแทรก เพื่อดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดของ กรรยา พรธนา (2559), พระไพศาล วิสาโล (2551) และวิทย์พัฒน์ สีหา (2561) ที่กล่าวว่า จิตสาธารณะไม่ได้มีแค่ความหมายแค่การช่วยเหลือคนที่ได้รับความเดือดร้อน แต่ยังรวมถึง การการปฏิรูปสังคมหรือช่วยให้สังคมดีขึ้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความเกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมที่ต้องได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังจนสามารถยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ Warburton and Terry (2000) ศึกษาเรื่อง “Volunteer Decision Making by Older People: A Test of a Revised Theory of Planned Behavior” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านจริยธรรมสามารถทำนายเจตนาของบุคคลในอาสาสมัครได้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมการคล้อยตามหรือการรับรู้ที่ดีในด้านจริยธรรมว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ส่งผลต่อการอาสาสมัคร และการศึกษาของ นันทรัตน์ ปรีดิธรรม (2553) ศึกษาเรื่อง การศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับการศึกษาศึกษาเรื่อง การศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับการศึกษาศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของจิตอาสา มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การช่วยเหลือผู้อื่น (2) การเสียสละต่อสังคม และ (3) มุ่งมั่นพัฒนาสังคม โดยปัจจัยภายใน คือ ทศนคติเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนทางสังคมจากคนในครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และเพื่อน อยู่ในระดับมาก เช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นางลักษณีย์ เขียนงาม และสมพร เมธีวัฒนากุล (2553)

ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย” ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการพัฒนาจิตสาธารณะอยู่ในระดับดี และมีแนวทางปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม ด้านจิตสาธารณะให้นักศึกษา ต้องเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้น ในการพัฒนาคน เนื่องด้วยถ้าทุกครอบครัวช่วยเหลือหลอหลอมให้เด็กเป็นคนดีมี จิตเอื้ออาทร เอื้อเพื่อพ่อแม่ มีเมตตาแก่บุคคลอื่น โดยมีแบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่ เด็กจะกลายเป็นบุคคล ที่มีการพัฒนาจิตสาธารณะได้

3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จากการศึกษาพบว่าเป็น การแสดงพฤติกรรมในการร่วมมือกันทำประโยชน์เพื่อให้สังคมที่อยู่ร่วมกันดีขึ้น ดำรงไปในทิศทางที่ดีอย่างยั่งยืน โดยอาศัยความเข้าใจที่ดีต่อกันและพร้อมที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงจากความต้องการของตนเองเป็นหลักมาเป็นความต้องการที่จะทำเพื่อส่วนรวม เพื่อให้สมาชิกทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน การก้าวข้ามความเป็น ตัวเองเพื่อทำความรู้จักกับผู้อื่นด้วยจิตที่ปรารถนาต่อกันจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีอย่างมี ประสิทธิภาพ จากกลุ่มเล็กกระจายไปในระดับสังคมและประเทศชาติ การร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นหรือการช่วยกันแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง จะทำให้ช่วยลดปัญหา อีกทั้งยังสร้างระบบของสังคมให้แข็งแกร่ง ขึ้นในทุกด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด อนุพนธ์ คำปัน และคนอื่น ๆ (2558) และ Clark (1999) ที่กล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคม ทำให้เกิดทักษะและความเข้าใจในการมีส่วนร่วม สร้างสรรค์ และพัฒนา สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่ใช่เพียงแต่การบริจาคทรัพย์สินหรือแรงกาย แต่ต้องเป็น ผู้มีความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ และด้วยความตั้งใจ จนสำเร็จ การพัฒนาทักษะความรู้ การมีส่วนร่วมใจในกิจกรรมต่างๆ ในสังคม เช่น ต่อนโยบาย การปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจหรือจัดทำนโยบาย การสร้างความร่วมมือ ประนีประนอม และหาทางออกของปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อจัดการกับความขัดแย้งต่าง ๆ เป็นต้น สอดคล้อง กับการศึกษาของ เบญจวรรณ รอดแก้ว (2553) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จากการทำโครงการกิจกรรมพัฒนาสังคม” ผลการศึกษาพบว่า หลังการดำเนินโครงการพัฒนาสังคมนักศึกษามีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนดำเนินโครงการ และนักศึกษารู้สึกภูมิใจในผลงานที่มีส่วนช่วยเหลือและพัฒนามหาวิทยาลัย และอยากทำ

สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Smith (1990) ศึกษาเรื่อง “Characteristics of Effective School Systems in Georgia” ผลการศึกษาพบว่า ในการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับคะแนนที่ใช้แบบพัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือ (1) การพัฒนาความเป็นอิสระทางด้านวิชาการ (2) ความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย และ (3) การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดยการพัฒนาด้านความเป็นอิสระทางด้านวิชาการเพิ่มสูงขึ้นเมื่อระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสูงขึ้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการสร้างเป้าหมายทางด้านการศึกษาและการสร้างอาชีพ และมีความสัมพันธ์ทางลบในนักศึกษาบางคน เช่น นักศึกษาชายที่มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง C-B สะท้อนให้เห็นถึงความรู้และทักษะ มีความจำเป็นในการพัฒนาหรือสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมที่ตั้งขึ้น

4. ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม จากการศึกษาพบว่า สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลต่อสภาพจิตใจของสมาชิกในสังคมอย่างยิ่ง เนื่องด้วยสมาชิกในสังคมต้องเอาตัวรอด และแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างความสมบูรณ์ในการดำเนินชีวิตของตนเอง เช่น การมุ่งแสวงหาวัตถุม่าเป็นองค์ประกอบในการดำเนินชีวิต การรีบเร่งเพื่อให้ได้มา ซึ่งการบริโภคนิยมที่ตนเองต้องการ หรือการที่จิตเป็นตัวของตัวเองสูงมากจนเกินไป ยึดติดอยู่กับเทคโนโลยีว่าสิ่งเหล่านั้นสามารถเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตทุก ๆ ด้าน ทำให้เกิดภาวะของการขาดการสร้างคุณภาพชีวิตให้กับตนเอง สภาพจิตใจของสมาชิกในสังคม ได้ส่งผลกระทบในทางลบอยู่ด้วยกันหลายประการ โดยที่ผลกระทบทางลบในเรื่องของการขาดแคลนทรัพยากรทางธรรมชาติ การถดถอยในอัตลักษณ์และวัฒนธรรม สืบเนื่องทำให้สภาพสังคมอ่อนแอ เริ่มเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมเทคโนโลยีและดำรงสถานะในสังคมจากการวัดตรงวัตถุ การมุ่งแสวงหาทรัพย์มาตอบสนองความสมบูรณ์ในชีวิตของตนเอง อย่างไม่มีขอบเขต ทำให้หน้าที่ต่าง ๆ ที่สมาชิกของสังคมควรที่จะพึงกระทำถูกละเลยไป ความจำเป็นในการพัฒนาจิตให้แสดงออกถึงพฤติกรรมการพัฒนาตนเองจึงเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาอย่างทันทั่วทั้งที่ เนื่องด้วยหากสมาชิกในสังคมมีการพัฒนาตนเองทางด้านจิตใจ ได้อย่างดีและประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะส่งผลถึงการกระทำที่พึงประสงค์ทางพฤติกรรม โดยอัตโนมัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุดารัตน์ พิมลรัตน์การต์ (2560), Bloom (1956), Kohlberg (1976) และ Piaget (1960; 1969) ที่ได้กล่าวว่า สังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จึงเน้นความเป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึก จิตสำนึกเป็นการพัฒนา

ทางด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม และเกิดเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ต่าง ๆ ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน สถานที่ทั้งในและนอกสถานศึกษา พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีความแตกต่างกันออกไป และเกิดขึ้นจากองค์ประกอบหลายประการ ทั้งในด้านความสนใจ ใส่ใจ ความชอบ ทักษะคิด เป็นต้น โดยที่พฤติกรรมด้านจิตพิสัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 พฤติกรรม คือ (1) การรับรู้ คือ การรับรู้ต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่าง ๆ (2) การตอบสนอง คือ การตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสถานการณ์นั้นด้วยความรู้สึกรับชอบ เต็มใจ และพอใจ (3) การสร้างคุณค่า คือ การแสดงออกและรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น การยอมรับ การชื่นชม การเคารพนับถือ (4) การจัดระบบ คือ การจัดคุณค่าต่อสิ่งที่ยึดถือให้มีระบบและมีความสัมพันธ์กันอย่างสำคัญ และ (5) การสร้างลักษณะนิสัย คือ เมื่อจัดระบบของคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่เรียบร้อยแล้ว ก็ยึดสิ่งที่มีคุณค่านั้นให้เป็นลักษณะนิสัยประจำตัว จิตสำนึกนั้นเกิดได้ตามลำดับขั้นของสติปัญญาตั้งแต่ในวัยเด็กถึงวัยผู้ใหญ่ การแสดงออกของพฤติกรรมมาจากเหตุผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นผู้กำหนด สามารถแบ่งออกได้ดังนี้ (1) วัยเด็ก อยู่ในระดับที่ถูกปลูกฝังว่าพฤติกรรมใดดีและไม่ดี โดยแสดงออกได้ให้รู้ได้โดยการชมเชย การลงโทษ ถือเป็นการได้รับสิ่งตอบแทนเพื่อให้รำลึกถึงการกระทำ (2) วัยรุ่น อยู่ในระดับที่คำนึงถึงเหตุผลของค่านิยมจากสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น ครอบครัว สังคม จะสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เป็นค่านิยมของสังคมกำหนดขึ้น และ (3) วัยผู้ใหญ่ อยู่ในระดับที่สามารถแยกหลักของเหตุและผลได้ ว่าค่านิยมทางจริยธรรมนั้นเป็นที่ยอมรับของประชาคมหรือในสังคม เช่น การเมตตาอย่างจริงใจ การอาสาเมื่อยามเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีชา คำมาดี และประสพชัย พสุนนท์ (2558) ศึกษาเรื่อง *มูลเหตุจูงใจในการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา* ในจังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะ โดยด้านที่เหมาะสมในการนำมาพิจารณาให้เกิดจิตสาธารณะ คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ Shigetomi (2007) ศึกษาเรื่อง *Publicness and Taken-for-Granted Knowledge: A Case Study of Communal Land Formation in Rural Thailand* ผลการศึกษาพบว่า การขาดจิตสำนึกสาธารณะเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาชีวิตประจำวันของคนในสังคมไทย การแสดงออก

พฤติกรรมด้านความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ประจำวันของคนในสังคมไทยจะเกิดขึ้น ต่อเมื่อมีการนำเอาความรู้ที่มีมาใช้ในการชุมชน ซึ่งจะต้องมีเหตุผลสอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีตประเพณี และความต้องการของคนในชุมชน

5. ด้านความเป็นพลเมืองดี จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีผลโดยตรงกับสังคมไทย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเอกลักษณ์ที่ดั้งเดิมและให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมมากกว่าจิตใจจนเสียความสมดุล และเผชิญกับความถดถอยทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน เกิดปัญหาความคิดที่แตกต่างทางการเมืองหรือแม้กระทั่งการแย่งชิงทรัพยากรที่เป็นของส่วนรวมนำมาเป็นของตนเอง เกิดความไม่รู้จักการยับยั้งชั่งใจ และมีพฤติกรรมเลียนแบบไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวหรือผู้เลี้ยงดู ขาดการใช้หลักเหตุผล ขาดความเอื้ออาทร แบ่งปัน สิ่งเหล่านี้ส่งผลโดยตรงกับการพัฒนาสมาชิกของสังคมที่จะเป็นกำลังของชาติ ในอนาคตและขาดซึ่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เมื่อพิจารณาจากปัญหาข้างต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาความเป็นพลเมืองของสมาชิกในสังคมอย่างเร่งด่วน เนื่องด้วยสมาชิกในสังคมมีหน้าที่เป็นพลเมืองดีของชาติเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ พลเมืองดีจะนำพาประเทศและตนเองไปสู่สิ่งที่ประสบความสำเร็จในทุกด้าน มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ร่วมกันทุกองคาพยพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556) และการศึกษาของ ภัทรภร สีทองดี (2559) ที่สรุปว่า การพัฒนาพลเมืองนั้นเป็นสิ่งที่พึงประสงค์อย่างยิ่งที่พลเมืองทุกคนต้องปฏิบัติ เนื่องจากพลเมืองทุกคนในประเทศจะได้รับประโยชน์โดยตรงจากการดำเนินชีวิตที่มีปัจจัยที่ดีต่าง ๆ มาประกอบ เช่น การมีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นหลักในการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาที่สังคมตั้งขึ้น ทำให้เกิดระเบียบและความสงบเรียบร้อย ทั้งหมดอยู่บนพื้นฐานของความรู้และทักษะความคิดที่สร้างสรรค์และเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมกันนี้ ยังเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ผ่านพ้นไปได้อย่างประนีประนอมและเข้าใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในสังคม ทั้งหมดคือ ภูมิคุ้มกันที่ดีและมีประโยชน์ยิ่งต่อพลเมืองทุกคน สามารถสร้างความเข้มแข็ง มั่นคง และเจริญงอกงามกับประเทศชาติ ในด้านของเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และวัฒนธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ Pardun-Johannsen (2004) ศึกษาเรื่อง

“Social Issue Drama and Its Impact on the Social Consciousness of Preadolescent School Children” ผลการศึกษาพบว่า การใช้ละครรูปแบบต่าง ๆ สามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในลักษณะของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเคลื่อนไหวสู่ปฏิบัติการทางสังคมในการรับรู้ซึ่งการเป็นพลเมืองของตนเองในอนาคตได้จริง

การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการร่างหลักสูตร ได้ร่างหลักสูตรจำลอง ประกอบด้วย สภาพปัญหาและปรัชญา กำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ เนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จากผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ สำหรับกระบวนการสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor et al. (1981, pp. 30-34) มาใช้ ด้วยเหตุที่ว่า การพัฒนาหลักสูตรนี้เป็นเชิงระบบที่มีขั้นตอนสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต โดยกำหนดขอบเขตของเป้าหมายไว้ 4 ประการ คือ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม และทักษะการเรียนรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน

ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตร เป็นการตัดสินใจโดยใช้เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต พร้อมทั้งพิจารณาข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ เช่น ธรรมชาติของวิชา ความสนใจของผู้เรียน และสังคม

ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำวิธีสอนต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบไว้ไปปฏิบัติวิธีการสอน รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ที่นำไปใช้ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอน

ขั้นที่ 4 การประเมินหลักสูตร ผู้สอนจะต้องเลือกใช้วิธีประเมินผลแบบต่าง ๆ เพื่อบอกความก้าวหน้าของผู้เรียน รวมทั้งประสิทธิภาพการสอน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

สอดคล้องกับแนวคิดของ นิรมล ศตวุฒิ (2553) ที่กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรระดับใดก็ตาม จะต้องกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ (1) หลักการ เป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตรนั้น (2) จุดมุ่งหมาย แสดงความคาดหวังของสูตรว่าผู้เรียนจบหลักสูตรนี้แล้วจะมีความสามารถและคุณลักษณะอย่างไร (3) จุดประสงค์ของกลุ่มวิชาและรายวิชา ระบุเฉพาะเจาะจงถึงคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อเรียนจบแต่ละกลุ่มวิชาและแต่ละรายวิชา (4) โครงสร้างของหลักสูตรแสดงภาพรวมของหลักสูตรว่าจัดเนื้อหาและประสบการณ์ของหลักสูตรในลักษณะใดหรือรูปแบบใด (5) เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย ขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับจากการได้ลงมือทำหรือปฏิบัติ และ (6) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนว่า ความมุ่งหมายนั้นต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงแต่ละวิชา ซึ่งเป็นสาระความรู้และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการแปลงวัตถุประสงค์หลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดด้วยวิธีสอนหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย และการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งทำให้แนวคิดพื้นฐานและหลักการของหลักสูตรที่ชัดเจน สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของหลักสูตร นอกจากนี้ มีการนำแนวคิดการปรับการดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 โดยมีวิธีการดำเนินงานศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (สภาพปัญหาและปรัชญาของหลักสูตร) ที่ได้จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมโดยยึดตามข้อมูลพื้นฐาน (สภาพปัญหาและปรัชญาของหลักสูตร) จากข้อที่ 1 กำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักศึกษาควรจะได้รับให้สอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ และข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากข้อที่ 1 และข้อที่ 2 จัดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับเนื้อหา หลักการ และวัตถุประสงค์ วางแผน การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้การประเมินผล

การฝึกอบรมตามมิติของจิตสาธารณะต่าง ๆ ที่อยู่ในกรอบแนวคิดการวิจัย และประเมิน
 โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นการประเมินก่อนการนำไปทดลองใช้
 เพื่อศึกษาข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นกระบวนการวัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ พิจารณา
 ตัดสิน และให้คุณค่าความมีประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยการประเมินทั้งด้านความสอดคล้อง
 ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรตั้งแต่ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ขณะใช้ และการเปรียบเทียบ
 ผลการใช้หลักสูตรว่า บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนี้

1. การประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างหลักสูตรเพื่อที่จะพิจารณาว่า
 องค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรม
 การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล มีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่
 พบว่า มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน
 และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้โครงร่างหลักสูตรที่สมบูรณ์ก่อนนำไป
 ทดลองใช้ต่อไป

2. การประเมินโดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินว่า
 สามารถนำไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงไร ได้ผลเพียงไร โดยการนำรูปแบบการประเมิน
 ของ Stake (1967) มาเป็นแนวทาง เนื่องจากมุ่งเน้นการตัดสินคุณค่าตามเกณฑ์หรือมาตรฐาน
 กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงาน หรือองค์กรวิชาชีพ แนวทางการประเมินจะประกอบด้วย
 2 ส่วน ได้แก่ (1) การบรรยาย สามารถบรรยายตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น
 ความถนัด สภาพแวดล้อม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์ของรายวิชาต่าง ๆ
 และประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน
 เช่น วิธีสอน สื่อ บุคลิกภาพของครู คุณลักษณะของผู้เรียน เป็นต้น และ (2) การตัดสิน
 เป็นการตัดสินเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินว่าส่วนใดที่ดี
 ส่วนใดที่ไม่ดี หรือมีจุดเด่นและจุดด้อยจุดใด เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาข้อมูล
 ที่ได้จาก การบรรยายเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

การประเมินตามแนวคิดของ Stake (1967) จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่ง
 และวิธีการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบรรยายและการตัดสิน ลักษณะของข้อมูลแบ่งออกเป็น

3 ประเภท ดังนี้ (1) สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น เป็นเงื่อนไขที่มีอยู่ก่อนที่จะส่งผลต่อผลิต เป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนการใช้หลักสูตร เช่น นักเรียน คุณลักษณะของครู หลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สถานศึกษา ชุมชน เป็นต้น (2) กระบวนการ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นช่วงการใช้หลักสูตร ครอบคลุมปฏิบัติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ผู้ปกครองกับครู ผู้บริหารกับครู ผู้บริหารกับนักเรียน เป็นต้น และ (3) ผลผลิต เป็นผลจากการใช้หลักสูตรหรือหลังจากที่มีการเรียนการสอนไปแล้ว เช่น ความรู้ความสามารถของนักเรียน เจตคติของนักเรียน ตลอดจนผลกระทบจากการสอนของครู ผู้บริหาร การเสื่อมสภาพของวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Stake (1967) มีการกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินที่ชัดเจน และการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการบรรยายหรืออธิบายและการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลักได้แก่ สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต และพิจารณาถึงสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้น มาตรฐานและการตัดสินใจ

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นี้ เป็นกระบวนการวัด วิเคราะห์ พิจารณาตัดสินคุณค่าความมีประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยการประเมินทั้งความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรตั้งแต่ก่อนการนำไปใช้ ขณะใช้ และเปรียบเทียบผลการใช้หลักสูตรว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนี้

1. การประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อที่จะพิจารณาว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น สภาพปัญหาและปรัชญา กำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ เนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันหรือไม่ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่สมบูรณ์ก่อนการนำไปทดลองใช้ต่อไป ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Beauchamp (1981, pp. 145-149) ที่มีจุดเด่นในการพัฒนาหลักสูตรเชิงระบบ (model of curriculum system) คือ วิเคราะห์ตัวป้อนเข้าของระบบหลักสูตร โดยพิจารณาถึงพื้นฐานของการศึกษาลักษณะของชุมชน ลักษณะและบุคลิกภาพของบุคคล รวมทั้งยังได้วิเคราะห์หลักสูตรที่มีอยู่ ความรู้ของมนุษย์

และเนื้อหาวิชาแต่ละวิชา คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม และความสนใจของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มากำหนดขอบเขตในการทำหลักสูตร เลือกบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เลือกลำดับการดำเนินงานและวิธีการดำเนินงาน โดยเลือกวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เลือกรูปแบบของหลักสูตร วางแผนและเขียนหลักสูตร จัดวิธีการในการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนวิธีการประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร สำหรับด้านผลผลิตนั้น จะได้หลักสูตรที่ประกอบด้วย เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น โดยอาศัยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ช่วยกันสร้างขึ้นมา มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และได้ข้อคิดเห็นในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

2. การประเมินโดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินว่าสามารถนำมาปฏิบัติได้มากน้อยเพียงไร ได้ผลเพียงไร เป็นการประเมินผลผลิตของหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อตรวจสอบดูว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ฝึกอบรมหรือไม่ เพียงใด โดยการนำรูปแบบการประเมินของ Stake (1967) มาเป็นแนวทางในการประเมิน โดยที่รูปแบบของการประเมินนี้เป็นรูปแบบการประเมินที่มีกระบวนการที่เกี่ยวกับการบรรยาย และตัดสินคุณค่าของหลักสูตร หรือเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ จุดมุ่งหมายของการประเมินมี 2 ประการ คือ เพื่อต้องการได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาบรรยายเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น และเพื่อต้องการที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตร โดยวิธีการประเมินได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ เมตริกซ์บรรยาย (description matrix) และเมตริกซ์การตัดสินคุณค่า (judgment matrix) และก่อนที่จะบรรยายหรือตัดสินคุณค่าของหลักสูตรใด ผู้ประเมินควรทำการวิเคราะห์หลักการและเหตุผลของหลักสูตรนั้น ๆ ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแท้จริง เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมาย และวิธีการเก็บข้อมูลมีหลายวิธี ข้อมูลที่ต้องการ คือ ข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อการอธิบาย และการตัดสินใจตามรูปแบบประเมินสามารถจำแนกสิ่งที่จะต้องพิจารณาในการประเมินออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) สิ่งนำหรือปัจจัยเบื้องต้น (antecedent) คือ สภาพเงื่อนไขหรือปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินหลักสูตร (2) กระบวนการหรือการปฏิบัติ (transaction) คือ กิจกรรมดำเนินตามกิจกรรมที่กำหนดพฤติกรรมระหว่างบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับอาจารย์ นักเรียนกับนักเรียน เป็นต้น และ (3) ผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงาน (outcome) คือ ผลผลิตที่ได้จากหลักสูตร ประกอบกับรูปแบบการประเมินของ Stake (1967) นั้นมีความสอดคล้อง

กับการศึกษาของ มาเรียม นิลพันธุ์ และคนอื่น ๆ (2556) ศึกษาเรื่อง การประเมิน โครงการพัฒนาครูภาษาอังกฤษ ของสถาบันภาษาอังกฤษ ตามโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมูลนิธิเทมาเล็ค และ SEAMEO RELC ประเทศสิงคโปร์ ที่ได้นำเอาแนวคิดของ Stake (1967) มาใช้ เนื่องจากการประเมินในโครงการจะเก็บข้อมูลจากแหล่งหรือวิธีการต่าง ๆ ที่แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น โดยให้บุคคลในหลายภาคส่วนมีความเกี่ยวข้องในการประเมินโครงการด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมในการดำเนินโครงการและประเมินผล (2) กระบวนการ โดยการวัดด้านการสอนและสมรรถนะเปรียบเทียบก่อนและหลังจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และ (3) ผลผลิต เป็นวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษจากความคิดเห็นของนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นผู้ประเมินครูผู้สอน เห็นได้ว่า การรูปแบบการประเมินของ Stake (1967) นั้น เป็นการมุ่งเน้นการตัดสินคุณค่าตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหน่วยงาน หรือองค์กรวิชาชีพ โดยมีการกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินที่ชัดเจน และการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการบรรยายหรืออธิบายและตัดสินใจ

สรุปผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามแนวคิดของ Stake (1967) ได้ดังนี้

1. การประเมินสิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น เป็นการวัดความพึงพอใจต่อการอบรมของผู้เข้ารับทั้งในด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม ด้านวิทยากร ด้านกิจกรรม และวิธีการสอน ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรม ด้านสถานที่และระยะเวลาฝึกอบรม และด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรม โดยแสดงความคิดเห็นในแบบประเมิน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์ คือ คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.51 สอดคล้องกับแนวคิดของ Wiles (2009, pp. 104-105) ที่กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการเพื่อหาข้อเท็จจริงของหลักสูตร โดยทั่วไปแล้ว มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยพิจารณาว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นสามารถตอบสนองตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ เพื่อตัดสินใจว่า การวางแผนและระบบของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารงาน และการสอนตามหลักสูตร เป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่ และพิจารณาผลผลิต คือ

ผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การประเมินหลักสูตรควรครอบคลุมทั้งหมดของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรจึงสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวนทอง เขาวงกตพิงค์ (2558) ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก” ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ หลักการของรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะ จิตสาธารณะที่ควรพัฒนา การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ และกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะผลการประเมิน พบว่า มีความเหมาะสมเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

2. การประเมินกระบวนการ เป็นการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการประเมิน ดังนี้ (1) การเปรียบเทียบการวัดความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรม (2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรม และ (3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรม

3. การประเมินผลผลิต เป็นการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการประเมิน ดังนี้ (1) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา หลังการอบรมสิ้นสุดกับหลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ (2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา หลังการอบรมสิ้นสุดกับหลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมส่งผลต่อความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นเชิงระบบ มีขั้นตอนสัมพันธ์และต่อเนื่องกันตามแนวคิดของ Saylor et al. (1981, pp. 30-34) พบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นเชิงระบบที่มีขั้นตอนสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และขอบเขต โดยกำหนดขอบเขตของเป้าหมายไว้ 4 ประการ คือ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม ทักษะการเรียนรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน ขั้นที่ 2 การออกแบบ

หลักสูตร เป็นการตัดสินใจโดยใช้เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต พร้อมทั้งพิจารณาข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ เช่น ธรรมชาติของวิชา ความสนใจของผู้เรียน และสังคม ขั้นที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำวิธีสอนต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบไว้ไปปฏิบัติวิธีการสอนรวมทั้งสื่อต่าง ๆ ที่นำไปใช้ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอน และขั้นที่ 4 การประเมินหลักสูตร ผู้สอนจะต้องเลือกใช้วิธีประเมินผลแบบต่าง ๆ เพื่อบอกความก้าวหน้าของผู้เรียน รวมทั้งประสิทธิภาพการสอน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิจมานันท์ จารุวัฒนาศิริ (2558) ศึกษาเรื่อง *การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้ช่วยพยาบาล* ผลการศึกษาพบว่า (1) ผลการประเมินปฏิบัติการต่อการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (2) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาลทั้งด้านความรู้เจตคติ และความสามารถหลังการทดลองใช้โปรแกรมรวมทั้งภายหลังการอบรม 12 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงาน พบว่า คะแนนการปฏิบัติงานของผู้ช่วยพยาบาลหลังอบรม 12 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (4) ผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กรจากการประเมินพฤติกรรมการทำงานของผู้ช่วยพยาบาลหลังจากได้รับการฝึกอบรม 12 สัปดาห์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยมาก แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนาความรู้และเจตคติของผู้เข้ารับการอบรม ทั้งนี้ เป็นผลมาจากองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องและเหมาะสมเป็นเชิงระบบที่มีขั้นตอนสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 4-5) กล่าวถึงหลักสูตรเปรียบเสมือนแผนหรือกิจกรรมที่ปรารถนาจะให้เกิดกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาจจะกำหนดขึ้นโดยนโยบายหรือครูผู้สอนก็ได้ ประการสำคัญหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนและสอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงเป็นพื้นฐานของหลักสูตรประการแรกในการที่จะเป็นแผนเตรียมความพร้อมต่ออนาคตของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. หลักสูตรดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นหลักสูตรหรือรายวิชาให้นักศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะเพิ่มมากขึ้น
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวไปกำหนดนโยบาย ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ
4. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่อื่น ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายและผลลัพธ์ที่ได้จะได้สอดคล้องกับบริบทของสถานที่นั้น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ระยะเวลาในการอบรม ควรพิจารณาเพิ่มระยะเวลาในหน่วยการอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สะท้อนถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถนำมาประเมินผลลัพธ์ของหลักสูตรฝึกอบรมได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างการประเมินความรู้เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้เหมาะกับบุคคลในแต่ละช่วยวัย
3. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความทันสมัยและเหมาะสมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบัน

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญและวิทยากร

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

**รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนา
จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยเทคนิค
การวิเคราะห์องค์ประกอบ**

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนนาท มีนะนันท์
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. รองศาสตราจารย์ ดร. นันทิยา น้อยจันทร์
คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. รองศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงอารมณ ฉนวนจิตร
ข้าราชการบำนาญ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
4. รองศาสตราจารย์ ดร. ชุตินา วัฒนศิริ
ผู้อำนวยการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ป. บัณฑิต) โครงการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
5. รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุม สายใจ
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

**รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ฤๅเดช เกิดวิชัย
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ชุตินาญจน์ ศรีวิบูลย์
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุมพล รอดแจ่ม
อาจารย์ประจำหลักสูตร M.B.A. for Visionary Leaders คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
4. อาจารย์ ดร. ภัทรวิทย์ อยู่วัฒนะ
รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา พงษ์เพ็ง
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการศึกษาทั่วไปและนวัตกรรมการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

**รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินความพึงพอใจ
และแบบประเมินหลังการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

1. อาจารย์ ดร. เจษณี จันทวงศ์
อาจารย์ประจำคณะพัฒนาศาสตร์มนุษย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. อาจารย์ ดร. กิตติ ชุมหศรีวงศ์
อาจารย์ประจำคณะพัฒนาศาสตร์มนุษย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. อาจารย์ ดร. ชลภัตสรณ์ สิทธิวงศ์ชัย
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงศ์ บุญผดุง
รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศันสนีย์ จะสุวรรณ
ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

**รายนามวิทยากรในการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

1. รองศาสตราจารย์ ดร. นันทิยา น้อยจันทร์
คณบดีคณะครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. อาจารย์ ดร. กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์
รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. อาจารย์วีรพจน์ รัตนवार
อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบประเมินเครื่องมือ

ตัวอย่างแบบประเมินเครื่องมือ

เรื่อง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ:

คำชี้แจง:

แบบประเมินชุดนี้เป็นแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมิน
ความสอดคล้องของแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านพิจารณา
ประเมินแบบสอบถามดังกล่าว เพื่อจะได้นำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และขอความกรุณา
ให้ข้อเสนอแนะเมื่อต้องการจะแก้ไข

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
การร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม 1. ความรู้ที่มีของท่านสามารถใช้เป็นเครื่องมือ ในการป้องกัน แก้ไข และหาทางออก กับปัญหาของสังคมได้				
2. ช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ เช่น การบริจาคทรัพย์สิน หรือเสื้อผ้าให้ผู้ที่ยากไร้				
3. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เช่น การทำฝายชะลอน้ำ การปลูกป่าทดแทน				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
4. สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคม เป็นตัวกำหนดในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การร่วมใจทำกิจกรรมจิตอาสาในการทำ ความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ				
5. รับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เช่น สถานการณ์น้ำท่วมรอระบาย เนื่องจากการทิ้งขยะในท่อระบายน้ำ				
6. มีการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามา ในกรณีฉุกเฉินด้วยความเต็มใจ เช่น การช่วยเหลือในกรณีที่มีรถเสีย เพื่อให้ การจราจรดำเนินไปอย่างสะดวก				
7. การเผยแพร่ข่าวสาร ตามความคิดหรือทัศนคติ ที่เป็นระบบ ผ่านการกลั่นกรองด้วยหลักเหตุผล เช่น การให้ข้อมูลในกรณีที่มีการระดมทุน ช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก				
8. มีความชอบและมีความสนใจในการเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่นเกมดนตรี เพื่อรับเงินบริจาคให้กับผู้ที่ประสบภัยพิบัติ				
9. การชมเชยหรือการให้รางวัล เช่น คะแนน ของที่ระลึก มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรม ทางสังคม				
10. การทำงานเป็นหมู่คณะทำให้เกิดความสามัคคี ทำให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
<p>หลักคุณธรรมจริยธรรม</p> <p>1. ยึดมั่นและเห็นความสำคัญในหลักคุณธรรมและจริยธรรม เช่น การประกอบพิธีในวันสำคัญของศาสนา</p>				
2. ยึดถือถึงการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข				
3. การใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต				
4. การมีเมตตา เช่น การช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน การช่วยเหลือสัตว์ที่ถูกทำร้าย				
5. การแบ่งปัน เช่น การบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า				
6. การเคารพเชื่อฟังและกตัญญูต่อบิดา มารดา อาจารย์ หรือผู้มีพระคุณ เป็นสิ่งที่น่ายกย่อง				
7. การเชื่อว่าการทำดีย่อมได้ผลดีตอบ				
8. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามสิ่งที่บิดา มารดา หรือคนในครอบครัวสอนเป็นสิ่งที่พึงกระทำ				
9. การคำนึงถึงผลที่ตามมาในทุก ๆ พฤติกรรม ช่วยทำให้มีคุณธรรมและจริยธรรม				
10. การอบรมสั่งสอนจากอาจารย์มีผลต่อการเกิดคุณธรรมและจริยธรรมที่มากขึ้น				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
การเป็นพลเมืองดี				
1. ต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา				
2. ใช้ความรู้ หลักการ และเหตุผล ในการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ โดยเป็นที่ยอมรับของสังคม				
3. มีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดา มารดา ศิลปิน บุคคลสำคัญ ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น				
4. การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ รวมถึงการลงมือทำอย่างตั้งใจ เป็นหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์				
5. รู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองก่อนที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี				
6. ประโยชน์ของส่วนรวมคือสิ่งที่ทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน				
7. การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมืองจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญ				
8. รู้จักการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์ และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น				
9. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
10. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย อารมณ์ เป็นต้น				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
จิตสำนึกต่อส่วนรวม				
1. รู้จักคิดไตร่ตรองถึงผลที่ตามมา เช่น การทิ้งขยะนำมาซึ่งความสกปรก				
2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อเลือกตัวแทนที่จะไปเป็นผู้นำประเทศหรือท้องถิ่น				
3. การรู้จักแยกแยะถึงสิ่งที่ดีและไม่ดีอย่างเป็นระบบ ตามหลักการหรือเหตุผล				
4. จิตที่สร้างสรรค์และมองโลกในแง่ดี มีผลต่อการประพฤติปฏิบัติ				
5. พฤติกรรมที่แสดงออกสะท้อนถึงภาวะของจิต และสภาพแวดล้อมที่บุคคลนั้นได้รับ				
6. การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณี เป็นสิ่งที่ดีที่พึงกระทำ				
7. จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดี โดยอัตโนมัติ				
8. การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ต้องระลึกเป็นครั้งแรกเมื่อจะกระทำการใด ๆ				
9. มีความมั่นใจในตนเองและแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ถูกต้อง				
10. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน มีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
ความรับผิดชอบ				
1. รู้จักเก็บของที่เป็นของส่วนรวมเข้าที่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรือการช่วยกันรักษาความสะอาด ห้องน้ำสาธารณะ				
2. เมื่อออกไปประกอบอาชีพจะประกอบอาชีพ ที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต				
3. คำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/องค์กร/สังคม				
4. รู้จักรักษาสาธารณสมบัติหรือทรัพยากร เช่น ถนน แม่น้ำ ไฟฟ้า เป็นต้น				
5. ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ของสถานศึกษาหรือที่สังคมตั้งขึ้น				
6. เมื่อถึงเวลาเข้าเรียนแล้วอาจารย์ผู้สอนยังไม่มา ก็จะนั่งรอและตามอาจารย์ผู้สอน โดยไม่ถือว่า เป็นเวลาว่างที่ไม่ต้องเรียน				
7. ไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและคิดหาทางออก อย่างสร้างสรรค์จนประสบความสำเร็จ				
8. การทุ่มเทและตั้งใจอย่างเพียรพยายามนำมา สู่ความสำเร็จ				
9. การรู้จักเสียสละเวลาหรือความสะดวกสบาย บางขณะ เช่น ยอมสละที่นั่งบนรถเมล์ให้กับ ผู้พิการ หรือหญิงมีครรภ์				
10. รู้จักการอุทิศตน เช่น สมัครเข้าร่วม โครงการจิตอาสาสมัครเข้าร่วมช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยธรรมชาติ				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

.....

ตัวอย่างแบบประเมินเครื่องมือ

เรื่อง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ:

คำชี้แจง:

แบบประเมินชุดนี้ใช้เพื่อประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านพิจารณาประเมินแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และขอความกรุณาให้ข้อเสนอแนะเมื่อต้องการจะแก้ไข

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
แผนการอบรมหน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ				
1. การคำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/ องค์กร/สังคม				
2. การออกไปประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น				
3. การเก็บของที่เป็นของส่วนรวมเข้าที่				
4. การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบของสถานศึกษาหรือของสังคม				
5. การรักษาสาธารณสมบัติและทรัพยากร				
6. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง				
7. การคิดหาทางออกของปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และไม่ย่อท้อ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
8. ความทุ่มเท ตั้งใจ เพียรพยายาม เพื่อความสำเร็จ				
9. ความเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น				
แผนการอบรมหน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม				
1. ความกตัญญู				
2. การเชื่อมั่นในการทำมาค้าดีต้องได้ผลดี ตอบสนอง				
3. การมีเมตตา				
4. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามครูอาจารย์ และผู้ปกครอง				
5. การคำนึงถึงผลที่ตามมาจากการกระทำ				
6. รับฟังการอบรมสั่งสอนจากอาจารย์				
7. การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต				
8. การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม				
9. การแบ่งปันให้แก่ผู้อื่น				
10. การยึดมั่นและเห็นความสำคัญ ของคุณธรรมจริยธรรม				
11. การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
<p>แผนการอบรมหน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม</p> <p>1. การรับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม</p>				
<p>2. สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคมเป็นตัวกำหนดในการเข้าร่วมกิจกรรม</p>				
<p>3. มีการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามาในกรณีฉุกเฉินด้วยความเต็มใจ</p>				
<p>4. การเผยแพร่ข่าวสารตามความคิดเห็นหรือทัศนคติที่เป็นระบบผ่านการกลั่นกรองด้วยหลักเหตุผล</p>				
<p>5. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก</p>				
<p>6. การใช้ความรู้ที่มีเป็นเครื่องมือในการป้องกันแก้ไข และหาทางออกกับปัญหาของสังคม</p>				
<p>7. การช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ</p>				
<p>8. มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์</p>				
<p>แผนการอบรมหน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม</p> <p>1. จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีโดยอัตโนมัติ</p>				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
2. การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณีเป็นสิ่งดีที่พึงกระทำ				
3. การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งแรกที่ต้องนึกถึงก่อนการกระทำการใด ๆ				
4. ความมั่นใจในตนเองและแสดงออกทางพฤติกรรมที่ถูกต้อง				
5. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันมีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม				
แผนการอบรมหน่วยที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี 1. การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ การลงมือทำอย่างตั้งใจ หน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์				
2. การรู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองก่อนจะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี				
3. ประโยชน์ของส่วนรวมคือสิ่งที่ทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน				
4. การมีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดา มารดา ศิลปิน ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น				
5. การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมืองจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ				
6. การรู้จักเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น เป็นต้น				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

.....

ตัวอย่างแบบประเมินเครื่องมือ

เรื่อง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ:

คำชี้แจง:

แบบประเมินชุดนี้ใช้เพื่อประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านพิจารณาประเมินแบบสอบถามดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และขอความกรุณาให้ข้อเสนอแนะเมื่อต้องการจะแก้ไข

คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ภาพรวมของหลักสูตรฝึกอบรม					
1. สภาพปัญหาและปรัชญาของหลักสูตรฝึกอบรม					
2. หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม					
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม					
4. โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม					
5. เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม					
6. กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม					
7. สื่อประกอบการฝึกอบรม					
8. วัน/เวลา					
9. สถานที่					
10. จำนวนผู้เข้าอบรม					
11. การวัดและการประเมินผล					

คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
แผนการอบรมหน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ					
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น					
2. เนื้อหาการเรียนรู้					
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 1					
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม					
5. ความเหมาะสมของวิทยากร					
6. กำหนดการฝึกอบรม					
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย					
8. สื่อและอุปกรณ์					
9. การวัดและการประเมินผล					
แผนการอบรมหน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม					
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น					
2. เนื้อหาการเรียนรู้					
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 2					
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม					
5. ความเหมาะสมของวิทยากร					
6. กำหนดการฝึกอบรม					
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย					
8. สื่อและอุปกรณ์					
9. การวัดและการประเมินผล					

คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
แผนการอบรมหน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม					
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น					
2. เนื้อหาการเรียนรู้					
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 3					
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม					
5. ความเหมาะสมของวิทยากร					
6. กำหนดการฝึกอบรม					
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย					
8. สื่อและอุปกรณ์					
9. การวัดและการประเมินผล					
แผนการอบรมหน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม					
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น					
2. เนื้อหาการเรียนรู้					
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 4					
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม					
5. ความเหมาะสมของวิทยากร					
6. กำหนดการฝึกอบรม					
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย					
8. สื่อและอุปกรณ์					
9. การวัดและการประเมินผล					

คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
แผนการอบรมหน่วยที่ 5 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม					
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น					
2. เนื้อหาการเรียนรู้					
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 5					
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม					
5. ความเหมาะสมของวิทยากร					
6. กำหนดการฝึกอบรม					
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย					
8. สื่อและอุปกรณ์					
9. การวัดและการประเมินผล					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

.....

ตัวอย่างแบบประเมินเครื่องมือ

เรื่อง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ:

คำชี้แจง:

แบบประเมินชุดนี้ใช้เพื่อประเมินความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านพิจารณาประเมินแบบสอบถามดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และขอความกรุณาให้ข้อเสนอแนะเมื่อต้องการจะแก้ไข

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
ด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม				
1. เนื้อหาในหน่วยการอบรมสอดคล้องกับหน่วยการอบรม				
2. หน่วยการอบรมมีเนื้อหาที่เหมาะสม				
3. การจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม				
4. เนื้อหาครอบคลุมกับหน่วยการอบรม				
5. เนื้อหาในหน่วยการอบรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้				
6. เนื้อหาในหน่วยการอบรมมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
ด้านวิทยากร				
1. ความรู้ ความชำนาญ ในการถ่ายทอดความรู้				
2. ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจง่าย				
3. การบรรยายสอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการอบรม				
4. การใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับผู้อบรม				
5. มีน้ำเสียงชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย				
6. ให้คำปรึกษา แนะนำผู้อบรมในการเรียนรู้ได้ทั่วถึง				
ด้านกิจกรรมและวิธีการอบรม				
1. สอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการอบรม				
2. ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เข้าใจได้ง่าย				
3. กระตุ้นให้ผู้อบรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน				
4. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้				
5. ผู้อบรมมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน				
6. ผู้อบรมสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับ				
ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรม				
1. ครอบคลุมเนื้อหาในหน่วยการอบรม				
2. การเรียงลำดับเนื้อหาต่อความเข้าใจ				
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
4. มีความเหมาะสมกับระดับของผู้อบรม				
5. มีความชัดเจนและเหมาะสม				
ด้านสถานที่และระยะเวลาการฝึกอบรม				
1. มีความสะอาดไม่คับแคบ				
2. มีแสงสว่างเพียงพอ				
3. มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้				
4. มีความเหมาะสมต่อการอบรม				
5. ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม				
การวัดและการประเมินผล				
1. วิธีการวัดประเมินผลมีความเหมาะสม				
2. การวัดและประเมินผลก่อนการฝึกอบรมมีความเหมาะสม				
3. การวัดและประเมินผลหลังการฝึกอบรมมีความเหมาะสม				
4. เกณฑ์ในการประเมินมีความเหมาะสม				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

.....

ตัวอย่างแบบประเมินเครื่องมือ

เรื่อง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ:

คำชี้แจง:

แบบประเมินชุดนี้ใช้เพื่อประเมินความเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการมีจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม และด้านการเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้เข้ารับการอบรม เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลองใช้หลักสูตรผ่านไปแล้ว 12 สัปดาห์ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่าน พิจารณาประเมินแบบสอบถามดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และขอความกรุณาให้ข้อเสนอแนะเมื่อต้องการจะแก้ไข

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
ด้านความรับผิดชอบ				
1. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง เอาใจใส่ในการศึกษา เล่าเรียน นึกถึงความก้าวหน้าของตนเอง ทุ่มเท ตั้งใจ พยายามเพื่อความสำเร็จ				
2. การพูดถึงอาชีพที่สุจริตที่ต้องการทำในอนาคต และมีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยเหตุผล ใจเย็น และรอบคอบ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
3. การรู้จักรักษาและประหยัดในการใช้ไฟฟ้า น้ำ ไม่ทำลายข้าวของส่วนรวมในห้องเรียน/มหาวิทยาลัย				
4. การแต่งตัวถูกต้องตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย เข้าห้องเรียนตรงเวลา แสดงถึงการยอมรับกฎกติกาที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้น				
5. การเสียสละทำความสะอาดห้องเรียน เมื่อเสร็จกิจกรรม				
ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม				
1. เคารพและมีมารยาทต่ออาจารย์ผู้สอน				
2. การปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่งสอนจากอาจารย์				
3. การไม่ขโมยทรัพย์สินของเพื่อน การไม่พูดคำหยาบ การไม่ทะเลาะ และใช้ความรุนแรงกับเพื่อน				
4. การรู้จักบริจาคหรืออสารวบรวมสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน				
5. การรู้จักฝ่าฝืนหาความรู้จากเทคโนโลยีรอบตัวให้เกิดประโยชน์				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
<p>ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม</p> <p>1. การทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง การต่อคิวเข้าแถว เพื่อรับของจากอาจารย์</p>				
<p>2. การเสนอตัวเป็นจิตอาสาช่วยเหลืองานของมหาวิทยาลัยในวันหยุดเรียนหรือกิจกรรมเฉพาะกิจ</p>				
<p>3. การใช้ความคิด ทักษะ และเหตุผลที่ดีในการรับฟังหรือถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ</p>				
<p>4. การนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติ เช่น การแยกขยะ การลดใช้ถุงพลาสติก</p>				
<p>5. การรู้จักเห็นอกเห็นใจและเป็นห่วงเป็นใยเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา</p>				
<p>ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม</p> <p>1. เมื่อพบของมีค่าแล้วรีบนำไปแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยไม่นำมาเป็นของตนเอง</p>				
<p>2. การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนาหรือส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้น</p>				
<p>3. การไม่ทิ้งขยะด้วยความมั่งง่าย ไม่ขีดเขียนโต๊ะเก้าอี้ ให้สกปรก</p>				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
4. การไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์ ลำโพง เป็นต้น				
5. การยินดีในการเสียสละเงินเพียงเล็กน้อย เพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนสถานการณ์ต่าง ๆ				
ด้านการเป็นพลเมืองดี				
1. การรับรู้ว่าเป็นพลเมืองที่มีความสำคัญ ต่อประเทศชาติ เช่น ต้องการเป็นครูที่ดี ในอนาคต				
2. การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น คำพูด การคำทอให้ผู้อื่นเสียหาย/เสียใจ				
3. การนำความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ไปเป็น แบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต				
4. การออกไปใช้สิทธิเลือกประธานนักศึกษา (สโมสรมนักศึกษา) เพื่อเป็นตัวแทนในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ				
5. การไม่เลือกคบเพื่อนจากฐานะทางเศรษฐกิจ หรือความพิการต่าง ๆ ที่เพื่อนเป็น				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

.....

ตัวอย่างแบบประเมินเครื่องมือ

เรื่อง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ:

คำชี้แจง:

แบบประเมินชุดนี้ใช้เพื่อประเมินความเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับความตระหนักรู้ถึงจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม และด้านการเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลองใช้หลักสูตรผ่านไปแล้ว 12 สัปดาห์ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่าน พิจารณาประเมินแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และขอความกรุณาให้ข้อเสนอแนะเมื่อต้องการจะแก้ไข

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
ด้านการเป็นพลเมืองดี				
1. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง เอาใจใส่ ในการศึกษาเล่าเรียนนี้ถึงความก้าวหน้าของ ตนเอง ทุ้มเท ตั้งใจ พยายามเพื่อความสำเร็จ				
2. การพูดถึงอาชีพที่สุจริตที่ต้องการทำในอนาคต และมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยเหตุผล ใจเย็น และรอบคอบ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
3. การรู้จักรักษาและประหยัดในการใช้ไฟฟ้า น้ำ ไม่ทำลายข้าวของส่วนรวม				
4. การแต่งตัวถูกต้องตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย				
5. การเสียสละทำงานบ้าน การเก็บขยะ เพื่อให้บ้านสะอาด				
ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม				
1. การปฏิบัติที่แสดงถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เช่น การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ช่วยเหลืองานบ้าน ตามกำลังที่ทำได้ ไม่เถียงหรือใช้คำพูดรุนแรง				
2. การปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง				
3. การไม่ขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น การไม่พูดคำหยาบ การไม่ทะเลาะ และใช้ความรุนแรงกับผู้อื่น				
4. มีความต้องการที่จะบริจาคสิ่งของ เสื้อผ้า ทรัพย์สินเล็กน้อยให้กับผู้อื่นที่เดือดร้อน				
5. การรู้จักใฝ่หาความรู้จากเทคโนโลยีรอบตัวให้เกิดประโยชน์ เช่น การค้นหาความรู้ใหม่ๆ จากอินเทอร์เน็ต เพื่อทำงานส่งอาจารย์				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม				
1. การทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง การต่อคิวเข้าแถว เพื่อจ่ายเงินในร้านค้า				
2. การเสนอตัวเป็นจิตอาสาช่วยเหลืองานชุมชน				
3. การใช้ความคิด ทักษะ และเหตุผลที่ดี ในการรับฟังหรือถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ				
4. การนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติ เช่น การแยกขยะ การลดใช้ถุงพลาสติก				
5. การช่วยเหลือบุคคลวัยชรา การเห็นอกเห็นใจ ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน				
ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม				
1. เมื่อพบของมีค่าแล้วรีบนำไปแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่นำมาเป็นของตนเอง				
2. การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา ไปเวียนเทียน ทำบุญ ถวายสังฆทาน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รักษาความสะอาดวัด				
3. การไม่ทิ้งขยะด้วยความมั่งง่าย				
4. การไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง				
5. การเสียสละเงินเพียงเล็กน้อยช่วยเหลือ ผู้ที่เดือดร้อนทุกข์ตามกล่องรับบริจาค				

ประเด็นการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง			หมายเหตุ
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	
ด้านการเป็นพลเมืองดี				
1. การรับรู้ว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เช่น ต้องการจะไปเป็นครูที่ดี ต้องการจะเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น				
2. การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น คำพูด ความต้องการส่วนตัวของตนเอง				
3. การนำความรู้ที่ได้รับจากผู้ปกครองไปใช้ประกอบการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ไม่เห็นแก่ตัว ความซื่อสัตย์				
4. การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง				
5. การไม่แบ่งแยกหรือดูถูกผู้อื่น จากฐานะทางเศรษฐกิจ ความพิการทางร่างกาย				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

.....

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามและแบบทดสอบ

แบบสอบถาม

เรื่อง: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

คำชี้แจง:

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาโครงการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อนำมาสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 4 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็นจำนวน 3 ส่วน จำนวน 6 หน้า ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขอความกรุณาตอบตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ไม่มีผลกระทบทางลบใด ๆ ทั้งสิ้น โดยข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์และสรุป นำมาซึ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักศึกษา เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขอขอบพระคุณสำหรับคำตอบของท่าน

นางสาวปัญญดา จันทกิจ

นักศึกษาโครงการสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ส่วนที่ 1: แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง: โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด (กรุณาตอบทุกข้อ)

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. สถาบันการศึกษา

☐ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

☐ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

☐ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

☐ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

3. คณะที่ศึกษา

☐ ชั้นปีที่ 1

☐ ชั้นปีที่ 2

☐ ชั้นปีที่ 3

☐ ชั้นปีที่ 4

☐ ชั้นปีที่ 5

ส่วนที่ 2: แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของผู้ตอบแบบ

คำชี้แจง: โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะ โดยทำ

เครื่องหมาย ✓ ลงในตารางช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม					
1. ความรู้ที่มีของท่านสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกัน แก้ไข และหาทางออกกับปัญหาของสังคมได้					
2. ช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เช่น การบริจาคทรัพย์สินหรือเสื้อผ้าให้ผู้ที่ยากไร้					
3. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เช่น การทำฝ่ายชะลอน้ำ การปลูกป่าทดแทน					
4. สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคม เป็นตัวกำหนด ในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การร่วมใจทำกิจกรรม จิตอาสาในการทำความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ					
5. รับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เช่น สถานการณ์น้ำท่วมรอระบายเนื่องจากการทิ้งขยะ ในท่อระบายน้ำ					
6. มีการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามาในกรณีฉุกเฉิน ด้วยความเต็มใจ เช่น การช่วยเหลือในกรณีที่มีรถเสีย เพื่อให้การจราจรดำเนินไปอย่างสะดวก					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
7. การเผยแพร่ข่าวสาร ตามความคิดหรือทัศนคติที่เป็นระบบ ผ่านการกลั่นกรองด้วยหลักเหตุผล เช่น การให้ข้อมูล ในกรณีที่มีการระดมทุนช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก					
8. มีความชอบและมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่นดนตรีเพื่อรับเงินบริจาคให้กับผู้ที่ประสบ- ภัยพิบัติ					
9. การชมเชยหรือการให้รางวัล เช่น คะแนน ของที่ระลึก มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม					
10. การทำงานเป็นหมู่คณะ ทำให้เกิดความสามัคคี ทำให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม					
หลักคุณธรรมจริยธรรม					
1. ยึดมั่นและเห็นความสำคัญในคุณธรรมจริยธรรม เช่น การประกอบพิธีในวันสำคัญของศาสนา					
2. การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคมเป็นสิ่งที่ยึดถือ					
3. การใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต					
4. การมีเมตตา เช่น การช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน การช่วยเหลือสัตว์ที่ถูกทำร้าย					
5. การแบ่งปัน เช่น การบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า					
6. การเคารพเชื่อฟังและกตัญญูต่อบิดา มารดา เป็นสิ่งที่น่ายกย่อง					
7. การเชื่อว่าการทำดีย่อมได้ผลดีตอบ					
8. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามสิ่งที่บิดา มารดา หรือคนในครอบครัวสอนเป็นสิ่งที่พึงกระทำ					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
9. การคำนึงถึงผลที่ตามมาในทุก ๆ พฤติกรรมช่วยให้มีคุณธรรมและจริยธรรม					
10. การอบรมสั่งสอนจากอาจารย์มีผลต่อการเกิดคุณธรรมและจริยธรรมที่มากขึ้น					
การเป็นพลเมืองดี					
1. ต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา					
2. ใช้ความรู้ หลักการ และเหตุผล ในการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ โดยเป็นที่ยอมรับของสังคม					
3. มีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดา มารดา ศิลปิน ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น					
4. การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ รวมถึงการลงมือทำอย่างตั้งใจ เป็นหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์					
5. รู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองก่อนที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี					
6. ประโยชน์ของส่วนรวม คือ สิ่งที่ทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน					
7. การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมืองจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญ					
8. รู้จักการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น					
9. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
10. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย อารมณ์ เป็นต้น					
จิตสำนึกต่อส่วนรวม					
1. รู้จักคิดไตร่ตรองถึงผลที่ตามมา เช่น การทิ้งขยะนำมาซึ่งความสกปรก					
2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อเลือกตัวแทนที่จะไปเป็นผู้นำประเทศหรือท้องถิ่น					
3. การรู้จักแยกแยะถึงสิ่งที่ดีและไม่ดีอย่างเป็นระบบตามหลักการหรือเหตุผล					
4. จิตที่สร้างสรรค์และมองโลกในแง่ดี มีผลต่อการประพฤติปฏิบัติ					
5. พฤติกรรมที่แสดงออกสะท้อนถึงภาวะของจิตและสภาพแวดล้อมที่บุคคลนั้นได้รับ					
6. การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณี เป็นสิ่งที่ดีที่พึงกระทำ					
7. จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีโดยอัตโนมัติ					
8. การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ต้องระลึกเป็นครั้งแรกเมื่อจะกระทำการใด ๆ					
9. มีความมั่นใจในตนเองและแสดงออกถึงพฤติกรรม การแสดงออกที่ถูกต้อง					
10. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันมีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ความรับผิดชอบ					
1. รู้จักเก็บของที่เป็นของส่วนรวมเข้าที่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรือการช่วยกันรักษาความสะอาดห้องน้ำสาธารณะ					
2. เมื่อออกไปประกอบอาชีพจะประกอบอาชีพ ที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต					
3. คำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/องค์กร/สังคม					
4. รู้จักรักษาสาธารณสมบัติหรือทรัพยากร เช่น ถนน แม่น้ำ ไฟฟ้าเป็นต้น					
5. ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ของสถานศึกษาหรือที่สังคมตั้งขึ้น					
6. เมื่อถึงเวลาเข้าเรียนแล้วอาจารย์ผู้สอนยังไม่มาก็จะนั่งรอ และตามอาจารย์ผู้สอน โดยไม่ถือว่าเป็นเวลาว่าง ที่ไม่ต้องเรียน					
7. ไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและคิดหาทางออก อย่างสร้างสรรค์จนประสบความสำเร็จ					
8. การทุ่มเทและตั้งใจอย่างเพียรพยายามนำมาสู่ความสำเร็จ					
9. การรู้จักเสียสละเวลาหรือความสะดวกสบายบางขณะ เช่น ยอมสละที่นั่งบนรถเมล์ให้กับผู้ที่ชรา หรือหญิงมีครรภ์					
10. รู้จักการอุทิศตน เช่น สมัครเข้าร่วมโครงการจิตอาสา สมัครเข้าร่วมช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ					

ส่วนที่ 3: ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

**แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจในการใช้โปรแกรมฝึกอบรม
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

ตอนที่ 1: ให้นักศึกษาประเมินรายการที่กำหนด โดยทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่องว่าง
ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษามากที่สุด

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม					
1. เนื้อหาในหน่วยการอบรมสอดคล้องกับหน่วยการอบรม					
2. หน่วยการอบรมมีเนื้อหาที่เหมาะสม					
3. การจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม					
4. เนื้อหาครอบคลุมกับหน่วยการอบรม					
5. เนื้อหาในหน่วยการอบรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้					
6. เนื้อหาในหน่วยการอบรมมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้					
ด้านวิทยากร					
1. ความรู้ ความชำนาญ ในการถ่ายทอดความรู้					
2. ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจง่าย					
3. การบรรยายสอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการอบรม					
4. การใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับผู้อบรม					
5. มีน้ำเสียงชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย					
6. ให้คำปรึกษา แนะนำผู้อบรมในการเรียนรู้ได้ทั่วถึง					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านกิจกรรมและวิธีการอบรม					
1. สอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการอบรม					
2. ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เข้าใจได้ง่าย					
3. กระตุ้นให้ผู้อบรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน					
4. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้					
5. ผู้อบรมมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					
6. ผู้อบรมสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับ					
ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรม					
1. ครอบคลุมเนื้อหาในหน่วยการอบรม					
2. การเรียงลำดับเนื้อหาต่อความเข้าใจ					
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย					
4. มีความเหมาะสมกับระดับของผู้อบรม					
5. มีความชัดเจนและเหมาะสม					
ด้านสถานที่และระยะเวลาการฝึกอบรม					
1. มีความสะอาดไม่คับแคบ					
2. มีแสงสว่างเพียงพอ					
3. มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้					
4. มีความเหมาะสมต่อการอบรม					
5. ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
การวัดและการประเมินผล					
1. วิธีการวัดประเมินผลมีความเหมาะสม					
2. การวัดและประเมินผลก่อนการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
3. การวัดและประเมินผลหลังการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
4. เกณฑ์ในการประเมินมีความเหมาะสม					

ตอนที่ 2: ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถาม

คำชี้แจง:

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีพนธ์ เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการสรุปผลจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลองใช้หลักสูตรผ่านไปแล้ว 12 สัปดาห์

2. แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อประเมินความเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับ พฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง: โปรดแสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านความรับผิดชอบ					
1. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง เอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน นึกถึงความก้าวหน้าของตนเอง ทุ่มเท ตั้งใจ พยายาม เพื่อความสำเร็จ					
2. การพูดถึงอาชีพที่สุจริตที่ต้องการทำในอนาคต และมีการแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ด้วยเหตุผล ใจเย็น และรอบคอบ					
3. การรู้จักรักษาและประหยัดในการใช้ไฟฟ้า น้ำ ไม่ทำลาย ข้าวของส่วนรวม					
4. การแต่งตัวถูกต้องตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย					
5. การเสียสละทำงานบ้าน การเก็บขยะเพื่อให้บ้านสะอาด					
ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม					
1. การปฏิบัติที่แสดงถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เช่น การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ช่วยเหลืองานบ้านตามกำลัง ที่ทำได้ ไม่เถียงหรือใช้คำพูดรุนแรง					
2. การปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง					
3. การไม่ขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น การไม่พูดคำหยาบ การไม่ทะเลาะและใช้ความรุนแรงกับผู้อื่น					
4. มีความต้องการที่จะบริจาคสิ่งของ เสื้อผ้า ทรัพย์สินเล็กน้อย ให้กับผู้อื่นที่เดือดร้อน					
5. การรู้จักเฝ้าหาความรู้จากเทคโนโลยีรอบตัวให้เกิดประโยชน์ เช่น การค้นหาความรู้ใหม่ ๆ จากอินเทอร์เน็ต เพื่อทำงานส่งอาจารย์					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม					
1. การทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง การต่อคิวเข้าแถว เพื่อจ่ายเงินในร้านค้า					
2. การเสนอตัวเป็นจิตอาสาช่วยเหลืองานชุมชน					
3. การใช้ความคิด ทักษะคิด และเหตุผลที่ดี ในการรับฟังหรือถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ					
4. การนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติ เช่น การแยกขยะ การลดใช้ถุงพลาสติก					
5. การช่วยเหลือบุคคลวัยชรา การเห็นอกเห็นใจ ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน					
ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม					
1. เมื่อพบของมีค่าแล้วรีบนำไปแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่นำมาเป็นของตนเอง					
2. การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา ไปเวียนเทียน ทำบุญ ล้างห้องน้ำวัด รักษาความสะอาดวัด					
3. การไม่ทิ้งขยะด้วยความมั่งง่าย					
4. การไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง					
5. การเสียสละเงินเพียงเล็กน้อย ช่วยเหลือผู้ที่เกิดอุทกภัย ตามกล่องรับบริจาค					
ด้านการเป็นพลเมืองดี					
1. การรับรู้ว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เช่น ต้องการจะไปเป็นครูที่ดี ต้องการจะเป็นนักธุรกิจ ที่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น คำพูด ความต้องการส่วนตัวของตนเอง					
3. การนำความรู้ที่ได้รับจากผู้ปกครองไปใช้ประกอบ การดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ไม่เห็นแก่ตัว ความซื่อสัตย์					
4. การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
5. การไม่แบ่งแยกหรือดูถูกผู้อื่น จากฐานะทางเศรษฐกิจ ความพิการทางร่างกาย					

ตอนที่ 2: ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....อาจารย์

(.....)

วันที่.....

แบบสอบถาม

คำชี้แจง:

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีพนธ์ เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการสรุปผลจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลองใช้หลักสูตรผ่านไปแล้ว 12 สัปดาห์

2. แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อประเมินความเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับ พฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง: โปรดแสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านความรับผิดชอบ					
1. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง เอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน นึกถึงความก้าวหน้าของตนเอง ทุ่มเท ตั้งใจ พยายาม เพื่อความสำเร็จ					
2. การพูดถึงอาชีพที่สุจริตที่ต้องการทำในอนาคต และมีการแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ด้วยเหตุผล ใจเย็น และรอบคอบ					
3. การรู้จักรักษาและประหยัดในการใช้ไฟฟ้า น้ำ ไม่ทำลาย ข้าวของส่วนรวมในห้องเรียน/มหาวิทยาลัย					
4. การแต่งตัวถูกต้องตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย เข้าห้องเรียนตรงเวลา แสดงถึงการยอมรับกฎกติกา ที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้น					
5. การเสียสละทำความสะอาดห้องเรียน เมื่อเสร็จกิจกรรม					
ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม					
1. เคารพและมีมารยาทต่ออาจารย์ผู้สอน					
2. การปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่งสอนจากอาจารย์					
3. การไม่ขโมยทรัพย์สินของเพื่อน การไม่พูดคำหยาบ การไม่ทะเลาะและใช้ความรุนแรงกับเพื่อน					
4. การรู้จักบริจาคหรืออสาารรวบรวมสิ่งต่างๆ ที่จำเป็น เพื่อช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน					
5. การรู้จักเฝ้าหาความรู้จากเทคโนโลยีรอบตัวให้เกิด ประโยชน์					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม					
1. การทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง การต่อคิวเข้าแถวเพื่อรับของจากอาจารย์					
2. การเสนอตัวเป็นจิตอาสาช่วยเหลืองานของมหาวิทยาลัยในวันหยุดเรียนหรือกิจกรรมเฉพาะกิจ					
3. การใช้ความคิด ทักษะ และเหตุผลที่ดีในการรับฟังหรือถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ					
4. การนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติ เช่น การแยกขยะ การลดใช้ถุงพลาสติก					
5. การรู้จักเห็นอกเห็นใจและเป็นห่วงเป็นใยเพื่อนเมื่อมีปัญหา					
ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม					
1. เมื่อพบของมีค่าแล้วรีบนำไปแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยไม่นำมาเป็นของตนเอง					
2. การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนาหรือส่งเสริมวัฒนธรรมที่งดงามของไทยในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้น					
3. การไม่ทิ้งขยะด้วยความมั่งง่าย ไม่ขีดเขียนโต๊ะ เก้าอี้ให้สกปรก					
4. การไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์ ลำโพง เป็นต้น					
5. การยินดีในการเสียสละเงินเพียงเล็กน้อย เพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนสถานการต่าง ๆ					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการเป็นพลเมืองดี					
1. การรับรู้ว่าเป็นพลเมืองที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ เช่น ต้องการเป็นครูที่ดีในอนาคต					
2. การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น คำพูด การด่าทอ ให้ผู้อื่นเสียหาย/เสียใจ					
3. การนำความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ไปเป็นแบบอย่างที่ดี ในการดำเนินชีวิต					
4. การออกไปใช้สิทธิเลือกประธานนักศึกษา (สโมสรนักศึกษา) เพื่อเป็นตัวแทนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ					
5. การไม่เลือกคบเพื่อนจากฐานะทางเศรษฐกิจ หรือความสามารถที่แตกต่างกันของเพื่อน					

ตอนที่ 2: ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....อาจารย์

(.....)

วันที่.....

**แบบทดสอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

สอบวันที่ 28-30 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

คะแนนเต็ม 50 คะแนน

อาจารย์ผู้สอน 1. รองศาสตราจารย์ ดร. นันทิยา น้อยจันทร์

เวลา 08.00-08.30 น.

2. อาจารย์ ดร. กรรณิการ์ ภิมยรัตน์

3. อาจารย์วีรพจน์ รัตนวาร์

ชื่อ-นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

คำชี้แจง:

1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มี 5 หน่วยการอบรม
หน่วยการอบรมละ 10 ข้อ

2. ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X
ทับตัวอักษรลงกระดาษที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการ

หน่วยนับที่ 1

ด้านความรับผิดชอบ

1. คนที่มีความรับผิดชอบจะไม่ทำอะไร
 - ก. โยนความผิดให้ผู้อื่น
 - ข. นำสิ่งที่ผิดพลาดไปแก้ไข
 - ค. ปรับปรุงตัวไม่ให้ทำผิดซ้ำซาก
 - ง. ยอมรับการกระทำของตนเอง
2. ถ้านักศึกษาอยากพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ต้องปฏิบัติอย่างไร
 - ก. อดทน
 - ข. เสียสละ
 - ค. ซื่อสัตย์
 - ง. ใฝ่เรียนรู้
3. ข้อใดเป็นข้อดีของการประกอบอาชีพสุจริต
 - ก. มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศ
 - ข. มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว
 - ค. มีคนนับหน้าถือตา
 - ง. มีสินค้าออกสู่ท้องตลาด
4. เหตุการณ์ต่อไปนี้นำแสดงให้เห็นถึงการเก็บและรักษาของที่เป็นของส่วนรวม
 - ก. การเก็บเงินได้แล้วส่งคืนเจ้าของ
 - ข. บอกภารโรงให้เก็บโต๊ะเข้าที่
 - ค. ใช้หนังสือในห้องสมุดแล้วเก็บเข้าที่
 - ง. ใช้อุปกรณ์ในห้องเรียนแล้วฝากเพื่อนเก็บ

5. หากนักศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือกฎหมายที่สถานศึกษาหรือสังคมตั้งขึ้นจะได้รับผลอย่างไร

- ก. ได้รับการยกย่องจากเพื่อน
- ข. ถูกดำเนินและได้รับการลงโทษ
- ค. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติ
- ง. ได้รับความเคารพจากเพื่อน

6. เรณู ปิดไฟ ปิดแอร์ ก่อนออกจากห้องเรียนทุกครั้งหลังเรียนเสร็จแสดงว่าเรณูมีจิตสำนึกตรงกับข้อใด

- ก. การรักษาสาธารณะสมบัติและทรัพยากร
- ข. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง
- ค. การเสียสละแรงกาย
- ง. เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

7. ข้อใดเป็นหน้าที่สำคัญของนักศึกษา

- ก. ช่วยเหลือราชการ
- ข. ตั้งใจเรียนหนังสือ
- ค. ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ง. เข้ารับราชการทหาร

8. ข้อใดไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของบ้านเมือง

- ก. การเจรจาด้วยความประนีประนอม
- ข. การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีและเสียงข้างมาก
- ค. การจัดความคิดเห็นที่แตกต่าง
- ง. การใช้หลักเหตุผลในการอยู่ร่วมกัน

9. เหตุการณ์ใดแสดงถึงความทุ่มเทตั้งใจ เพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ

- ก. อาตง อ่านหนังสือก่อนสอบทุกครั้ง
- ข. อาชา ช่วยคนแก่ข้ามถนน
- ค. พิไล ขายของให้ได้กำไรมากที่สุด
- ง. จันทา ทบทวนความรู้ที่เรียนสม่ำเสมอให้สอบผ่านทุกครั้ง

10. การเสียสละอยู่ในความรับผิดชอบหรือไม่

- ก. อยู่ เพราะจัดว่าเป็นความตั้งใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- ข. ไม่อยู่ เพราะความเสียสละเกิดจากความสมัครใจของบุคคล
- ค. อยู่ เพราะความเสียสละอาจทำให้ได้รับการยกย่อง
- ง. ไม่อยู่ เพราะความเสียสละไม่จัดว่าเป็นความตั้งใจ

หน่วยนับที่ 2

ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

1. บุญปลูกช่วยแม่ทำงานบ้านทุกวัน ถือเป็นคนคุณธรรมข้อใด
 - ก. ความรัก
 - ข. ความเมตตา
 - ค. ความกตัญญูกตเวที
 - ง. ความซื่อสัตย์
2. คำว่า “กรรม” หมายถึงอะไร
 - ก. ความดี
 - ข. การกระทำ
 - ค. การกำหนด
 - ง. ผลตอบสนอง
3. มุณิลมกซื้ออาหารปลามาให้ปลาในแม่น้ำข้างบ้าน มุณิลมกมีคุณธรรมข้อใด
 - ก. ความซื่อสัตย์
 - ข. ความเมตตา กรุณา
 - ค. ความเสียสละ
 - ง. ความขยันหมั่นเพียร
4. ลูกทุกคนควรปฏิบัติต่อพ่อแม่ ผู้มีพระคุณอย่างไร
 - ก. ปฏิบัติใกล้ชิดเหมือนเป็นเพื่อน
 - ข. เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่
 - ค. พูดยกย่องประจบเอาใจท่านทุกวัน
 - ง. ทำดีต่อท่านเมื่อต้องการสิ่งของจากท่าน

5. ถ้าคนในสังคมไม่ขาดจากะ จะเป็นอย่างไร
 - ก. คนจะไม่จริงจังต่อกัน
 - ข. คนจะวุ่นวายไม่มีความสงบ
 - ค. คนจะทำตามอำเภอใจสม่ำเสมอ
 - ง. คนทุกซี่ยากจะได้รับการช่วยเหลือ แบ่งปัน
6. บุคคลในข้อใดคำนึงถึงผลที่ตามมาจากการกระทำ
 - ก. วิกิจ ใช้เงินเดือนหมดอย่างฟุ่มเฟือย
 - ข. นื่องนก ไปเที่ยวกลางคืนจนตื่นไม่เช้างาน
 - ค. นพณา แบ่งเงินเดือนไปฝากธนาคาร
 - ง. ถูกทั้ง ก และ ข
7. วิธีใดคือวิธีการอบรมสั่งสอนของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา
 - ก. อาจารย์บอกให้นักศึกษาแบ่งปันขนมที่อร่อยมากให้เพื่อน
 - ข. อาจารย์บอกให้นักศึกษาเก็บของมีค่าที่บังเอิญเจอไว้กับตัวถือว่าเป็นโชคดี
 - ค. อาจารย์บอกให้นักศึกษาไม่จำเป็นต้องแบ่งปันให้กับคนที่ไม่ชอบ
 - ง. อาจารย์บอกให้ไม่ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนจากผู้ปกครองแต่ให้เชื่อฟังแต่อาจารย์
8. บุคคลใดต่อไปนี้ปฏิบัติตนเป็นต้นแบบของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
 - ก. ต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
 - ข. ต่อมีความเสียสละต่อสังคม
 - ค. ต้อมประกอบอาชีพสุจริต
 - ง. ถูกทุกข้อ
9. หลักธรรมที่สร้างมนุษยสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกันคือข้อใด
 - ก. พรหมวิหาร 4
 - ข. อิทธิบาท 4
 - ค. สังคหัตถ์ 4
 - ง. อริยสัจ 4

10. บุคคลในข้อใดมีการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา

ก. เอ็งเอยเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือทุกวัน

ข. ออยอ่านหนังสือเฉพาะเวลาสอบ

ค. ชีตาร์ชอบเล่นเกมสัหลังเลิกเรียน

ง. เป็ดชอบทำความสะอาด

หน่วยนับที่ 3

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

1. ขณะนี้ระดับฝุ่น PM 2.5 ในอากาศสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานจนเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ลิซ่าจึงทำการแจกจ่ายหน้ากากอนามัยกรองฝุ่นให้แก่เด็ก ๆ ตามมูลนิธิต่าง ๆ ลิซ่าเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะในข้อใด
 - ก. รับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ
 - ข. การตอบแทนพระคุณ
 - ค. การทำเพื่อหวังผลประโยชน์แก่ตนเอง
 - ง. การทำเพราะหน้าที่โดยไม่เต็มใจ
2. ถ้าเห็นผู้ชายดึงสร้อยคอต่อหน้าต่อตา ผู้ชายถูกจับได้และตำรวจขอร้องให้ท่านไปเป็นพยานท่านจะไปเป็นพยานให้ ด้วยเหตุผลใด
 - ก. มีรางวัลนำจับ
 - ข. เพราะถูกบังคับ
 - ค. เป็นการช่วยเหลือโดยไม่หวังผลด้วยความเต็มใจ
 - ง. หวังผลตอบแทนทางหน้าที่การงาน
3. ในชุมชนมีการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลองจึงทำให้เกิดน้ำเน่าเสียผู้นำชุมชนควรทำอย่างไร
 - ก. จัดกิจกรรมรณรงค์การไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำ
 - ข. ย้ายไปอยู่แหล่งใหม่
 - ค. อดทนที่จะต้องอยู่
 - ง. ทำใจและยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น
4. ภายในชุมชนมักมีเหตุชิงทรัพย์และลักทรัพย์อยู่บ่อยครั้ง บุคคลใดใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
 - ก. เอสสร้างกำแพงบ้านให้สูงกว่าเดิม
 - ข. บีเปลี่ยนกุญแจภายในบ้านใหม่ทั้งหมด
 - ค. ซีปิดบ้านอย่างมิดชิดแน่นหนา
 - ง. เอฟเสนอผู้นำชุมชนให้มีกล้องวงจรปิดตามมุมต่าง ๆ ของชุมชน

5. ถ้านักศึกษารู้ว่าชุมชนของตนเองกำลังจะเกิดน้ำท่วม นักศึกษาจะทำอย่างไร
 - ก. ทำตัวปกติ เพราะเหตุการณ์อาจไม่เกิดขึ้น
 - ข. ไม่บอกใคร แต่บอกที่บ้านให้รีบกักตุนสินค้าไว้ขายทำกำไรช่วงน้ำท่วม
 - ค. รีบแจ้งผู้นำชุมชนให้ประกาศเตือนเพื่อเตรียมความพร้อม
 - ง. รีบอพยพข้าวของออกจากพื้นที่
6. นักศึกษาจะเลือกวิธีใดในการแก้ปัญหา การทิ้งขยะไม่ลงถังของคนในชุมชน
 - ก. ช่วยเตือนคนที่ทิ้งขยะไม่ลงถัง
 - ข. ช่วยรณรงค์เรื่องการทิ้งขยะให้ลงถัง
 - ค. ตะโกน ค่ำทอ ให้คนที่ทิ้งขยะไม่ลงถังอับอาย
 - ง. ถ่ายคลิปคนที่ทิ้งขยะไม่ลงถังลง Facebook
7. หากมหาวิทยาลัยมีการเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตร นักศึกษาควรทำอย่างไร
 - ก. เข้าร่วมกิจกรรมหวังได้เพิ่มคะแนน
 - ข. ปฏิเสธเพื่อนก่อน
 - ค. ทำเฉยเพราะไม่อยากตื่นเช้า
 - ง. ไม่มีข้อใดถูก
8. หากนักศึกษาพบว่าท่อน้ำข้างอาคารเรียนแตก น้ำไหลเป็นจำนวนมาก นักศึกษาจะทำอย่างไร
 - ก. เพิกเฉย ไม่สนใจ
 - ข. แจ้งภารโรง
 - ค. เรียกเพื่อนมาดู
 - ง. หาซื้ออุปกรณ์ซ่อมท่อน้ำเอง
9. นักศึกษามีการตั้งกลุ่มรับบริจาค เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยไฟไหม้ นักศึกษามีจิตสาธารณะในข้อใด
 - ก. การรักษาสาธารณสมบัติ
 - ข. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
 - ค. ประโยชน์ต่อส่วนรวม
 - ง. ถูกทุกข้อ

10. หากนักศึกษาได้รับข่าวสารทาง Facebook นักศึกษาควรทำอะไร

ก. Share ทันที

ข. พูดยุกับเพื่อนถึงข่าวที่พบเจอ

ค. หาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับข่าวเพื่อทราบถึงสถานการณ์ที่แท้จริง

ง. พิมพ์แสดงความคิดเห็นทันที

หน่วยนับที่ 4

ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม

1. บุคคลใดปฏิบัติตนด้วยจิตใจที่ดี ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ดีโดยอัตโนมัติ
 - ก. พอลล่าเมื่อเดินเจอขยะบนท้องถนนก็นำขยะไปทิ้งลงถัง
 - ข. ธิดาเดินพบเงินบนถนนก็เก็บเป็นของตนเองทันที
 - ค. เผือกทำของที่ยืมมาจากสั้หาย แล้วจึงโทษผู้อื่นว่าเป็นคนเอาไป
 - ง. ชันนีขอบริจาคเงินแล้วนำเงินไปซื้อของส่วนตัว
2. ข้อใดคือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
 - ก. การทำความสะอาดบ้านเพื่อแลกค่าขนม
 - ข. การทำความสะอาดห้องน้ำวัด
 - ค. การกวาดขยะในมหาวิทยาลัยเพื่อเอาหน่วยกิต
 - ง. ไปบ้านเด็กกำพร้าเพื่อถ่ายรูปลงโลกออนไลน์
3. การปรับจิตสำนึกให้เป็นสาธารณะมีวิธีคิดอย่างไร เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
 - ก. ผลักภาระให้เป็นของรัฐบาล
 - ข. เพิกเฉยและไม่สนใจ
 - ค. เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
 - ง. ไม่ฟังพาดูอื่นและต่างคนต่างอยู่
4. ใครต่อไปนี้มีความมั่นใจในตนเองต่อการมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม
 - ก. มังคุดออกมารับรางวัลจากการแข่งขันวาดภาพ
 - ข. ทูเรียนไม่รับสินบนจากผู้อื่นให้ทำเรื่องไม่ดีต่อส่วนรวม
 - ค. แดงโมจัดค่ายอาสาเพื่อทำโครงการ
 - ง. สัมโอโกงเงินจากลูกค้าเพื่อไปใช้จ่ายส่วนตัว
5. ใครต่อไปนี้แสดงออกทางพฤติกรรมต่อการมีจิตสำนึกได้อย่างถูกต้อง
 - ก. นิคเสียสละเงินเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่น
 - ข. ต๊อปช่วยเหลือคนในชุมชนเพื่อหวังให้คนในชุมชนเลือกเป็นผู้นำ
 - ค. เต๋อุทิศตนเองมาเป็นครูอาสาในชุมชน
 - ง. ไอซ์ดูแลสวนสาธารณะเพราะได้รับเงินค่าจ้าง

6. ข้อใดต่อไปนี้เป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม
 - ก. โธ่เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ เมื่อได้รับงานโธ่ก็จะทำงานคนเดียว
 - ข. อายเป็นหัวหน้าที่เก่ง สามารถแจกจ่ายงานให้กับคนในทีมได้อย่างตรงความถนัดของสมาชิกในทีม แต่ชอบให้ทำงานล่วงเวลาเสมอ
 - ค. ออเป็นคนที่ชอบเที่ยวตามงานเทศกาล ทุกครั้งที่เห็นขยะออกมักจะนำไปทิ้งเสมอ
 - ง. เอ็มมีเป็นคนคุยง่าย แต่บางครั้งเธอมักจะจี้แกล้งและขอให้ผู้อื่นช่วยงานเสมอ
7. ข้อใดเป็นความรู้สึกที่มีต่อการวิ่งของพี่ตูนที่นำเงินไปบริจาคให้โรงพยาบาล
 - ก. อยากวิ่งด้วยเพราะอยากเป็นกระแส
 - ข. รู้สึกยินดีและอยากช่วยบริจาคตามกำลัง
 - ค. รู้สึกเหนื่อย
 - ง. ถูกทุกข้อ
8. การกระทำในข้อใด เป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม
 - ก. ตี๋เป็นเด็กกตัญญู ชอบช่วยเหลืองานบ้าน และดูแลพ่อแม่เสมอ
 - ข. ยอดเป็นเด็กตั้งใจเรียน เชื่อฟังอาจารย์ และไม่เคยทำลายทรัพย์สินของทางมหาวิทยาลัย
 - ค. กุ้งเป็นหัวหน้าที่เก่ง ซื่อสัตย์ และไม่เคยให้ลูกน้องทำงานล่วงเวลา
 - ง. โบเป็นหัวหน้าโครงการรับเงินบริจาคเงินไปช่วยเด็กยากไร้ แต่นำเงินไปใช้ส่วนตัวและนำเงินที่เหลือเพียงน้อยนิดไปบริจาคสร้างภาพ
9. บุคคลใดใช้สื่อทางเทคโนโลยีได้อย่างมีสำนึก
 - ก. นิรุจนารูปมาจากอินเทอร์เน็ตมาใช้เป็นตัวอย่างโดยอ้างอิงแหล่งที่มา
 - ข. เล็กปล่อยคลิปที่เพื่อน ไปปล่อยลงโซเชียลมีเดียเพื่อแก้แค้นที่ทะเลาะกัน
 - ค. ออยนำงานในอินเทอร์เน็ตมาเป็นของตนเองโดยอ้างอิง
 - ง. โบแฮค Facebook เพื่อเข้าไปดูข้อมูล
10. ประโยชน์ส่วนรวมหมายถึงข้อใด
 - ก. สิ่งที่ตนเองได้รับประโยชน์
 - ข. สิ่งที่ทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน
 - ค. สิ่งที่คนในองค์กรได้รับประโยชน์ฝ่ายเดียว
 - ง. ผิดทุกข้อ

หน่วยนับที่ 5

ด้านการเป็นพลเมืองดี

1. บุคคลจะเป็นพลเมืองดีของสังคมนั้นต้องตระหนักถึงข้อใด
 - ก. บทบาทและหน้าที่
 - ข. ประโยชน์ที่ได้รับ
 - ค. เศรษฐกิจ
 - ง. สภาพแวดล้อม
2. ก่อนที่จะประพฤตินสิ่งที่ไม่ดี ควรคำนึงถึงข้อใด
 - ก. เชื่อในสิ่งที่ตนทำ
 - ข. ทำในสิ่งที่คนอื่นคิดว่าถูก
 - ค. การรู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรอง
 - ง. ทำก่อนและค่อยคิด
3. การปฏิบัติของบุคคลในข้อใดที่ควรถือเป็นแบบอย่าง
 - ก. โจช่วยสอนการแยกขยะให้กับคนในชุมชน
 - ข. แบ่งให้เพื่อนลอกการบ้านเพื่อส่งให้ทันเวลา
 - ค. นุ้ยเห็นคนกำลังซื้อยายาเสพติด แต่ไม่แจ้งตำรวจเพราะกลัว
 - ง. บุ่มเรียนหนังสือเก่ง แต่ไม่เคยร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย
4. พลเมืองดีหมายถึงอะไร
 - ก. พลเมืองมีฐานะดี
 - ข. พลเมืองมีคุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินชีวิต
 - ค. พลเมืองรักประเทศ
 - ง. พลเมืองมีการศึกษาที่สูง
5. พลเมืองดีในสังคมด้านการมีจิตสาธารณะมีลักษณะตามข้อใด
 - ก. ร่วมกันสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม
 - ข. ยึดถือหลักธรรมในการบริหารจัดการองค์กร
 - ค. ประกอบอาชีพอย่างตั้งใจและขยันหมั่นเพียร
 - ง. ยึดมั่นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม และบริสุทธิ์ใจ

6. แบบอย่างในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีเริ่มต้นจากข้อใด
 - ก. ครอบครัว
 - ข. เพื่อน
 - ค. ครู อาจารย์
 - ง. ป้าข้างบ้าน
7. ใครถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมืองได้ดีที่สุด
 - ก. แมวถ่ายทอดความรู้จากความคิดเห็นส่วนตัว
 - ข. ยายแจกใบความรู้เพื่อแลกกับเงิน
 - ค. วรณถ่ายทอดความรู้จากทฤษฎี
 - ง. ปู่ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
8. การรู้จักเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น คือการเป็นพลเมืองดีในข้อใด
 - ก. พลเมืองดีของประเทศชาติ
 - ข. พลเมืองดีตามหลักปรัชญา
 - ค. พลเมืองดีตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 - ง. พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
9. เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งกันในห้องเรียน ควรแก้ปัญหาอย่างไร
 - ก. เข้าข้างฝ่ายที่ตนเองชอบเข้าข้างฝ่ายที่ตนเองชอบ
 - ข. พุดคุยกันด้วยเหตุผล ไม่ใช่กำลัง
 - ค. ให้อาจารย์เป็นผู้ตัดสิน
 - ง. แก้ปัญหาด้วยการใช้กำลัง
10. เพราะเหตุใดการร่วมประเพณี จึงเป็นสิ่งที่พึงกระทำ
 - ก. ได้เป็นหน้าเป็นตาในสังคม
 - ข. ได้สร้างรายได้ให้กับตนเอง
 - ค. ได้รักษาวัฒนธรรมที่ดีงาม
 - ง. ถูกทุกข้อ

ภาคผนวก ง

ผลการประเมินและวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประเมินและวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประเมินและวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด ดังข้อมูลที่ปรากฏ (ดูตาราง 18-24)

ตาราง 18

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแบบสอบถาม
องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
การร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม						
1. ความรู้ที่มีของท่านสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกัน แก้ไข และหาทางออกกับปัญหาของสังคมได้	1	1	1	1	1	1
2. ช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เช่น การบริจาคทรัพย์สินหรือเสื้อผ้าให้ผู้ที่ยากไร้	1	1	1	1	1	1
3. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เช่น การทำฝ่ายชะลอน้ำ การปลูกป่าทดแทน	1	1	1	1	1	1
4. สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคมเป็นตัวกำหนดในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การร่วมใจทำกิจกรรมจิตอาสาในการทำความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ	1	1	1	1	1	1
5. รับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เช่น สถานการณ์น้ำท่วมรอบรอบเนื่องจากการทิ้งขยะในท่อระบายน้ำ	1	1	1	1	1	1
6. มีการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามาในกรณีฉุกเฉินด้วยความเต็มใจ เช่น การช่วยเหลือในกรณีที่มีรถเสีย เพื่อให้การจราจรดำเนินไปอย่างสะดวก	1	1	1	0	1	0.8

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
7. การเผยแพร่ข่าวสาร ตามความคิดหรือทัศนคติที่เป็นระบบ ผ่านการกลั่นกรองด้วยหลักเหตุผล เช่น การให้ข้อมูลในกรณีที่มีการระดมทุนช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก	1	1	1	1	1	1
8. มีความชอบและมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่นดนตรีเพื่อรับเงินบริจาคให้กับผู้ที่ประสบภัยพิบัติ	1	1	1	0	0	0.6
9. การชมเชยหรือการให้รางวัล เช่น คะแนนของที่ระลึก มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม	1	1	1	1	1	1
10. การทำงานเป็นหมู่คณะทำให้เกิดความสามัคคี ทำให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม	1	1	1	1	1	1
หลักคุณธรรมจริยธรรม						
1. ยึดมั่นและเห็นความสำคัญในหลักคุณธรรมและจริยธรรม เช่น การประกอบพิธีในวันสำคัญของศาสนา	1	0	1	1	1	0.8
2. การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม เป็นสิ่งที่ยึดถือ	1	0	1	1	1	0.8
3. การใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต	1	1	1	1	1	1
4. การมีเมตตา เช่น การช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน การช่วยเหลือสัตว์ที่ถูกทำร้าย	1	1	1	1	1	1
5. การแบ่งปัน เช่น การบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า	1	1	1	1	1	1
6. การเคารพเชื่อฟังและกตัญญูต่อบิดา มารดา อาจารย์ หรือผู้มีพระคุณ เป็นสิ่งที่น่ายกย่อง	1	1	1	1	1	1

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
7. การเชื่อว่าการทำดีเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ และจะได้รับผลดีตามมา	1	1	1	1	1	1
8. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามสิ่งที่บิดา มารดา หรือคนในครอบครัวสอนเป็นสิ่งที่พึงกระทำ	1	0	1	1	0	0.6
9. การคำนึงถึงผลที่ตามมาในทุก ๆ พฤติกรรม ช่วยทำให้มีคุณธรรมและจริยธรรม	1	1	1	1	1	1
10. การอบรมสั่งสอนจากอาจารย์มีผลต่อ การเกิดคุณธรรมและจริยธรรมที่มากขึ้น การเป็นพลเมืองดี	1	1	1	1	1	1
1. ต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา	1	1	1	1	1	1
2. ใช้ความรู้ หลักการ และเหตุผล ในการลงมือ ปฏิบัติสิ่งต่างๆ โดยเป็นที่ยอมรับของสังคม	1	1	1	1	1	1
3. มีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดามารดา ศิลปิน บุคคลสำคัญ ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น	1	0	1	0	1	0.6
4. การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มี ประโยชน์ รวมถึงการลงมือทำอย่างตั้งใจ เป็นหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์	1	1	1	1	1	1
5. รู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองก่อน ที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี	1	1	1	1	1	1
6. ประโยชน์ของส่วนรวมคือสิ่งที่ทุกคน ในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน	1	1	1	1	1	1
7. การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมือง จากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญ	1	1	1	1	1	1

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
8. รู้จักการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์ และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1
9. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	1	1	1	1	1	1
10. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย อารมณ์ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1
จิตสำนึกต่อส่วนรวม						
1. รู้จักคิดไตร่ตรองถึงผลที่ตามมา เช่น การทิ้งขยะนำมาซึ่งความสกปรก	1	1	1	1	1	1
2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อเลือกตัวแทน ที่จะไปเป็นผู้แทนประเทศหรือท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1
3. การรู้จักแยกแยะถึงสิ่งที่ดีและไม่ดีอย่างเป็น ระบบตามหลักการหรือเหตุผล	1	1	1	1	1	1
4. จิตที่สร้างสรรค์และมองโลกในแง่ดี มีผลต่อการประพฤติปฏิบัติ	1	1	1	1	1	1
5. พฤติกรรมที่แสดงออกสะท้อนถึงภาวะของจิต และสภาพแวดล้อมที่บุคคลนั้นได้รับ	1	1	1	1	1	1
6. การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณี เป็นสิ่งที่ดีที่พึงกระทำ	1	1	1	0	0	0.6
7. จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดี โดยอัตโนมัติ	1	1	1	1	1	1
8. การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ ต้องระลึกเป็นสิ่งแรกเมื่อจะกระทำการใด ๆ	1	1	1	1	1	1
9. มีความมั่นใจในตนเองและแสดงออกถึง พฤติกรรมการแสดงออกที่ถูกต้อง	1	1	1	1	1	1

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
10. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน						
มีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	0	1	1	1	1	0.8
ความรับผิดชอบ						
1. รู้จักเก็บของที่เป็นของส่วนรวมเข้าที่ เช่น โต๊ะเก้าอี้ หรือการช่วยกันรักษาความสะอาด						
ห้องน้ำสาธารณะ	1	1	1	1	1	1
2. เมื่อออกไปประกอบอาชีพจะประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต	1	1	1	1	1	1
3. คำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/องค์กร/สังคม	1	1	1	1	1	1
4. รู้จักรักษาสาธารณสมบัติหรือทรัพยากร เช่น ถนน แม่น้ำ ไฟฟ้า เป็นต้น	1	1	1	1	1	1
5. ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบของสถานศึกษาหรือที่สังคมตั้งขึ้น	1	1	1	1	1	1
6. เมื่อถึงเวลาเข้าเรียนแล้วอาจารย์ผู้สอนยังไม่มา ก็จะนั่งรอและตามอาจารย์ผู้สอน โดยไม่ถือว่าเป็นเวลาว่างที่ไม่ต้องเรียน	1	1	1	1	1	1
7. ไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและคิดหาทางออกอย่างสร้างสรรค์จนประสบความสำเร็จ	1	1	1	1	1	1
8. การทุ่มเทและตั้งใจอย่างเพียรพยายามนำมาสู่ความสำเร็จ	1	1	1	1	1	1
9. การรู้จักเสียสละเวลาหรือความสะดวกสบายบางขณะ เช่น ยอมสละที่นั่งบนรถเมย์ให้กับผู้ที่ชรา หรือหญิงมีครรภ์	1	1	1	1	1	1
10. รู้จักการอุทิศตน เช่น สมัครเข้าร่วมโครงการจิตอาสา สมัครเข้าร่วมช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ	1	1	1	1	1	1

จากตาราง 18 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของการประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าเท่ากับ 0.6-1.0 ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทุกประเด็นแบบสอบถามมีค่าสอดคล้องกัน สามารถนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

ตาราง 19

ค่าวิเคราะห์รายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม *Reliability Statistics*

Cronbach's Alpha		N of Items	
.962		50	

Item	Corrected Item-Total Correlation	Item	Corrected Item-Total Correlation
1	.475	11	.627
2	.512	12	.551
3	.605	13	.659
4	.682	14	.692
5	.503	15	.692
6	.503	16	.555
7	.596	17	.685
8	.543	18	.621
9	.164	19	.662
10	.736	20	.526

ตาราง 19 (ต่อ)

Item	Corrected Item-Total Correlation	Item	Corrected Item-Total Correlation
21	.182	36	.495
22	.311	37	.551
23	.509	38	.713
24	.606	39	.470
25	.591	40	.513
26	.592	41	.660
27	.598	42	.753
28	.740	43	.668
29	.468	44	.661
30	.530	45	.496
31	.626	46	.563
32	.636	47	.450
33	.615	48	.674
34	.559	49	.704
35	.615	50	.488

ตาราง 20

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
แผนการอบรมหน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ						
1. การคำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/ องค์กร/สังคม	1	1	1	1	1	1
2. การออกไปประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และซื่อสัตย์สุจริต	1	1	1	1	1	1
3. การเก็บของที่เป็นของส่วนรวมเข้าที่	1	0	0	1	1	0.6
4. การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบของสถานศึกษาหรือของสังคม	1	1	1	1	1	1
5. การรักษาสาธารณสมบัติและทรัพยากร	1	1	0	1	1	0.8
6. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง	1	1	1	1	1	1
7. การคิดหาทางออกของปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และไม่ย่อท้อ	1	1	1	1	1	1
8. ความทุ่มเท ตั้งใจ เพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ	1	0	1	1	1	0.8
9. ความเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น	1	1	1	1	1	1
แผนการอบรมหน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม						
1. ความกตัญญู	1	1	1	1	1	1
2. การเชื่อมั่นในการทำมาค้าดีต้องได้ผลดี ตอบสนอง	1	1	1	1	1	1
3. การมีเมตตา	1	1	1	1	1	1
4. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามครูอาจารย์ และผู้ปกครอง	1	0	1	1	1	0.8

ตาราง 20 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
5. การคำนึงถึงผลที่ตามมาจากการกระทำ	1	1	1	1	1	1
6. รับฟังการอบรมสั่งสอนจากอาจารย์	1	1	0	1	1	0.8
7. การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต	1	1	1	1	1	1
8. การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม	1	1	0	1	1	0.8
9. การแบ่งปันให้แก่ผู้อื่น	1	1	1	1	1	1
10. การยึดมั่นและเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม	1	1	1	1	1	1
11. การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา	1	0	1	1	1	0.8
แผนการอบรมหน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม						
1. การรับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม	1	1	1	1	0	0.8
2. สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคมเป็นตัวกำหนดในการเข้าร่วมกิจกรรม	1	0	1	1	1	0.8
3. มีการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามาในกรณีฉุกเฉินด้วยความเต็มใจ	1	1	1	0	1	0.8
4. การเผยแพร่ข่าวสารตามความคิดเห็นหรือทัศนคติที่เป็นระบบผ่านการกลั่นกรองด้วยหลักเหตุผล	1	1	1	1	1	1
5. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก	1	1	1	1	1	1
6. การใช้ความรู้ที่มีเป็นเครื่องมือในการป้องกันแก้ไขและหาทางออกกับปัญหาของสังคม	1	1	0	1	1	0.8

ตาราง 20 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
7. การช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	1	1	1	1	1	1
8. มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์	1	0	1	1	1	0.8
แผนการอบรมหน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึก						
ต่อส่วนรวม						
1. จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดี โดยอัตโนมัติ	1	1	1	1	1	1
2. การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณี เป็นสิ่งที่พึงกระทำ	1	0	1	1	1	0.8
3. การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งแรก ที่ต้องนึกถึงก่อนการกระทำการใด ๆ	1	1	1	1	0	0.8
4. ความมั่นใจในตนเองและแสดงออก ทางพฤติกรรมที่ถูกต้อง	1	0	1	1	1	0.8
5. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน มีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	1	1	1	1	1	1
แผนการอบรมหน่วยที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี						
1. การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มี ประโยชน์ การลงมือทำอย่างตั้งใจ หน้าที่ ของพลเมืองที่พึงประสงค์	1	1	1	1	1	1
2. การรู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรอง ก่อนจะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี	1	1	1	1	1	1
3. ประโยชน์ของส่วนรวมคือสิ่งที่ทุกคน ในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน	1	1	1	1	1	1
4. การมีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดา มารดา ศิลปิน ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น	1	0	1	1	1	0.8

ตาราง 20 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
5. การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมือง						
จากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ	1	1	1	1	1	1
6. การรู้จักเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น						
เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์						
และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น เป็นต้น	1	1	1	1	1	1

จากตาราง 20 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของการประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของหน่วยการอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กับข้อคำถามในแผนการอบรมแต่ละหน่วย มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าเท่ากับ 0.6-1.0 ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทุกประเด็นแบบสอบถามมีค่าสอดคล้องกันสามารถนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการจัดอบรมในหลักสูตรดังกล่าวได้

ตาราง 21

ค่าการประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบใน โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

ประเด็นประเมิน	\bar{X}	SD
ภาพรวมของหลักสูตรฝึกอบรม		
1. สภาพปัญหาและปรัชญาของหลักสูตรฝึกอบรม	3.6	0.89
2. หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม	3.8	0.83
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม	4.2	0.83
4. โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม	4.2	0.83
5. เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม	3.8	0.83
6. กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม	4.0	0.70

ตาราง 21 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	\bar{X}	SD
7. สื่อประกอบการฝึกอบรม	4.0	0.70
8. วัน/เวลา	4.0	1.00
9. สถานที่	3.8	0.83
10. จำนวนผู้เข้าอบรม	3.6	0.54
11. การวัดและการประเมินผล	4.2	0.83
แผนการอบรมหน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ		
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.2	0.83
2. เนื้อหาการเรียนรู้	4.2	0.83
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 1	4.4	0.89
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.2	0.83
5. ความเหมาะสมของวิทยากร	4.0	0.70
6. กำหนดการฝึกอบรม	4.0	0.70
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	3.8	0.83
8. สื่อและอุปกรณ์	4.0	0.70
9. การวัดและการประเมินผล	4.0	0.70
แผนการอบรมหน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม		
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.2	0.83
2. เนื้อหาการเรียนรู้	4.2	0.83
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 2	3.8	0.83
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.0	0.70
5. ความเหมาะสมของวิทยากร	3.6	0.89
6. กำหนดการฝึกอบรม	4.2	0.83
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	4.2	0.83
8. สื่อและอุปกรณ์	4.4	0.89
9. การวัดและการประเมินผล	4.4	0.89

ตาราง 21 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	\bar{X}	SD
แผนการอบรมหน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม		
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.4	0.89
2. เนื้อหาการเรียนรู้	4.0	1.00
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 3	4.2	0.83
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.4	0.89
5. ความเหมาะสมของวิทยากร	4.0	0.70
6. กำหนดการฝึกอบรม	4.2	0.83
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	4.0	0.70
8. สื่อและอุปกรณ์	4.0	1.00
9. การวัดและการประเมินผล	4.0	1.00
แผนการอบรมหน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม		
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.0	0.70
2. เนื้อหาการเรียนรู้	4.4	0.89
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 4	4.2	0.83
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.0	0.70
5. ความเหมาะสมของวิทยากร	4.2	0.83
6. กำหนดการฝึกอบรม	4.0	0.70
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	4.2	0.83
8. สื่อและอุปกรณ์	4.0	0.70
9. การวัดและการประเมินผล	4.2	0.83
แผนการอบรมหน่วยที่ 5 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม		
1. สภาพปัญหาและความจำเป็น	4.0	0.70
2. เนื้อหาการเรียนรู้	4.2	0.83
3. วัตถุประสงค์ของหน่วยที่ 5	3.8	0.83
4. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	3.8	0.83

ตาราง 21 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	\bar{X}	SD
5. ความเหมาะสมของวิทยาการ	3.8	0.83
6. กำหนดการฝึกอบรม	3.6	0.89
7. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการบรรยาย	4.2	0.83
8. สื่อและอุปกรณ์	3.8	0.83
9. การวัดและการประเมินผล	4.2	0.83

จากตาราง 21 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.60-4.40 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.54-1.00 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าทุกองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 22

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแบบสอบถาม เพื่อประเมินความพึงพอใจในการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
ด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม						
1. เนื้อหาในหน่วยการอบรมสอดคล้องกับหน่วยการอบรม	1	1	1	1	1	1
2. หน่วยการอบรมมีเนื้อหาที่เหมาะสม	1	1	1	1	1	1
3. การจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1
4. เนื้อหาครอบคลุมกับหน่วยการอบรม	1	1	1	1	1	1
5. เนื้อหาในหน่วยการอบรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1
6. เนื้อหาในหน่วยการอบรมมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1

ตาราง 22 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
ด้านวิทยากร						
1. ความรู้ ความชำนาญ ในการถ่ายทอดความรู้	1	1	1	1	1	1
2. ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจง่าย	1	1	1	1	1	1
3. การบรรยายสอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วย การอบรม	1	1	1	1	1	1
4. การใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับผู้อบรม	1	1	1	1	1	1
5. มีน้ำเสียงชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย	1	1	1	1	1	1
6. ให้คำปรึกษา แนะนำผู้อบรมในการเรียน ได้ทั่วถึง	1	1	1	1	1	1
ด้านกิจกรรมและวิธีการอบรม						
1. สอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยการอบรม	1	1	1	1	1	1
2. ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เข้าใจได้ง่าย	1	1	1	1	1	1
3. กระตุ้นให้ผู้อบรมมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมร่วมกัน	1	1	1	1	1	1
4. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1
5. ผู้อบรมมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน	1	1	1	1	1	1
6. ผู้อบรมสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับ	1	1	0	1	1	0.8
ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรม						
1. ครอบคลุมเนื้อหาในหน่วยการอบรม	1	1	1	1	1	1
2. การเรียงลำดับเนื้อหาต่อความเข้าใจ	1	1	1	1	1	1
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย	1	1	1	1	1	1
4. มีความเหมาะสมกับระดับของผู้อบรม	1	1	1	1	1	1
5. มีความชัดเจนและเหมาะสม	1	1	1	1	1	1

ตาราง 22 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
ด้านสถานที่และระยะเวลาการฝึกอบรม						
1. มีความสะอาดไม่คับแคบ	1	1	1	1	1	1
2. มีแสงสว่างเพียงพอ	1	1	1	1	1	1
3. มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1
4. มีความเหมาะสมต่อการอบรม	1	1	1	1	1	1
5. ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1
การวัดและการประเมินผล						
1. วิธีการวัดประเมินผลมีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1
2. การวัดและประเมินผลก่อนการฝึกอบรม						
มีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1
3. การวัดและประเมินผลหลังการฝึกอบรม						
มีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1
4. เกณฑ์ในการประเมินมีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	1

จากตาราง 22 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของการประเมินความสอดคล้องแบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าเท่ากับ 0.8 -1.0 ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทุกประเด็น แบบสอบถามมีค่าสอดคล้องกัน สามารถนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมอบรมในหลักสูตรดังกล่าวได้

ตาราง 23

ค่าวิเคราะห์รายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนา
จิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อหา
คุณภาพของแบบสอบถาม *Reliability Statistics*

Cronbach's Alpha		N of Items
.953		5
Reliability		
Notes		
Output Created		21-AUG-2019 12:00:32
Comments		
Input	Active Dataset	DataSet0
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working	30
	Data File	
Matrix Input		
Missing Value Handling	Definition of Missing	User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	Statistics are based on all cases with valid data for all variables in the procedure.
Syntax	RELIABILITY /VARIABLES=a1 a2 a3 a4 a5 /SCALE('ALL VARIABLES') ALL /MODEL=ALPHA /STATISTICS=DESCRIPTIVE SCALE /SUMMARY=TOTAL.	
Resources	Processor Time	00:00:00.02
	Elapsed Time	00:00:00.02

Case Processing Summary

		<i>N</i>	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	<i>N</i> of Items
.953	5

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	<i>N</i>
a1	7.5667	2.47307	30
a2	7.3667	2.22033	30
a3	7.7333	2.58555	30
a4	7.4333	2.76285	30
a5	7.6667	2.94001	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	30.2000	97.062	.825	.950
a2	30.4000	100.731	.846	.948
a3	30.0333	92.861	.879	.941
a4	30.3333	89.402	.887	.940
a5	30.1000	84.024	.940	.931

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
37.7667	143.357	11.97320	5

ตาราง 24

คะแนนทดสอบระดับความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก แบบทดสอบวัดความรู้หลักสูตร
ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ลำดับ	ด้านความรับผิดชอบ	ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม	ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม	ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม	ด้านการพลเมืองดี	คะแนนตอบถูก	คะแนนตอบผิด	ความยากง่าย (P)	อำนาจจำแนก (r)
1	10	10	10	9	9	48	2	0.96	1.53
2	9	9	10	9	10	47	3	0.94	1.47
3	10	10	10	8	10	48	2	0.96	1.53
4	9	9	10	9	9	46	4	0.92	1.40
5	7	8	9	9	8	41	9	0.82	1.07
6	10	9	9	10	9	47	3	0.94	1.47
7	9	9	10	9	10	47	3	0.94	1.47
8	10	10	10	9	10	49	1	0.98	1.60
9	10	10	10	10	10	50	0	1.00	1.67
10	10	10	9	10	10	49	1	0.98	1.60
11	9	10	9	9	10	47	3	0.94	1.47
12	9	10	10	9	10	48	2	0.96	1.53
13	10	10	10	9	10	49	1	0.98	1.60
14	10	10	9	10	10	49	1	0.98	1.60
15	10	10	10	9	10	49	1	0.98	1.60

ตาราง 24 (ต่อ)

ลำดับ	ด้านความ รับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม	ด้านการเข้าร่วม กิจกรรม	ด้านจิตสำนึกต่อ ส่วนรวม	ด้านการพลเมืองดี	คะแนนตอบถูก	คะแนนตอบผิด	ความยากง่าย (<i>p</i>)	อำนาจจำแนก (<i>r</i>)	
16	9	10	10	10	10	49	1	0.98	1.60
17	10	9	10	9	10	48	2	0.96	1.53
18	10	10	10	9	10	49	1	0.98	1.60
19	9	9	8	9	10	45	5	0.90	1.33
20	10	10	10	9	10	49	1	0.98	1.60
21	10	10	9	9	10	48	2	0.96	1.53
22	10	9	9	10	10	48	2	0.96	1.53
23	10	9	10	10	10	49	1	0.98	1.60
24	9	9	9	10	10	47	3	0.94	1.47
25	10	10	10	9	10	49	1	0.98	1.60
26	10	10	10	9	10	49	1	0.98	1.60
27	8	10	10	10	10	48	2	0.96	1.53
28	10	10	10	9	10	49	1	0.98	1.60
29	9	9	9	10	9	46	4	0.92	1.40
30	9	9	10	9	10	47	3	0.94	1.47
เฉลี่ยคะแนนรวม	9.50	9.57	9.63	9.30	9.80	47.8	2.2	0.96	1.52

จากตาราง 24 พบว่า เมื่อนำแบบทดสอบไปหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป เป็นระดับที่ยอมรับได้ซึ่งถือว่ามีคุณภาพสามารถนำมาใช้ได้ (สุวิมล ติรภานันท์, 2550, หน้า 175) สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่า 0.7 ขึ้นไป เป็นระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น พบว่าค่าความยากง่าย (p) รายข้อเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 ค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อเฉลี่ยเท่ากับ 1.52 และค่าความเชื่อมั่นมีระดับคะแนนเฉลี่ย 0.953 แสดงว่าแบบทดสอบดังกล่าวมีระดับที่ยอมรับได้ซึ่งถือว่ามีคุณภาพสามารถนำมาใช้ได้

ตาราง 25

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแบบสอบถาม เพื่อประเมินความเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลองใช้หลักสูตรผ่านไปแล้ว 12 สัปดาห์

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
ด้านความรับผิดชอบ						
1. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง เอาใจใส่ในการศึกษา เล่าเรียนนี้ถึงความก้าวหน้าของตนเอง ทุ่มเท ตั้งใจ พยายามเพื่อความสำเร็จ	1	1	1	1	1	1
2. การพูดถึงอาชีพที่สุจริตที่ต้องการทำในอนาคต และมีการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ด้วยเหตุผล ใจเย็น และรอบคอบ	1	1	0	1	1	0.8
3. การรู้จักรักษาและประหยัดในการใช้ไฟฟ้า น้ำ ไม่ทำลายข้าวของส่วนรวม	1	1	1	1	1	1
4. การแต่งตัวถูกต้องตามกฎระเบียบ ของมหาวิทยาลัย	1	1	1	1	1	1
5. การเสียสละทำงานบ้าน การเก็บขยะ เพื่อให้บ้านสะอาด	1	1	1	1	1	1
ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม						
1. การปฏิบัติที่แสดงถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เช่น การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ช่วยเหลืองานบ้าน ตามกำลังที่ทำได้ ไม่เถียงหรือใช้คำพูดรุนแรง	1	1	1	1	1	1
2. การปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่งสอน ของผู้ปกครอง	1	1	1	1	1	1

ตาราง 25 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
3. การไม่ขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น การไม่พูดคำ หยาบ การไม่ทะเลาะ และใช้ความรุนแรง กับผู้อื่น	1	1	1	1	1	1
4. มีความต้องการที่จะบริจาคสิ่งของ เสื้อผ้า ทรัพย์สินเล็กน้อยให้กับผู้อื่นที่เดือดร้อน	1	1	0	1	1	0.8
5. การรู้จักเฝ้าหาความรู้จากเทคโนโลยีรอบตัว ให้เกิดประโยชน์ เช่น การค้นหาความรู้ใหม่ ๆ จากอินเทอร์เน็ต เพื่อทำงานส่งอาจารย์ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	1	1	1	1	1	1
1. การทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง การต่อคิว เข้าแถวเพื่อจ่ายเงินในร้านค้า	1	1	1	1	1	1
2. การเสนอตัวเป็นจิตอาสาช่วยเหลืองานชุมชน	1	1	0	1	1	0.8
3. การใช้ความคิด ทักษะ และเหตุผลที่ดี ในการรับฟังหรือถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ	1	1	1	1	1	1
4. การนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติ เช่น การแยก ขยะ การลดใช้ถุงพลาสติก	1	1	1	1	1	1
5. การช่วยเหลือบุคคลวัยชรา การเห็นอกเห็นใจ ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน	1	1	1	1	1	1

ตาราง 25 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม						
1. เมื่อพบของมีค่าแล้วรีบนำไปแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่นำมาเป็นของตนเอง	1	1	1	1	1	1
2. การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา ไปเวียนเทียน ทำบุญ ถวายสังฆทาน รักษาความสะอาดวัด	1	1	1	1	1	1
3. การไม่ทิ้งขยะด้วยความมั่งง่าย	1	1	1	1	1	1
4. การไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง	1	1	1	1	1	1
5. การเสียสละเงินเพียงเล็กน้อยช่วยเหลือ ผู้ที่เกิดอุทกภัยตามกล่องรับบริจาค	1	1	1	1	1	1
ด้านการเป็นพลเมืองดี						
1. การรับรู้ว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เช่น ต้องการจะไปเป็นครูที่ดี ต้องการจะเป็น นักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น	1	1	1	1	1	1
2. การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น คำพูด ความต้องการส่วนตัวของตนเอง	1	1	1	1	1	1
3. การนำความรู้ที่ได้รับจากผู้ปกครองไปใช้ ประกอบการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ไม่เห็น แก่ตัว ความซื่อสัตย์	1	1	1	1	0	0.8
4. การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	1	1	1	1	1	1
5. การไม่แบ่งแยกหรือดูถูกผู้อื่น จากฐานะทาง เศรษฐกิจ ความพิการทางร่างกาย	1	1	1	1	1	1

จากตาราง 25 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของการประเมินความสอดคล้องแบบสอบถามเพื่อประเมินความเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้าน ของนักศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลองใช้หลักสูตรผ่านไป 12 สัปดาห์ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าเท่ากับ 0.8-1.0 ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทุกประเด็นในแบบสอบถามมีค่าสอดคล้องกัน

ตาราง 26

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแบบสอบถามเพื่อประเมินความเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ 5 ด้าน ของนักศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลองใช้หลักสูตรผ่านไป 12 สัปดาห์

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
ด้านความรับผิดชอบ						
1. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง เอาใจใส่ในการศึกษา เล่าเรียนนี้ถึงความก้าวหน้าของตนเอง ทุ่มเท ตั้งใจ พยายามเพื่อความสำเร็จ	1	1	1	1	1	1
2. การพูดถึงอาชีพที่สุจริตที่ต้องการทำในอนาคต และมีการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ด้วยเหตุผล ใจเย็น และรอบคอบ	1	1	0	1	1	0.8
3. การรู้จักรักษาและประหยัดในการใช้ไฟฟ้า น้ำ ไม่ทำลายข้าวของส่วนรวมในห้องเรียน มหาวิทยาลัย	1	1	1	1	1	1
4. การแต่งตัวถูกต้องตามกฎระเบียบของ มหาวิทยาลัย เข้าเรียนตรงเวลา แสดงถึง การยอมรับกฎกติกาที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้น	1	1	1	1	1	1
5. การเสียสละทำความสะอาดห้องเรียน เมื่อเสร็จกิจกรรม	1	1	1	1	1	1

ตาราง 26 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม						
1. เคารพและมีมารยาทต่ออาจารย์ผู้สอน	1	1	1	1	1	1
2. การปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่งสอน ของอาจารย์	1	1	1	1	1	1
3. การ ไม่ขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น การ ไม่พูด คำหยาบ การไม่ทะเลาะและใช้ความรุนแรง กับเพื่อน	1	1	1	1	0	0.8
4. การรู้จักบริจาคหรืออาสารวบรวมสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน	1	1	1	1	1	1
5. การรู้จักฝ่าฝืนความรู้จากเทคโนโลยีรอบตัว ให้เกิดประโยชน์	1	1	1	1	1	1
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม						
1. การทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นทาง การต่อคิวเข้าแถว เพื่อจ่ายของจากอาจารย์	1	1	1	1	1	1
2. การเสนอตัวเป็นจิตอาสาช่วยเหลืองาน ของมหาวิทยาลัยในวันหยุดเรียนหรือกิจกรรม เฉพาะกิจ	1	1	0	1	1	0.8
3. การใช้ความคิด ทักษะคิด และเหตุผลที่ดี ในการรับฟังหรือถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ	1	1	1	1	1	1
4. การนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติ เช่น การแยกขยะ การลดใช้ถุงพลาสติก	1	1	1	1	1	1
5. การรู้จักเห็นอกเห็นใจและเป็นห่วงเป็นใยเพื่อน เมื่อเพื่อนมีปัญหา	1	1	1	1	1	1

ตาราง 26 (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญท่านที่					IOC
	1	2	3	4	5	
ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม						
1. เมื่อพบของมีค่าแล้วรีบนำไปแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่นำมาเป็นของตนเอง	1	1	1	1	1	1
2. การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนาหรือส่งเสริม วัฒนธรรมที่งดงามของไทยในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้น	1	1	1	1	1	1
3. การไม่ทิ้งขยะด้วยความมั่งง่าย ไม่ขีดเขียนโต๊ะ เก้าอี้ ให้สกปรก	1	1	1	1	0	0.8
4. การไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์ ลำโพง เป็นต้น	1	1	1	1	1	1
5. การยินดีในการเสียสละเงินเพียงเล็กน้อย เพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนในสถานการณ์ต่าง ๆ	1	1	1	1	1	1
ด้านการเป็นพลเมืองดี						
1. การรับรู้ว่าเป็นพลเมืองที่มีความสำคัญ ต่อประเทศชาติ เช่น ต้องการเป็นครูที่ดีในอนาคต	1	1	1	1	1	1
2. การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น คำพูด การคำทอ ให้ผู้อื่นเสียหาย/เสียใจ	1	1	1	1	1	1
3. การนำความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ไปเป็น แบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต	1	1	1	1	0	0.8
4. การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งประธานนักศึกษา (สโมสรนักศึกษา) เพื่อเป็นตัวแทนในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของคณะ	1	1	1	1	1	1
5. การไม่เลือกคบเพื่อนจากฐานะทางเศรษฐกิจ หรือความสามารถที่แตกต่างกันของเพื่อน	1	1	1	1	1	1

จากตาราง 26 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของการประเมินความสอดคล้องแบบสอบถามเพื่อประเมินความเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้ง 5 ด้านของนักศึกษา เพื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และหลังจากทดลองใช้หลักสูตรผ่านไป 12 สัปดาห์ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าเท่ากับ 0.8-1.0 ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทุกประเด็นแบบสอบถามมีค่าสอดคล้องกัน

ภาคผนวก จ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

คณะกรรมการที่ปรึกษาคุณิพนธ์
รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละอ อแสงสุข
รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย
รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ปานจันทร์

พัฒนาโดย
นางสาวปัญญดา จันทกิจ
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2562

คำนำ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะ-
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อทักษะความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตน
ได้อย่างถูกต้องของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ พร้อมทั้งจะนำความรู้
ที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นในอนาคต โดยที่ผู้ออกแบบ
หลักสูตรฝึกอบรมได้กำหนดองค์ประกอบ 5 ด้าน เพื่อเพิ่มทักษะให้กับผู้ที่เข้ารับการอบรม
คือ (1) ด้านความรับผิดชอบ (2) ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม (3) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม
ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (4) ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม และ (5) ด้านการเป็นพลเมืองดี
โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ตระหนักถึงความสำคัญ กระบวนการ
และประโยชน์ขององค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเกิดจิตสาธารณะ
ที่มากขึ้นและสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปประยุกต์และพัฒนาเพื่อใช้กับตนเองและเพื่อผู้อื่น
ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
และประเทศชาติ

ข้าพเจ้าหวังว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ฉบับนี้จักเป็นประโยชน์และเป็นแนวทาง
เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศต่อไป

นางสาวปัญญา จันทกิจ

นักศึกษาโครงการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

กระพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2562

สารบัญ

บทที่	หน้า
คำนำ.....	240
สารบัญ	241
หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	242
แผนการอบรมหน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ	250
แผนการอบรมหน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม.....	255
แผนการอบรมหน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	260
แผนการอบรมหน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม	265
แผนการอบรมหน่วยที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี	269

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สภาพปัญหาและปรัชญาของหลักสูตรฝึกอบรม

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง นำมาสู่การเกิดค่านิยมใหม่ ๆ จนทำให้เกิดปัญหาสังคมที่มาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในลักษณะที่ผู้คนในสังคมยอมรับไม่ได้ที่เกิดจากความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจของมนุษย์หรือเกิดจากปัจจัยทางสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติที่ไม่เหมาะสม ผู้คนในสังคมเกิดการเบี่ยงเบนความสัมพันธ์ไปจากเดิมและสถาบันทางสังคม ไม่สามารถทำหน้าที่ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางกฎหมาย เป็นต้น สมาชิกในสังคมบางกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ เกิดความขัดแย้งระหว่างกฎเกณฑ์และอุดมการณ์ของตนเอง เกิดความล้มเหลวของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมหรือสมาชิกบางกลุ่มสร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม อีกทั้งเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทกับชีวิตความเป็นอยู่ในชีวิตมากขึ้น สมาชิกในสังคมก็จะยึดติดกับสิ่งที่ตนเองต้องการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วัตถุนิยม การมีส่วนได้ส่วนเสียส่วนบุคคล เกิดการขาดจิตสำนึกที่ดีทั้งต่อตนเองและต่อส่วนรวม จนกลายเป็นปัญหาระดับสังคม ทำให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายต่อส่วนรวมและหากต้องการให้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การพัฒนาสมาชิกในสังคมมีจิตสาธารณะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เนื่องด้วยผู้ที่มีจิตสาธารณะนั้นเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกที่ดี รู้จักหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ เสียสละ พร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

การปลูกฝังให้สมาชิกในสังคมเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่นจนกระทั่งวัยผู้ใหญ่ เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ที่เพียงพอเป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย เกี่ยวเนื่องกับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยที่การปลูกฝังหรือเสริมสร้างจิตสาธารณะตั้งแต่ในวัยเด็ก ควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลชี้แนะทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

เพื่อให้เด็กจะได้มีแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิต
 สาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ออกแบบมา
 เพื่อเสริมสร้างการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ให้เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งนำไป
 พัฒนาตนเองและถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก ๆ ในอนาคต เนื่องด้วยคณะครุศาสตร์เป็นศาสตร์
 ที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาและวิชาชีพครู โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการและแสวงหา
 วิธีการพัฒนานุชนให้มีความประพฤติที่ดีในการสร้างสรรค์สังคมนักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษา
 จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงทางสังคม จะมีโอกาสพัฒนาเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหาของสังคม
 ในแบบที่เหมาะสมมีเหตุผล เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาโดยตรง ทราบถึง
 ภาวะแวดล้อมรอบตัวและรับรู้เรื่องราวของสังคมได้เป็นอย่างดี เป็นบุคคลที่มีโอกาสดี
 ในการแสดงออกทางความคิด มีคุณค่ากับทุกคนและทุกสายอาชีพเป็นพลังสำคัญของชาติ
 ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

ทั้งนี้ ผู้ออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับ
 ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้สำรวจองค์ประกอบจิตสาธารณะของ
 นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 381 คน โดยใช้
 เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) ประเภทการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน
 (Confirmatory Factor Analysis--CFA) เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของจำนวนองค์ประกอบ
 ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยปัจจัยร่วม (common factor)
 โดยใช้วิธีสกัดปัจจัยแบบวิธีตัวประกอบหลักปัจจัย (principal components factoring)
 โดยพบว่า องค์ประกอบ 5 ที่ผู้ออกแบบหลักสูตรกำหนดขึ้นควรได้รับการพัฒนา เพื่อเพิ่ม
 ทักษะให้กับผู้ที่เข้ารับการอบรม คือ

1. ด้านความรับผิดชอบ
2. ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
4. ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม
5. ด้านการเป็นพลเมืองดี

จากปัญหาและความจำเป็ดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง
 เร่งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งจะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นในอนาคต

หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม

1. เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อเน้นเนื้อหาสาระในการพัฒนาตนเองของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในปัจจัยร่วมขององค์ประกอบทั้ง 5 ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม และด้านการเป็นพลเมืองดี
2. เป็นหลักสูตรฝึกอบรมแบบการใช้ปัญหาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อคิดเห็น และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ารับการอบรมกับวิทยากร โดยมีแนวทางในการจัดกิจกรรมจากกรณีศึกษาและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของสมาชิกในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้และความสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของสังคม
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะตามที่สังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยมุ่งหวังให้ผู้ที่ได้รับการอบรมเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่สำคัญตอบสนองความต้องการของสังคมและชาติ
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมตระหนัก สร้างเสริม และอนุรักษ์ค่านิยมที่ดีตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลในด้านของความรู้และความดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ
5. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความยืดหยุ่นและสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ ในอนาคตเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปโดยที่ยังจะยึดถือหน้าที่

และความรับผิดชอบของตนเองเป็นหลัก เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้ออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมได้ดำเนินการร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยเชิงยืนยัน ประกอบด้วยเนื้อหาการฝึกอบรม 5 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ

หน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

หน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

หน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม

หน่วยที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี

โดยแต่ละหน่วยการฝึกอบรมจะประกอบด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็นในการฝึกอบรม มีความมุ่งหมายทางการศึกษาด้านความรู้และสติปัญญา ด้านเจตคติ และด้านทักษะ ซึ่งมีผลเชิงพฤติกรรมของผู้ที่ได้เข้ารับการอบรม แผนการอบรมที่กำหนดใช้ประกอบด้วยเนื้อหาด้านข้อเท็จจริง ทฤษฎีหรือหลักการ แนวคิดพื้นฐาน มโนทัศน์ ทักษะ ค่านิยม และกิจกรรมของการอบรมในแต่ละหน่วยการอบรม ใช้ระยะเวลา 3 วัน รวม 13 ชั่วโมง ในแต่ละแผนการอบรมประกอบด้วย เนื้อหารายวิชา กิจกรรม สื่อประกอบการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม การวัดและการประเมินผลการอบรม

เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม

เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย รายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละหน่วยการอบรม ดังนี้

1. แผนการอบรมหน่วยที่ 1 ด้านความรับผิดชอบ (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง 15 นาที)
 - 1.1 การคำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/องค์กร/สังคม
 - 1.2 การออกไปประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

- 1.3 การเก็บของที่เป็นของส่วนรวมเข้าที่
- 1.4 การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ของสถานศึกษาหรือสังคม
- 1.5 การรักษาสาธารณสมบัติและทรัพยากร
- 1.6 การรู้จักหน้าที่ของตนเอง
- 1.7 การคิดหาทางออกของปัญหาอย่างสร้างสรรค์และไม่ย่อท้อ
- 1.8 ความทุ่มเท ตั้งใจ เพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ
- 1.9 ความเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น
2. แผนการอบรมหน่วยที่ 2 ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง 15 นาที)
 - 2.1 ความกตัญญู
 - 2.2 การเชื่อมั่นในการทำความดีต้องได้ผลดีตอบสนอง
 - 2.3 การมีเมตตา
 - 2.4 การเชื่อฟังและปฏิบัติตามครูอาจารย์และผู้ปกครอง
 - 2.5 การคำนึงถึงผลที่ตามมาจากการกระทำ
 - 2.6 การอบรมสั่งสอนจากอาจารย์
 - 2.7 การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
 - 2.8 การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม
 - 2.9 การแบ่งปันให้แก่ผู้อื่น
 - 2.10 การยึดมั่นและเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม
 - 2.11 การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา
3. แผนการอบรมหน่วยที่ 3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง)
 - 3.1 การรับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม
 - 3.2 สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคม เป็นตัวกำหนดในการเข้าร่วมกิจกรรม
 - 3.3 มีการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามาในกรณีฉุกเฉินด้วยความเต็มใจ
 - 3.4 การเผยแพร่ข่าวสาร ตามความคิดหรือทัศนคติที่เป็นระบบผ่านการกลั่นกรองด้วยหลักเหตุผล
 - 3.5 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

3.6 ความรู้ที่มีใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกัน แก้ไข และหาทางออกกับปัญหาของสังคม

3.7 การช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

3.8 ความชอบและสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

4. แผนการอบรมหน่วยที่ 4 ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง)

4.1 จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีโดยอัตโนมัติ

4.2 การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณี เป็นสิ่งดีที่พึงกระทำ

4.3 การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งที่ต้องนึกถึงก่อนจะกระทำการใด ๆ

4.4 ความมั่นใจในตนเองและแสดงออกทางพฤติกรรมที่ถูกต้อง

4.5 การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันมีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5. แผนการอบรมหน่วยที่ 5 ด้านการเป็นพลเมืองดี (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที)

5.1 การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ การลงมือทำอย่างตั้งใจหน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์

5.2 การรู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองก่อนที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี

5.3 ประโยชน์ของส่วนรวม คือ สิ่ง que ทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน

5.4 การมีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดา มารดา ศิลปิน ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น

5.5 การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมืองจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ

5.6 การรู้จักเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น

กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้ใช้วิธีการในการจัดกิจกรรมการอบรมแบบการตระหนักถึงปัญหาเป็นฐานหลักในการจัดกิจกรรมการอบรม โดยใช้การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้สึ

ในด้านของการรู้คิด ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรมที่มีต่อจิตสาธารณะ สร้างเสริมเป็นลักษณะนิสัยที่พึงปรารถนาของสมาชิกในสังคมที่พึงกระทำให้การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข รวมถึงการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคคลอื่นที่ปะทะสัมพันธ์กัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กิจกรรมในการฝึกอบรมจึงประกอบด้วย การสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการขาดจิตสาธารณะ การบรรยายจากวิทยากร เรียนรู้จากสื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วิดิทัศน์ ภาพยนตร์ กรณีศึกษา กิจกรรม เป็นต้น การอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การนำเสนอแนวคิดจากกลุ่ม การวิเคราะห์ และศึกษา กรณีตัวอย่าง

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. PowerPoint ประกอบการบรรยาย
2. กรณีศึกษา ประกอบการฝึกอบรม
3. แบบทดสอบความรู้ก่อน-หลัง หน่วยละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ
4. กระดาษ ปากกา ไวท์บอร์ด
5. วิดิทัศน์

วัน เวลา

วันที่ 28-30 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

สถานที่

ห้องสุพรรณิการ์ ชั้น 2 โรงแรมวังสวนสุนันทา

จำนวนผู้เข้าอบรม

นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 30 คน

การวัดและการประเมินผล

การวัดและประเมินผลใช้การตัดสินคุณค่าตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้ลักษณะของการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับผลที่คาดหวังเป็นเกณฑ์ หน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 ส่งผลต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม ตลอดจนติดตามประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเป็นระยะอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดของ Stake (1967) โดยมีวิธีการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ 3 ด้าน ดังนี้

1. สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น (antecedents) เป็นเงื่อนไขที่มีอยู่ก่อนที่จะส่งผลต่อผลลัพธ์เป็นสิ่งที่อยู่ก่อนการใช้หลักสูตร เช่น นักเรียน คุณลักษณะของครู หลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สถานศึกษา ชุมชน เป็นต้น
2. กระบวนการ (transaction) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นช่วงการใช้หลักสูตรครอบคลุมปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ผู้ปกครองกับครู ผู้บริหารกับครู ผู้บริหารกับนักเรียน เป็นต้น
3. ผลลัพธ์ (outcomes) เป็นผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรหรือหลังจากที่มีการเรียนการสอนไปแล้ว เช่น ความรู้ความสามารถของนักเรียน เป็นต้น (สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ, 2561, หน้า 68-69)

รายนามวิทยากร

1. รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์
คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. อาจารย์ ดร. กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์
รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
3. อาจารย์วีรพจน์ รัตนवार
อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

แผนการอบรมหน่วยที่ 1

ด้านความรับผิดชอบ

สภาพปัญหาและความจำเป็น

สถานการณ์ปัจจุบันปัญหาที่สำคัญในสังคมไทยนับวันที่จะรุนแรงมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่แข่งขันกันอย่างเสรี เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้คนนิยมการบริโภคผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ ทำให้โครงสร้างของสังคมไทยอ่อนแอเยาวชนส่วนหนึ่งจึงได้รับการหล่อหลอมจากบรรยายกาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนเสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมาย มีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ในเรื่องของความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ เป็นต้น ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีและมีประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ทำให้นุคคลรู้จักการพิจารณาตนเองเป็นจุดเริ่มต้นในลำดับแรก ๆ ที่จะนำพาและบ่มเพาะนิสัยอื่น ๆ ในทางที่ดีและประสบความสำเร็จทั้งในด้านของหน้าที่การงานหรือการประกอบอาชีพและชีวิต อีกทั้ง ยังเป็นเครื่องผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนเอง การส่งเสริมเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศให้มีความรับผิดชอบด้วยกระบวนการทางการศึกษาผ่านบุคคลผู้ซึ่งในอนาคตจะเป็นผู้ที่ให้ความรู้และเผยแพร่คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบที่เป็นคุณสมบัติของพลเมืองที่พึงประสงค์ ทำให้ลดปัญหาและเพิ่มความสุขให้เกิดขึ้นได้ในสังคมและประเทศชาติ

เนื้อหาการเรียนรู้

1. การคำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง/องค์กร/สังคม
2. การออกไปประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
3. การเก็บของที่เป็นของส่วนรวมเข้าที่
4. การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ของสถานศึกษาหรือสังคม
5. การรักษาสาธารณสมบัติและทรัพยากร

6. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง
7. การคิดหาทางออกของปัญหาอย่างสร้างสรรค์และไม่ย่อท้อ
8. ความทุ่มเท ตั้งใจ เพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ
9. ความเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เมื่อสิ้นสุดการอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถแสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ด้านความรับผิดชอบ โดย

1. สามารถอธิบายถึงหน้าที่ของตนเองและความก้าวหน้าในอนาคต โดยที่มีหลักจากความทุ่มเท ตั้งใจ เพียรพยายามเพื่อความสำเร็จ
2. สามารถอธิบายถึงการประกอบอาชีพในอนาคต ที่ต้องมีความสุจริตรวมถึงการใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์และไม่ย่อท้อ
3. สามารถอธิบายถึงการรู้จักรักษาสาธารณสมบัติและการใช้ทรัพยากรที่เป็นของส่วนรวมได้อย่างคุ้มค่า
4. สามารถอธิบายในการรับรู้ตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่สังคมตั้งขึ้น
5. สามารถอธิบายถึงการรู้จักเสียสละโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรม (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง 15 นาที)

1. บรรยาย
2. การฝึกปฏิบัติรายกลุ่ม
3. การนำเสนองาน

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรมมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นนำ (15 นาที) มีรายละเอียดดังนี้

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรมจำนวน 10 ข้อ

ชั้นกิจกรรมการอบรม (3 ชั่วโมง) มีรายละเอียดดังนี้

ชั้นสอน (60 นาที)

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดยถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบ เปิดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษา กรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาของสังคมที่บุคคลในสังคมขาดซึ่งความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง การประกอบอาชีพ สาธารณสมบัติ/ทรัพยากรของส่วนรวม กฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ และการเสียสละ ว่าส่งผลต่อสังคมในด้านใดบ้าง

2. วิทยากรบรรยายและจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองและเพื่อน จากกรณีศึกษาด้านความรับผิดชอบในเรื่องหน้าที่ของตนเอง การประกอบอาชีพ สาธารณสมบัติ/ทรัพยากรของส่วนรวม กฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ และการเสียสละ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองโดยคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้นปฏิบัติ (1 ชั่วโมง 30 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำลองสถานการณ์ในการแก้ไขปัญหา โดยการแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน วิทยากรแจกใบงาน กรณีศึกษาในเรื่องที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขาดความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อสังคม จำนวน 5 กรณีศึกษา ได้แก่

1.1 บุคคลที่ไม่รู้จักหน้าที่และไม่คำนึงถึงความก้าวหน้าของตนเอง

1.2 การประกอบอาชีพสุจริตและความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และไม่ย่อท้อ

1.3 การรู้จักรักษาสาธารณสมบัติและการใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

1.4 การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบต่าง ๆ ที่สังคมตั้งขึ้น

1.5 การรู้จักเสียสละ

2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปผล โดยการบรรยายแสดงความรู้สึกและแนวทางในการแก้ปัญหา

จากกรณีศึกษาที่แต่ละกลุ่มได้รับ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอจากคำบรรยายแสดงความรู้สึกละและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที

3. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะในระหว่างที่แต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จ เพื่อสร้างให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่มากขึ้นจากการคิดวิเคราะห์ของผู้เข้ารับการอบรม

ขั้นสรุป (30 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบ โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมส่งตัวแทนในห้องจำนวน 1 คน

2. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัย และสรุปเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมสรุปไม่ครบถ้วน

3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบสอบถามหลังการฝึกอบรมจำนวน 10 ข้อ

สื่อและอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม

1. คอมพิวเตอร์
2. PowerPoint เรื่อง ความรับผิดชอบ
3. ใบงานกรณีศึกษา
4. แบบทดสอบ (10 ข้อ)
5. กระดาษ ปากกาเมจิก ปากกา

วิทยากรบรรยาย

1. อาจารย์ ดร. กรรณิการ์ ภิรมรัตน์
รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. อาจารย์วีรพจน์ รัตนวาร์
อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กำหนดการฝึกอบรม

วันอังคารที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เวลา 8.00-12.15 น.

เครื่องมือ วิธีการวัด และการประเมินผล

1. แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม
2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

แผนการอบรมหน่วยที่ 2

ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

สภาพปัญหาและความจำเป็น

สถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบันเกิดความเสื่อมถอยอย่างชัดเจน และกำลังจะแผ่ขยายวงกว้างออกไป ปัญหาด้านวิกฤตเศรษฐกิจรวมถึงความขาดซึ่งคุณธรรมจริยธรรมในระดับนักการเมือง ข้าราชการ และสาขางานการอาชีพอื่น ๆ เริ่มเห็นเป็นภาพชัดเจน เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การเสพและการค้ายาเสพติด ตลอดจนการแต่งตัวล่อแหลม การทะเลาะวิวาท การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือแม้กระทั่งการขายบริการทางเพศ สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบโดยตรงกับเยาวชนนำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ อีกหลากหลาย ทั้งนี้กล่าวกันว่าเป็นผลอันเนื่องมาจากการขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ไม่สามารถกระทำได้โดยถาวร การขาดคุณธรรมจริยธรรม เสมือนการขาดการประมวลผลทางพฤติกรรมที่ดี ทั้งกาย วาจา และจิตใจ ก่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ไม่ดีทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ สอดคล้องกับที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพของการพัฒนาเยาวชนไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ควบคู่กับสติปัญญาที่มีคุณธรรม จริยธรรมสอดแทรก เพื่อการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เนื้อหาการเรียนรู้

1. ความกตัญญู
2. การเชื่อมั่นในการทำดีต้องได้ผลดีตอบสนอง
3. การมีเมตตา
4. การเชื่อฟังและปฏิบัติตามครูอาจารย์และผู้ปกครอง
5. การคำนึงถึงผลที่ตามมาจากการกระทำ
6. การอบรมสั่งสอนจากอาจารย์
7. การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

8. การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม
9. การแบ่งปันให้แก่ผู้อื่น
10. การยึดมั่นและเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม
11. การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เมื่อสิ้นสุดการอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถแสดงถึงการมีจิตสาธารณะ ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม โดย

1. สามารถอธิบายถึงความกตัญญูที่พึงมีต่อผู้มีพระคุณ
2. สามารถอธิบายความรู้สึกในสิ่งที่อาจารย์อบรมสั่งสอน
3. สามารถอธิบายถึงผลของการกระทำและการปฏิบัติในสิ่งที่ดี
4. สามารถอธิบายถึงการมีเมตตาและการแบ่งปัน
5. สามารถอธิบายถึงความสำคัญในหลักคุณธรรมจริยธรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่กับผู้อื่นได้อย่างปกติ
6. สามารถอธิบายถึงการเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรม (ระยะเวลา 3 ชั่วโมง 15 นาที)

1. บรรยาย
2. การฝึกปฏิบัติรายกลุ่ม
3. การนำเสนองาน

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรมมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นนำ (15 นาที) มีรายละเอียดดังนี้

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม จำนวน 10 ข้อ

ขั้นกิจกรรมการอบรม (3 ชั่วโมง) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นสอน (60 นาที)

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดยถามผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม เปิดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ

ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษากรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาของสังคมที่บุคคลในสังคมขาด ซึ่งหลักคุณธรรมจริยธรรมในการใช้ชีวิตประจำวันของตนเองและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในหัวข้อความกตัญญู การปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนจากอาจารย์ การคำนึงถึงผลของการกระทำและการปฏิบัติในสิ่งที่ดี การรู้จักเมตตาและแบ่งปัน การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ว่าส่งผลต่อสังคมในด้านใดบ้าง

2. วิทยากรบรรยายและจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองและเพื่อน จากกรณีศึกษาที่วิทยากรนำมาใช้ประกอบในเรื่องความกตัญญู การปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนจากอาจารย์ การคำนึงถึงผลของการกระทำและการปฏิบัติในสิ่งที่ดี การรู้จักเมตตาและแบ่งปัน การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

ขั้นปฏิบัติ (1 ชั่วโมง 30 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำลองสถานการณ์ในการแก้ไขปัญหา โดยการแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมา เพื่อจับฉลากใบงานกรณีศึกษาที่วิทยากรเตรียมไว้ในเรื่องที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขาดในด้านหลักคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลในสังคมที่ส่งผลโดยตรงกับบุคคลนั้น ๆ และบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม จำนวน 6 กรณีศึกษา ได้แก่

- 1.1 การปฏิบัติที่แสดงถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
- 1.2 การปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่งสอนจากอาจารย์
- 1.3 การคำนึงถึงผลของการกระทำและการปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี
- 1.4 การรู้จักเมตตาและแบ่งปัน
- 1.5 หลักคุณธรรมจริยธรรมที่ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข
- 1.6 การเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปผล โดยการบรรยายแสดงความรู้สึกและแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาที่แต่ละกลุ่มได้รับสามารถนำหลักคำสอนทางศาสนาเป็นหลักและประยุกต์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน

ออกมานำเสนอจากคำบรรยายแสดงความรู้สึกละแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เวลา
กลุ่มละ 5 นาที

3. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ
ในระหว่างที่แต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จ เพื่อสร้างให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่มากขึ้น
จากการคิดวิเคราะห์ของผู้เข้ารับการอบรม

ขั้นสรุป (30 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ
ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมส่งตัวแทนในห้องจำนวน 1 คน

2. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัย และสรุปเพิ่มเติมใน
ประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมสรุปไม่ครบถ้วน

3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบสอบถามหลังการฝึกอบรมจำนวน 10 ข้อ

สื่อและอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม

1. คอมพิวเตอร์
2. PowerPoint เรื่อง หลักคุณธรรมจริยธรรม
3. ใบงานกรณีศึกษา
4. แบบทดสอบ (10 ข้อ)
5. กระดาษ ปากกาเมจิก ปากกา

วิทยากรบรรยาย

1. อาจารย์ ดร. กรรณิการ์ ภิรมรัตน์
รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. อาจารย์วีรพจน์ รัตนवार
อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กำหนดการฝึกอบรม

วันอังคารที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เวลา 13.15-16.30 น.

เครื่องมือ วิธีการวัด และการประเมินผล

1. แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม
2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

แผนการอบรมหน่วยที่ 3

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

สภาพปัญหาและความจำเป็น

สังคมปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์มีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญของวัตถุคนที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญในด้านใดด้านหนึ่งมาก ๆ ก็จะมีโอกาสกอบโกยผลประโยชน์ได้มากในด้านทรัพย์สิน อำนาจ ชื่อเสียง เกียรติยศ และการเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม การแข่งขันอย่างเสรีและรุนแรงในทุกด้าน ต่างคนต่างทำงานของตน ต่างเอาตัวรอด เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนมีสัญชาตญาณของการเอาตัวรอดและเอาตนเองเป็นที่ตั้ง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตประกอบกับปัจจุบัน สังคมวัดค่าของคนจากปัจจัยด้านวัตถุ ฐานะทางการเงิน หน้าที่การงาน ความสะดวกสบาย เป็นหลักและไม่ได้ใส่ใจผลลัพธ์และความเปลี่ยนแปลงในทางลบของสังคม โดยการวัดผลลัพธ์ทางลบของสังคมพิจารณาจากสภาพลักษณะนิสัยของสมาชิกในสังคม เนื่องด้วยลักษณะนิสัยของสมาชิกในสังคมก็จะส่งผลกับสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยตรง เช่น การต่างคนต่างอยู่ในสังคมไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การไม่ใส่ใจเพิกเฉยกับความเป็นไปในสังคม ความสามารถในการทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ โดยไม่สนใจถึงความผิดชอบชั่วดี เป็นต้น การลดและการเสริมสร้างเพื่อพัฒนาตนเองให้สมาชิกในสังคม เพื่อให้สังคมน่าอยู่และดำรงไปในทิศทางที่ดีอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยความเข้าใจที่ดีต่อกัน และพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากความต้องการของตนเองเป็นหลักมาเป็นความต้องการที่จะทำเพื่อส่วนรวม เพื่อให้สมาชิกทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน การก้าวข้ามความเป็นตัวเองเพื่อทำความรู้จักกับผู้อื่นด้วยจิตที่ปรารถนาต่อกัน จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพ จากกลุ่มเล็กกระจายไปในระดับสังคมและประเทศชาติ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นหรือการช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่ จะทำให้ช่วยลดปัญหา อีกทั้งยังสร้างระบบของสังคมให้แข็งแกร่งขึ้นในทุกด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น

เนื้อหาการเรียนรู้

1. การรับรู้และไม่เพิกเฉยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม
2. สภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคม เป็นตัวกำหนดในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. มีการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามาในกรณีฉุกเฉินด้วยความเต็มใจ
4. การเผยแพร่ข่าวสาร ตามความคิดหรือทัศนคติที่เป็นระบบผ่านการกลั่นกรอง

ด้วยหลักเหตุผล

5. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
6. ความรู้ที่มีใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกัน แก้ไข และหาทางออกกับปัญหาของสังคม
7. การช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
8. ความชอบและสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เมื่อสิ้นสุดการอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถแสดงถึงการมีจิตสาธารณะด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดย

1. สามารถอธิบายถึงความเข้าใจในการรับรู้ ไม่เพิกเฉย และตอบสนองอย่างเป็นประโยชน์ต่อสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สามารถอธิบายถึงความสำคัญของการใส่ใจในการร่วมกิจกรรมที่สังคมตั้งขึ้น
3. สามารถอธิบายถึงการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลของข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับ โดยใช้ทัศนคติที่ดีประกอบกับหลักเหตุผล
4. สามารถอธิบายถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยใช้ความรู้เป็นเครื่องมือ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก
5. สามารถอธิบายถึงการให้ความช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรม (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง)

1. บรรยาย
2. การฝึกปฏิบัติรายกลุ่ม
3. การนำเสนองาน

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรมมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นนำ (15 นาที) มีรายละเอียดดังนี้

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม จำนวน 10 ข้อ

ขั้นกิจกรรมการอบรม (1 ชั่วโมง 45 นาที) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นสอน (30 นาที)

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียน โดยถามผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เปิดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษากรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ว่าส่งผลอย่างไรกับสังคมผู้ซึ่งได้รับประโยชน์นั้นและบุคคลในสังคมจะได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง

2. วิทยากรบรรยายและจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนถึงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสังคมในเวลาที่มีกิจกรรมที่ทำให้สังคมได้รับประโยชน์ จากกรณีศึกษาในเรื่อง

2.1 การรับรู้ ไม่เพิกเฉย และตอบสนองอย่างเป็นประโยชน์ต่อสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การใส่ใจในการร่วมกิจกรรมที่สังคมตั้งขึ้น

2.3 การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลของข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับโดยใช้ทัศนคติที่ดีประกอบกับหลักเหตุผล

2.4 การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยใช้ความรู้เป็นเครื่องมือ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

2.5 การให้ความช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ขั้นปฏิบัติ (45 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน วิทยากรแจกใบงานกรณีศึกษาในเรื่องกิจกรรมของสังคมที่บุคคลในสังคมจะ

ได้รับประโยชน์ร่วมกัน 5 ใบงาน โดยใช้หัวข้อการบรรยายและจัดกิจกรรมในชั้นสอน
ข้อที่ 2 มาเป็นข้อคำถาม

2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยน
ความคิดเห็น และสรุปผล จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอจากคำบรรยาย
แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อใบงานกรณีศึกษาและคำตอบใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที

3. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ
ในระหว่างที่แต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จ เพื่อสร้างให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่มากขึ้น
จากการคิดวิเคราะห์ของผู้เข้ารับการอบรม

ขั้นสรุป (30 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมส่งตัวแทน
ในห้องจำนวน 1 คน

2. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัย และสรุปเพิ่มเติม
ในประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมสรุปไม่ครบถ้วน

3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบสอบถามหลังการฝึกอบรมจำนวน 10 ข้อ

สื่อและอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม

1. คอมพิวเตอร์
2. Power point เรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
3. ใบงานกรณีศึกษา
4. แบบทดสอบ (10 ข้อ)
5. กระดาษ ปากกาเมจิก ปากกา

วิทยากรบรรยาย

1. อาจารย์ ดร. กรรณิการ์ ภิรมรัตน์
รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2. อาจารย์วีรพจน์ รัตนवार

อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กำหนดการฝึกอบรม

วันพุธที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เวลา 08.00-12.15 น.

เครื่องมือ วิธีการวัด และการประเมินผล

1. แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม

2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

แผนการอบรมหน่วยที่ 4

ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม

สภาพปัญหาและความจำเป็น

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่งผลต่อสภาพจิตใจของสมาชิกในสังคมอย่างยิ่ง เนื่องด้วยสมาชิกในสังคมต้องเอาตัวรอดและแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างความสมบูรณ์ในการดำเนินชีวิตของตนเอง เช่น การมุ่งแสวงหาวัตถุมานองค้ำประกอบในการดำเนินชีวิต การรีบเร่งเพื่อให้ได้มาซึ่งการบริโภคนิยมที่ตนเองต้องการหรือการที่จิตเป็นตัวของตัวเอง สูงมากจนเกินไป ยึดติดอยู่กับเทคโนโลยีว่า สิ่งเหล่านั้นสามารถเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตทุก ๆ ด้าน ทำให้เกิดภาวะของการขาดการสร้างคุณภาพชีวิตให้กับตนเอง สภาพจิตใจของสมาชิกในสังคมได้ส่งผลกระทบในทางลบอยู่ด้วยกันหลายประการ โดยที่ผลกระทบทางลบในเรื่องของการขาดแคลนทรัพยากรทางธรรมชาติ การถดถอยในอัตลักษณ์และวัฒนธรรม สืบเนื่องทำให้สภาพสังคมอ่อนแอ เริ่มแปลเปลี่ยนไปเป็นสังคมเทคโนโลยี และดำรงสถานะในสังคมจากการวัดตรงวัตถุ การมุ่งแสวงหาทรัพย์มาตอบสนองความสมบูรณ์ในชีวิตของตนเองอย่างไม่มีขอบเขต ทำให้หน้าที่ต่าง ๆ ที่สมาชิกของสังคมควรที่จะพึงกระทำถูกละเลยไป ความจำเป็นในการพัฒนาจิตให้แสดงออกถึงพฤติกรรมการพัฒนาตนเอง จึงเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาอย่างทันถ่วงที เนื่องด้วยหากสมาชิกในสังคมมีการพัฒนาตนเองทางด้านจิตใจได้อย่างดีและประสิทธิภาพแล้วย่อมจะส่งผลถึงการกระทำที่พึงประสงค์ทางพฤติกรรมโดยอัตโนมัติ ประเทศจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน โดยที่เทคโนโลยี วัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรม จะดำเนินไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นและสมาชิกทุกคนในสังคมจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน

เนื้อหาการเรียนรู้

1. จิตที่เป็นกุศลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีโดยอัตโนมัติ
2. การบำเพ็ญประโยชน์หรือการร่วมประเพณี เป็นสิ่งดีที่พึงกระทำ
3. การนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งแรกที่ต้องนึกถึงก่อนการกระทำใด ๆ

4. ความมั่นใจในตนเองแสดงออกทางพฤติกรรมที่ถูกต้อง
5. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันมีผลต่อจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เมื่อสิ้นสุดการอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถแสดงถึงการมีจิตสาธารณะด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดย

1. สามารถอธิบายถึงการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ดีที่ออกมาจากการใช้หลักการคิดวิเคราะห์
2. สามารถอธิบายถึงความสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์ และการร่วมรักษาประเพณีที่ควรอนุรักษ์ไว้ในสังคม
3. สามารถอธิบายการให้ความสำคัญกับส่วนรวมก่อนสิ่งอื่นใด และไม่ละเลยต่อประโยชน์ของส่วนรวมในทุกสถานการณ์
4. สามารถอธิบายถึงความมั่นใจในตนเองที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรม (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง)

1. บรรยาย
2. การฝึกปฏิบัติรายกลุ่ม
3. การนำเสนองาน

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรม มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นนำ (15 นาที) มีรายละเอียด ดังนี้

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม จำนวน 10 ข้อ

ขั้นกิจกรรมการอบรม (1 ชั่วโมง 45 นาที) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นสอน (30 นาที)

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดยถามผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม เปิดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ

ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษากรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ว่าส่งผลอย่างไรกับสังคมผู้ซึ่งได้รับประโยชน์นั้นและบุคคลในสังคมจะได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง

2. วิทยากรบรรยายจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง จากกรณีศึกษาด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวมเรื่องของการใช้จิตคิดวิเคราะห์นำมาสู่การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ดี เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ มีความมั่นใจในตนเอง ไม่ละเลย รักษาและอนุรักษ์สิ่งดีที่สังคมตั้งขึ้น และการคำนึงถึงประโยชน์ที่สังคมควรได้รับเป็นสิ่งแรก

ขั้นปฏิบัติ (45 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมจำลองสถานการณ์ในการคิดวิเคราะห์ โดยการแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน วิทยากรแจกใบงานกรณีศึกษาในเรื่องที่เป็นปัญหาในปัจจุบันที่บุคคลในสังคมขาดซึ่งจิตสำนึกต่อส่วนรวม จำนวน 5 กรณีศึกษา ได้แก่

- 1.1 การรู้จักใช้จิตในการคิดวิเคราะห์ก่อนการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ
- 1.2 ความสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์
- 1.3 การคำนึงถึงประโยชน์ที่สังคมควรจะได้รับ
- 1.4 การใช้ความมั่นใจในตนเองที่จะประพฤติแต่สิ่งดีและถูกต้อง
- 1.5 การไม่ละเลยต่อประโยชน์ของส่วนรวม แม้จะมีความเปลี่ยนแปลงใน

สถานการณ์ใด ๆ

2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปผลโดยการบรรยายแสดงความรู้สึกและแนวทางในการคิดวิเคราะห์ จากกรณีศึกษาที่แต่ละกลุ่มได้รับ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอจากคำบรรยายแสดงความรู้สึกและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที

3. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะในระหว่างที่แต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จ เพื่อสร้างให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่มากขึ้นจากการคิดวิเคราะห์ของผู้เข้ารับการอบรม

ขั้นสรุป (30 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้เรื่องจิตสาธารณะ ด้านจิตสำนึกต่อส่วนรวม โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมส่งตัวแทนในห้องจำนวน 1 คน
2. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัย และสรุปเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมสรุปไม่ครบถ้วน
3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบสอบถามหลังการฝึกอบรมจำนวน 10 ข้อ

สื่อและอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม

1. คอมพิวเตอร์
2. PowerPoint เรื่อง จิตสำนึกต่อส่วนรวม
3. ใบงานกรณีศึกษา
4. แบบทดสอบ (10 ข้อ)
5. กระดาษ ปากกามาจิก ปากกา

วิทยากรบรรยาย

1. อาจารย์ ดร. กรรณิการ์ ภิรมรัตน์
รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. อาจารย์วีรพจน์ รัตนवार
อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กำหนดการฝึกอบรม

วันพุธที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เวลา 13.15-16.30 น.

เครื่องมือ วิธีการวัด และการประเมินผล

1. แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม
2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

แผนการอบรมหน่วยที่ 5

ด้านการเป็นพลเมืองดี

สภาพปัญหาและความจำเป็น

ในปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีผลโดยตรงกับสังคมไทย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ละเลยเอกลักษณ์ที่ดั้งเดิมและให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจจนเสียความสมดุลและเผชิญกับความถดถอยทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน เกิดปัญหาความคิดที่แตกต่างทางการเมืองหรือแม้กระทั่งการแย่งชิงทรัพยากรที่เป็นของส่วนรวมนำมาเป็นของตนเอง เกิดความไม่รู้จักการยับยั้งชั่งใจ และมีพฤติกรรมเลียนแบบไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว หรือผู้เลี้ยงดู ขาดการใช้หลักเหตุผล ขาดความเอื้ออาทร แบ่งปัน สิ่งเหล่านี้ส่งผลโดยตรงกับการพัฒนาสังคมของสังคมที่จะเป็นกำลังของชาติในอนาคตและขาดซึ่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เมื่อพิจารณาจากปัญหาข้างต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาความเป็นพลเมืองของสมาชิกในสังคมอย่างเร่งด่วน เนื่องด้วยสมาชิกในสังคมมีหน้าที่เป็นพลเมืองดีของชาติ เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ พลเมืองดีจะนำพาประเทศและตนเองไปสู่สิ่งที่ประสบความสำเร็จในทุกด้าน มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตร่วมกันทุกองคาพยพ

เนื้อหาการเรียนรู้

1. การคิดอย่างสร้างสรรค์และพูดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ การลงมือทำอย่างตั้งใจ หน้าที่ของพลเมืองที่พึงประสงค์
2. การรู้จักยับยั้งชั่งใจและไตร่ตรองก่อนที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี
3. ประโยชน์ของส่วนรวมคือสิ่งที่ทุกคนในสังคมได้รับประโยชน์นั้นร่วมกัน
4. การมีแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น บิดา มารดา ศิลปิน ภาพยนตร์ สื่อต่าง ๆ เป็นต้น
5. การถ่ายทอดความรู้ด้านความเป็นพลเมืองจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ
6. การรู้จักเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่น การนับถือศาสนา การร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีประจำท้องถิ่น

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เมื่อสิ้นสุดการอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถแสดงถึงการมีจิตสาธารณะด้านการเป็นพลเมืองดี โดย

1. สามารถอธิบายถึงหน้าที่ของพลเมืองดี
2. สามารถอธิบายถึงการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ตั้งใจ และไตร่ตรองก่อนจะปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ
3. สามารถอธิบายถึงประโยชน์ที่ทุกคนในสังคมควรได้รับร่วมกัน
4. สามารถอธิบายถึงการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิต
5. สามารถอธิบายถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมในการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรม (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที)

1. บรรยาย
2. การฝึกปฏิบัติรายกลุ่ม
3. การนำเสนองาน

กิจกรรม และวิธีการฝึกอบรมมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นนำ (15 นาที) มีรายละเอียดดังนี้

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม จำนวน 10 ข้อ

ขั้นกิจกรรมการอบรม (1 ชั่วโมง 35 นาที) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นสอน (45 นาที)

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดยถามผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะด้านการเป็นพลเมืองดี เปิดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษากรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของสังคม ว่าส่งผลดีอย่างไรกับสังคม

2. วิทยากรบรรยายจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง จากกรณีศึกษาด้านการเป็นพลเมืองดี ว่าเมื่อเป็นพลเมืองดีของสังคมแล้วจะสามารถทำให้ตนเองและสังคมมีการพัฒนาไปในทิศทางใดบ้าง และเกิดประโยชน์ในด้านใดบ้าง

ขั้นปฏิบัติ (1 ชั่วโมง)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมจำลองสถานการณ์ในการคิดวิเคราะห์ โดยการแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน วิทยากรแจกใบงานกรณีศึกษาในเรื่องที่เป็นปัญหาในปัจจุบันที่บุคคลในสังคมขาดซึ่งความเป็นพลเมืองดี จำนวน 5 กรณีศึกษา ได้แก่

- 1.1 บุคคลที่ไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง
- 1.2 บุคคลที่มีความคิดไม่สร้างสรรค์ ไม่ยับยั้งชั่งใจก่อนการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ
- 1.3 บุคคลที่ไม่คำนึงถึงสังคมและทำลายประโยชน์ที่สังคมควรได้รับ
- 1.4 บุคคลที่ขาดซึ่งความรู้ไปประกอบกับหลักในการดำเนินชีวิต
- 1.5 บุคคลที่ไม่เคารพสิทธิของตนเองและละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปผลโดยการบรรยายแสดงความรู้สึกละแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากกรณีศึกษาที่แต่ละกลุ่มได้รับ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอจากคำบรรยายแสดงความรู้สึกละแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที

3. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะในระหว่างที่แต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จ เพื่อสร้างให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่มากขึ้นจากการคิดวิเคราะห์ของผู้เข้ารับการอบรม

ขั้นสรุป (30 นาที)

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้อะไรเรื่องจิตสาธารณะด้านการเป็นพลเมืองดี โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมส่งตัวแทนในห้องจำนวน 1 คน
2. วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามข้อสงสัย และสรุปเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมสรุปไม่ครบถ้วน
3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบสอบถามหลังการฝึกอบรมจำนวน 10 ข้อ

สื่อและอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม

1. คอมพิวเตอร์
2. PowerPoint เรื่องการเป็นพลเมืองดี

3. ใบงานกรณีศึกษา
4. แบบทดสอบ (10 ข้อ)
5. กระดาษ ปากกาเมจิก ปากกา

วิทยากรบรรยาย

รองศาสตราจารย์ ดร. นันทิยา น้อยจันทร์
คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กำหนดการฝึกอบรม

วันพุธที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เวลา 08.00-12.15 น.

เครื่องมือ วิธีการวัดและการประเมินผล

1. แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม
2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรรยา พรรณา. (2559). *จิตสาธารณะ . . . สร้างได้ง่ายนิดเดียว*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต, กลุ่มงานประชาสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร. (2562). *กรมสุขภาพจิต เน้นเทคนิค 4 ประการ พ่อแม่แก้ไขปัญหาลูกวัยรุ่น สลายพฤติกรรมรุนแรง*. ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2562, จาก <http://www.prdmh.com/ข่าวสาร/ข่าวแจกกรมสุขภาพจิต/1382-กรมสุขภาพจิต-เน้นเทคนิค-4-ประการ-พ่อแม่แก้ไขปัญหาลูกวัยรุ่น-สลายพฤติกรรมรุนแรง.html>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *สถิติสำหรับงานวิจัย: หลักการเลือกใช้เทคนิคทางสถิติในงานวิจัย พร้อมทั้งอธิบายผลลัพธ์ที่ได้จาก SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). *แนวทางการสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย*. รัฐสภาสาร, 61(1), 77-87.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2561). *องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2559). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร: แนวคิดและกระบวนการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วี พรินท์ (1991).
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วี พรินท์ (1991).
- ชาญ สวัสดิ์สาตี. (2552). *คู่มือนักฝึกอบรมมืออาชีพ เทคนิคการฝึกอบรมและการจัดสถานที่ประชุม/ฝึกอบรม*. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.

- ชุติมา ไชยสิทธิ์. (2553). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงจันทร์ วรคามิน, ปิงปอนด์ รักอำนวยกิจ และยศวีร์ สายฟ้า. (2559). การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และการมีจิตสาธารณะเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นคนดีคนเก่งของนักเรียนไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ทวนทอง เขาวีรติพงศ์. (2558). รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 21(3), 54-68.
- พิศนา แจมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ เจียนงาม และสมพร เมธีวัฒนากุล. (2553). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 5(1), 101-108.
- นวลละออ แสงสุข. (2553). จิตสำนึกสาธารณะในเยาวชน: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารมหาวิทยาลัยรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 13, 10-27.
- นันทรัตน์ ปริยดิธรรม. (2553). การศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับการศึกษานักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิจมานันท์ จารุวัฒนาศิริ. (2558). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้ช่วยพยาบาล. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2553). การพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ปิณา กุตติพารามบิล. (2562). พัฒนาเยาวชนให้พร้อมรับมือกับอนาคตได้อย่างมั่นใจ.
 ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2562, จาก <https://www.unicef.org/thailand/th/stories/>
 พัฒนาเยาวชนให้พร้อมรับมือกับอนาคตได้อย่างมั่นใจ
- เบญจวรรณ รอดแก้ว. (2553). การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ-
 สกลนคร จากการทำโครงการกิจกรรมพัฒนาสังคม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ-
 สกลนคร, 2(3), 80-91.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561. (2561).
 ราชกิจจานุเบกษา, 135(199ง), 19-21.
- ปรีชา คำมาดี และประสพชัย พสุนนท์. (2558, มิถุนายน). มุลเหตุจูงใจในการมีจิตสาธารณะ
 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดระยอง. เอกสารประกอบการประชุม
 หาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2). (2554). กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์นานมี.
- พระไพศาล วิสาโล. (2551). รุ่งอรุณที่สุกะโต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรีน.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547). ราชกิจจานุเบกษา, 121(23ก),
 1-24.
- พิสนุ ฟองศรี. (2553). การประเมินโครงการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: ด้านสู่ทธา-
 การพิมพ์.
- เพชรภี ปิ่นแก้ว. (2554). จิตอาสา สร้างสุขง่าย ๆ แคล้งมือทำ. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์ ส. เอเซีย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2561). หลักคิดการจัดการหลักสูตรและการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4).
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรกร สีทองดี. (2559). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิต
 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มารุต พัฒนา. (2558). การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา. กรุงเทพมหานคร:
 จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.

มาเรียม นิลพันธุ์, ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, ศิริวรรณ วณิชวัฒนารชัย, อุบลวรรณ ส่งเสริม และชัยวัฒน์ แก้วพินงาม. (2556). รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนา ภาษาอังกฤษ ของสถาบันภาษาอังกฤษ ตามโครงการความร่วมมือระหว่าง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมูลนิธิเทมาเล็ก และ SEAMEO RELC ประเทศสิงคโปร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุษย์ ไกยวรรณ. (2559). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรพต จันทธีระยานนท์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. คุยฉินพนธ์ปรัชญา- คุยฉินบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). หลักสูตร. ใน สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาท- สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

วิทย์พัฒน์ สี่หา. (2551). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, สำนักวิทย- บริการ.

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2556). การพัฒนาและประเมินหลักสูตรสังคมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สงคราม มีบุญญา. (2558). การพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี โดยใช้โครงงานบริการสังคมที่ใช้ คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน. คุยฉินพนธ์ครุศาสตรคุยฉินบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สงบ ลักษณะ. (2553). การตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อสอบอิงเกณฑ์. วารสาร- การวัดผลการศึกษา, 10(5), 36-43.

สมพล เข้มกำเนิด. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพชรบุรพาเสริมสร้าง จิตสาธารณะ. คุยฉินพนธ์การศึกษาคุยฉินบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2558). *รวมบทความทางการประเมินโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 9).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สวนดุสิตโพล. (2560). “ปัญหาสังคม” ในสายตาคนไทย ณ วันนี้. ค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม

2560, จาก [http://suandusitpoll.dusit.ac.th/UPLOAD_FILES/POLL/2560/PS-](http://suandusitpoll.dusit.ac.th/UPLOAD_FILES/POLL/2560/PS-2560-1493514283.pdf)

[2560-1493514283.pdf](http://suandusitpoll.dusit.ac.th/UPLOAD_FILES/POLL/2560/PS-2560-1493514283.pdf)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี*

มหาวิทยาลัยราชภัฏ. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2561, จาก <http://www.mua.go.th/>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนา*

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. ค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2562, จาก

https://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนา*

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร:

ผู้แต่ง.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2559).

“หลักสูตรสร้างชีวิต ศิษย์คุณภาพ” ก้าวข้ามขีดจำกัด สู่สหัสวรรษแห่งคุณภาพ.

กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สุครัตน์ พิมพ์รัตนกานต์. (2560). *ทักษะชีวิตและสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-

ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สุทธวีรณ เปี่ยมพิมาน และสุวรรณา นาควินุลย์วงศ์. (2561). *จิตสาธารณะผู้เรียนอาชีว-*

ศึกษา: แนวทางการพัฒนาในบริบทความเป็นพลเมืองโลก. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี,

12(1), 364-380.

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2561). *การบริหารหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21:*

การประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการสมัยใหม่เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ. มหาสารคาม:

ดักสิลาการพิมพ์.

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2561). *แนวคิดและแนวทาง: การประเมินหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุรางค์ โคว์ตระกูล. (2559). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางคณา ณ นคร. (2555). *รายงานการวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเชื่อมร้อยจิตสำนึก สาธารณะขององค์กรภาคธุรกิจกับภาคประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย-ธุรกิจบัณฑิต.
- สุวิมล ตรีภานนท์. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุพนธ์ คำปิ่น, จารุวรรณ สกุลกู, อรรถพ โพธิสุข และจันทร์ศรี ภูติอริวัฒน์. (2558). การศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18, 299-313.
- อริยา คุหา และสุวิมล นราองอาจ. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่อง จิตสาธารณะและรูปแบบ การดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต-ปัตตานี, สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา.
- อัครา เอิบสุขสิริ. (2561). *จิตวิทยาสำหรับครู* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Beauchamp, G. A. (1981). *Curriculum theory* (4th ed.). Itasca, IL: F. E. Peacock.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives, handbook 1: Cognitive domain*. New York: McKay.
- Clark, T. J. (1999). *Success through quality: Support guide for the journey to continuous improvement*. Milwaukee, WI: ASQ Quality.

- Crawford, L. A., & Novak, K. B. (2012). The effects of public self-consciousness and embarrassability on college student drinking: Evidence in support of a protective self-presentational model. *The Journal of Social Psychology, 153*(1), 109-122.
- Cuban, L. (1992). Curriculum stability and change. In P. W. Jackson (Ed.), *Handbook of research on curriculum* (pp. 216-247). New York: Macmillan.
- Ferris, N. K. (1992). Nurturing social consciousness through church education. *Dissertation Abstracts International, 53*(5), 210-A. (UMI No. 9226525)
- Kirkpatrick, D. L. (1998). *Evaluating training programs: The four levels* (2nd ed.). San Francisco: Berrett-Koehler.
- Kohlberg, L. (1976). Moral stage and moralization: The cognitive developmental approach. In T. Lickona (ed.), *Moral development and behavior: Theory, research, and social issues* (pp. 31-53). New York: Holt, Rinehart, and Winson.
- Mayo, K. (1996). Social responsibility in nursing education. *Journal of Holistic Nursing, 14*(1), 24-43.
- Nolet, V., & McLaughlin, M. J. (2000). *Assessing the general curriculum: Including students with disabilities in standards-based reform*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Oliva, P. F. (1982). *Developing the curriculum*. Boston: Little, Brown.
- Oliva, P. F. (2009). *Developing the curriculum* (7th ed.). Boston: Pearson.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2009). *Curriculum: Foundations, principles, and issues* (5th ed.). Boston: Pearson.

- Pardun-Johannsen, K. C. (2004). Social issue drama and its impact on the social consciousness of preadolescent school children. *Dissertation Abstracts International*, 65(4), 236-A. (UMI No. 3130194)
- Piaget, J. (1960). *The moral judgment of the child*. Glencoe, IL: The Free Press.
- Piaget, J. (1969). The intellectual development of the adolescent. In G. Caplan & S. Lebovici (Eds.), *Adolescence: Psychosocial perspective* (pp. 22-26). New York: Basic.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning* (4th ed.). New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Shigetomi, S. (2007). *Publicness and taken-for-granted knowledge: A case study of communal land formation in rural Thailand*. Retrieved August 22, 2016, from https://ir.ide.go.jp/?action=repository_uri&item_id=38059&file_id=22&file_no=1
- Smith, R. T. (1990). Characteristics of effective school systems in Georgia. *Dissertation Abstracts International*, 51(7), 109-A. (UMI No. 9025948)
- Stake, R. E. (1967). The countenance of educational evaluation. *Teachers College Record*, 68, 523-540.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt, Brace, & World.
- Throne, S. (1997). Leadership and empowerment. *Journal of Nursing Education*, 36(9), 437-441.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principle of curriculum an instruction*. Chicago: University of Chicago Press.

- Villegas de Posada, C. (1994). A motivation model for understanding moral action and moral judgment. *Psychological Reports, 74*, 951-959.
- Warburton, J., & Terry, D. J. (2000). Volunteer decision making by older people: A test of a revised theory of planned behavior. *Basic and Applied Social Psychology, 22*, 245-257.
- Wiles, J. (2009). *Leading curriculum development*. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Worthen, B. R., Sanders, J. R., & Fitzpatrick, J. L. (2004). *Program evaluation: Alternative approaches and practical guidelines* (3rd ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวปัญญาดา จันทกิจ
วัน เดือน ปีเกิด	15 พฤศจิกายน 2531
สถานที่เกิด	จังหวัดจันทบุรี
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนศรียานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2550 สำเร็จปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจการbin) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปีการศึกษา 2554 สำเร็จปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการธนาคารและสถาบันการเงิน) จากมหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด ปีการศึกษา 2556
ตำแหน่งหน้าที่ การงานปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการสำนักส่วนพัฒนาธุรกิจและควบคุมต้นทุน สำนักทรัพยากรสินและรายได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา